

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
O'RTA MAXSUS, KASB-HUNAR TA'LIMI MARKAZI
NIZOMIY NOMIDAGI TOSHKENT DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI

G. M. SHARIPOVA

MUSIQA VA UNI O'QITISH METODIKASI

O'quv qo'llanma

«TURON-IQBOL»
TOSHKENT
2006

«Musiq va uni o'qitish metodikasi» o'quv qo'llanmasi bo'lajak o'qituvchilarni bugungi kun talablari asosida aqliy, axloqiy, madaniy va ma'naviy jihatdan tarbiyalaydi, ilmiy-nazariy va amaliy bilimlar majmuasi bilan tanishtiradi hamda metodik ko'nikma va malakalar bilan qurollantiradi.

Mazkur o'quv qo'llanma 3140020 — musiqa ta'limi yo'nalishi bo'yicha bo'lajak o'qituvchilar uchun mo'ljallangan.

Taqrizchilar: SH. JANAYDAROV, Nizomiy nomidagi TDPU dotsenti,
G. TOJIYEVA, 1-Toshkent Pedagogika kolleji musiqa kafedrasini mudiri,
SH. YAKUBOVA, Yu. Rajabiy nomidagi Toshkent Pedagogika kolleji o'qituvchisi.

KIRISH

Ushbu o'quv qo'llanma «Musika va uni o'qitish metodikasi» fanidan namuna sifatida yaratildi.

Musika san'ati — nafas tarbiyasining muhim omili bo'lib, yosh avlodni kamolotga yetishishi uchun ta'sir etuvchi jarayon. Bu jarayon maktabdan boshlab shakllanadi va yosh avlodning ichki dunyosini boyitib, butun hayoti mobaynida unga hamroh bo'lib boradi. Musiqiy nafas tarbiyasining o'zagi esa, boshlang'ich sinflarda boshlanadi. Musiqiy nafas tarbiyasining asosi — musika madaniyati darslari hisoblanadi. Boshlang'ich sinflarda musika madaniyati darslarini unumli o'tish va bolalarning mustahkam bilim olishlari uchun, bo'lajak musika o'qituvchisi musika madaniyati darslarida beriladigan barcha o'quv materiallarni puxta o'zlashtirib olishi lozim.

Musika madaniyati darslarida musiqiy ta'limning asosini tarkib toptirishda fortepiano cholg'u asbobi bilan birgalikda, o'zbek xalq cholg'ulari asboblarida musiqiy asarlarni ijro eta olish muhim ahamiyat kasb etadi. Bo'lajak boshlang'ich sinf musika o'qituvchisi xalq musika ijodi bilan tanishishi, atoqli kompozitorlarning hayoti va ijodini o'rganishi kerak. O'qituvchi o'z ishiga ijodiy yondashib, dastur talablariga muvofiq dars o'tishi mumkin.

Ma'lumki, musika darslari jamoa bo'lib kuylash, musika savodi, musika tinglash kabi asosiy musiqiy faoliyatlarni o'z ichiga oladi. Darsning har bir faoliyat turida turli bolalar musika asboblarida chalish, kuy va qo'shiqlarga mos raqs harakatlarini bajarish, musika asboblarini chalishni qo'l harakatlari bilan taqlid qilish, chapak chalish va dirijorlik qilish kabi elementlardan keng foydalanish darslarning yanada qiziqarli va jozibali bo'lishini ta'minlaydi. Barcha dars faoliyatlari bir-biri bilan uzviy, mantiqiy bir butunlikni vujudga keltirishni taqozo etadi. Musiqiy faoliyatlarni o'zaro mantiqiy uyg'unligi natijasida o'qitishning rivojlantiruvchi, ta'limiy va tarbiyaviy vazifalari amalga oshiriladi. Boshlang'ich sinflar musika madaniyati darslari bir o'quv yilida 34—35 soat o'tiladi. I chorakda — 9 s. II chorakda — 7 s. III chorakda — 10 s. IV chorakda — 8 s.

Bugungi kunda, musika madaniyati darslarini ilmiy-metodik jihatdan har tomonlama takomillashtirib, zamon talabiga mos ravishda olib borish, boshlang'ich sinf musika o'qituvchisi oldiga qo'yilgan dolzarb vazifalardan biri bo'lib hisoblanadi.

Mazkur o'quv qo'llanmada musika madaniyati darslarini o'tishga doir metodik tavsiyalar berilgan. Shuningdek, DTS o'quv dasturi asosida har bir sinf uchun yil chorak mavzulari, keng ko'lamda kuylash uchun qo'shiqlar va musika tinglash uchun asarlar, musika savodi, musiqiy asarlarning badiiy va musiqiy tahlili, bastakorlar hayoti va ijodi o'z aksini topgan.

Pedagogik kollej boshlang'ich ta'lim yo'nalishi bo'yicha bo'lajak o'qituvchilarga quyidagi vazifalarni amalga oshirish asosiy maqsad qilib qo'yilgan:

1. Bo'lajak musika o'qituvchilarining musiqiy uquvi va badiiy didini o'stirish.
2. Musiqani ijro etish tajribasini boyitish.
3. Musika tarbiyasida yangi uslub va vositalarni izlash.
4. Musiqiy asarlarda hayot va san'at o'rtasidagi uzviy bog'liqlikni ifodalash.

5. Ijrochilik mahoratini o'zlashtirish.

Bo'lajak musiqa o'qituvchisi o'quv qo'llanmaga dastur asosida kiritilgan asarlar bilan muntazam ishlashi, ularni tahlil qilishi, ijro yo'llarini izlashi, o'rgatilayotgan qo'shiqlar, tinglash uchun asarlarni ijro etishga harakat qilishi lozim.

Shuningdek, bo'lajak musiqa o'qituvchisi tanlagan kasbini sevishi, tinimsiz mehnat qilishi, ayniqsa, notaga qarab kuy, qo'shiq ijro etish malakasini o'zlashtirib, asarlarni mustaqil o'rganish va ongli ravishda o'zlashtirish ustida ish olib borishi lozim.

«Musiqa va uni o'qitish metodikasi» fanidan o'quv qo'llanmaning asosiy maqsadi, o'rta maxsus o'quv yurtlari, pedagogik kollej o'quvchilarining boshlang'ich sinflarda musiqa madaniyati darslarini mazmunli qilib olib borishga qaratilgan.

Ushbu o'quv qo'llanma oliy va o'rta maxsus o'quv yurtlari, pedagogika kollejlari va maktab boshlang'ich sinf musiqa o'qituvchilari uchun mo'ljallangan bo'lib, bildirilgan taklif va mulohazalar uchun o'z minnatdorchiligimizni bildiramiz.

BOSHLANG'ICH SINFLARDA MUSIQA O'QITISHNING MAZMUNI VA METODIKASI

I sinf

Boshlang'ich sinflarda musiqa ta'limining poydevori shakllanadi. Shuning uchun 1-sinf dan boshlab, o'quvchilarni musiqa qiziqtirish, musiqiy taassurotlarini tarkib toptirish va zaruriy musiqiy ko'nikma va malakalarini hosil etish asosiy vazifa qilib qo'yiladi. Musiqa madaniyati darslarida, bolalar o'zlari sevgan qo'shiqlar, musiqali o'yinlar va raqslar bilan yaqindan do'stlashadilar, chiroyli va yoqimli qo'shiq kuylashni o'rganadilar, musiqa tinglash madaniyati bilan tanishadilar. Musiqiy asarda nima ifoda etilishi va ular qanday tasvirlanishini bilib oladilar hamda milliy kuy-qo'shiqlarni o'rganib boradilar. Shuning uchun, birinchi sinfdan boshlab, bolalarni musiqa qiziqtirish lozim.

Birinchi sinf o'quvchilari, psixologik-fiziologik xarakterga ko'ra, ma'lum darajada, diqqat-e'tibori, nutqi, xotirasi to'liq rivojlanmagan bo'ladi. Shu bois bolalar serharakat va o'yinga moyil bo'ladilar. Ovoz apparatlari to'liq shakllanmagan sababli, zaif va nozik, ovoz pardalari esa kuchsiz bo'ladi. Ovoz kuchi va tembri bo'yicha o'g'il va qiz bolalarda deyarli farq sezilmaydi. Shu sababli, ularda tovush falset tipida hosil bo'ladi. 1-sinf o'quvchilarining ovoz diapozoni — do_1 — la_1 ; do_1 — do_2 .

Ayrim bolalarning ovozlari normal holatda bo'lsa-da, ular sozga tusholmaydilar. Bunga sabab, ularda musiqa eshitish a'zosi bilan tovush hosil qilish apparati o'rtasida baland-pastlikni sezish bo'yicha umumiy muvozanat hali shakllanmagan bo'ladi. Shu bois, bolalarning musiqiy o'quv qobiliyatlari har xil bo'ladi. Shularni hisobga olgan holda, bolalarning musiqiy qobiliyatlarini sinchiklab o'rganib, ularni differensial guruhlariga bo'lib, joylariga o'tkazish lozim. Chunki har bir musiqa madaniyati darslarida o'quvchilarning qo'shiq o'rganish bilan birga, badiiy zavq olish, ijodiy fikrlash qobiliyati, nutqi, musiqiy uquvi rivojlana boradi.

Yil mavzusi: «Biz musiqani sevamiz».

I chorak: «Biz yoqtirgan kuy va qo'shiqlar».

II chorak: «Musiqali o'yinlar, raqs va qo'shiqlar».

III chorak: «Xushnavo cholg'ularimiz».

IV chorak: «Xushnavo cholg'ularimiz».

II sinf

Ikkinchi sinf o'quvchilari o'zlarining psixologik-fiziologik xarakteriga ko'ra, birinchi sinf o'quvchilaridan kam farq qiladi. Bu yoshdagi bolalarning diqqat-e'tibori bir narsadan boshqa narsaga tez-tez almashib turadi. Chunki ular o'yin bilan bog'liq bo'lgan narsalarga ko'proq moyil bo'ladilar. Darsning har bir elementini amalga oshirishda uning mohiyatini bolalar bilimi va hayotiy tajribalariga asoslanib tushuntirish lozim.

Ikkinchi sinf o'quvchilarining ovoz diapazoni — do_1 — re_2 atrofida bo'ladi. Dars unumi, o'quvchilarda hosil bo'lgan yorqin musiqiy taassurotlar va badiiy-ijodiy kechinmalari, musiqaning tuzilish va ifoda vositalari haqidagi bilimlari boyishi hamda malakalarining takomillashuvi bilan

o'lchanadi. O'quvchilarning 1-sinfda olgan abstrakt bilimlari, 2-sinfda konkretlashadi. Masalan, 1-sinfda bolalar marsh musiqalarini jadal qadam tashlash bilan ajratgan bo'lsalar, 2-sinfda esa marsh musiqa janr ekanligi, shu bilan birga marshlar hayotda turlicha bo'lishi (sport, bayram, o'quvchilar, o'yinchoqlar marshlariga bo'linishi) haqida konkret bilim va tushunchaga ega bo'ladilar. Shuningdek, o'quvchilaryakkanavozlik, jo'rnavozlik, cholg'uchilar dastasi va yakkaxonlik haqida bilimlarga ega bo'ladilar.

Yil mavzusi: «Ijrochilik turlari, musiqa ifoda vositalari».

I chorak: «Yakkanavozlik, jo'rnavozlik jo'rsozlik».

II chorak: «Yakkanavozlik va yakkaxonlik».

III chorak: «Dasta turlari. Kuy nima? Kuyda nima ifodalanadi?».

IV chorak: «Musiqa ifoda vositalari».

III sinf

Uchinchi sinf o'quvchilari o'zlarining psixologik-fiziologik xarakteriga ko'ra, diqqat-e'tibori turg'un, xotirasi kuchli, ovoz apparatlari shakllangan, nutqi ravon, vokal-xor malakalari va musiqa haqidagi bilimlarga ega bo'ladilar. Uchinchi sinf o'quvchilarining ovoz diapazoni — do_1 — re_2 .

O'quvchilar o'quv jarayonida musiqaning hayotiyiligi, soddadan murakkabga qarab uzluksiz rivojlanishi, musiqaning mazmuni va janrlari, tuzilishi va shakli, boshqa san'at turlari bilan aloqasi haqidagi bilimlarni, notaga qarab kuylash, ikki ovozda kuylashning boshlang'ich malakalarini egallaydilar. Musiqa tinglashga doir asarlarning xarakteri, sur'ati, mazmuni va ifoda vositalarini aniqlashda mustaqil fikr bildiradi bo'ladilar. Shuningdek, musiqiy-ritmik harakatlarni bajarish, bolalar cholg'u asboblari jo'r bo'lish, faoliyatlarni aniq bajara bo'ladigan, qo'shiqlarni sof intonatsiyada, jozibali kuylay bo'ladigan bo'ladilar. Musiqiy asarlarni tahlil qilishda ham faol qatnashadilar.

Yil mavzusi: «Musiqaning ifoda vositalari».

I chorak: «Musiqa ifoda vositalari».

II chorak: «Xor va orkestr».

III chorak: «Musiqaning tuzilishi».

IV chorak: «Oddiy musiqa shakllari. Band va naqarot».

IV sinf

To'rtinchi sinf o'quvchilari o'zlarining psixologik-fiziologik xarakteriga ko'ra tajribaga boy, ovoz apparatlari shakllangan, fanlarga qiziquvchan bo'ladilar. Diqqat-e'tiborlari turg'un, jiddiy bo'lgan masalalar ustida fikrlash, hajm jihatdan kattaroq bo'lgan asarlarni tinglab, mushohada qilish qobiliyatini o'zlashtiradilar. O'quvchilar sof unisonda, ikki ovozda, akapella, kanon shakllaridagi qo'shiqlarni kuylay olish malakalarini oshiradilar. IV sinf o'quvchilarining ovoz diapazoni — do_1 — mi_2 . Ular o'zbek xalq musiqa ijodining ommaviy janrlari, mavsum va marosim qo'shiqlari haqidagi bilimlarga ega bo'ladilar.

Yil mavzusi: «O'zbek xalq musiqa ijodi».

I chorak: «Xalq aytimlari va cholg'ulari».

II chorak: «Bayram va marosim qo'shiqlari».

III chorak: «Mavsum qo'shiqlari».

IV chorak: «Bahor fasli qo'shiqlari».

MUSIQA MADANIYATI DARSLARINI O'TKAZISHGA DOIR METODIK TAVSIYALAR

Qo'shiq tanlash va uni o'rgatish tamoyillari

Har bir qo'shiq ma'lum pedagogik maqsadlarni amalga oshirishni ko'zda tutib tanlanadi. Qo'shiqlarni tanlashda davomiylik, izchillik, ilmiylik va oddiydan murakkabga qarab borish tamoyiliga rioya qilinadi. Unda har bir yangi qo'shiq oldingisidan hosil etilgan vokal-xor malakalarini mustahkamlaydi va ularni rivojlantiradi. Qo'shiq diapazoni o'quvchilar ovoziga mosligi, badiiy g'oyaviy mazmuni yil, chorak mavzulari, yil fasllari, bayramlari, o'quvchilar yoshiga mos bo'lishi kerak.

Qo'shiqlarni quyidagi talablarga ko'ra tanlash tavsiya etiladi.

— Qo'shiqlarning tarbiyaviy ahamiyati, siyosiy-g'oyaviy mazmuni, musiqiy tuzilishi va xarakterining o'quvchilar yoshiga mosligi.

— Qo'shiq matnining osonligi, badiiy yuksakligi, bolalarning lug'at boyligiga mosligi va ularning nutqini o'stirish uchun xizmat qilishi.

— Qo'shiq ohangi, uning xarakteri (xushchaqchaq, quvnoq, marsh, mungli), lad va tessituras, ovoz diapazoni o'quvchilar yoshiga mos bo'lishi.

— Qo'shiqning badiiy xususiyati va ifodaviyligi, bolalar idrokiga mosligi, garmonik tuzilishi va ohangdoshligi.

— Qo'shiqning shakli, necha qismdan iboratligi (1, 2 qismli yoki kuplet shaklida tuzilganligi), naqaratning mavjudligi.

Qo'shiqni tanishtirishda o'qituvchi qisqa, mazmunli, obrazli, qiziqarli hikoya qilib beradi. Qo'shiq mazmunidagi axloq-odob, tabiat, ona Vatan, mehr-muhabbat haqidagi g'oyalarni bolalar ongiga singdirib, ularda qiziqish uyg'otadi. So'ngra, qo'shiqni ifodali qilib, mayin ovozda ijro etib beradi. Qo'shiq mazmuniga mos tasviriy san'at suratlaridan yoki biror ko'rgazmali vositadan foydalanish kerak. O'quvchilar bilan qo'shiq mazmuniga va tuzilishiga xos savol-javoblar qilib, qo'shiqni musiqiy jummalarga bo'lib o'rgatadi. So'ngra qo'shiq mazmuniga mos musiqiy-ritmik harakatlar bilan o'rgata boshlaydi. Matn va ohang talaffuzining aniqligi ma'lum me'yorga tushgandan so'ng, qo'shiqning badiiy ijrosiga erishiladi. Qo'shiqni vaqti-vaqti bilan takrorlab kuylab turish lozim, aks holda uning matni o'quvchilar xotirasidan ko'tariladi va unga nisbatan qiziqish susayadi. Har bir darsda, ayniqsa, yangi qo'shiqni o'rgatishdan oldin, ilgari o'rgatilgan qo'shiqni takrorlab turish, bolalar ijrosidagi ayrim nuqsonlarni tuzatib borishga yordam beradi. Bolalar toliqmasligi uchun qo'shiq o'rgatish shakllari o'zgartirib turiladi. Masalan: guruhlariga bo'lib o'rgatish, yakkaxon va xor jo'rligida yoki musiqiy harakatlar yordamida amalga oshirilib, bolalar ovoziga dam beriladi. Qo'shiq mukammal o'rgatilgandan so'ng, ularning qiziqishi yanada ortadi. Shuningdek, dars shakllarini (noan'anaviy darslar) o'zgartirib turish ham o'quvchilar zerikishining oldini olib, qiziqishini kuchaytiradi. O'quv yili davomida o'quvchilarga 12—14 ta qo'shiq o'rgatiladi.

Musiqqa savodini o'tishga doir metodik tavsiyalar

Musika madaniyati darslari mazmunida o'quvchilarning musika savodxonligini tarkib toptirish muhim maqsadlardan biri bo'lib hisoblanadi. Chunki, musika savodi musika darsining ta'limiy vazifasini bajaradi. Musika savodi faoliyatining negizi va pedagogik maqsadi, yangi dastur bo'yicha berilgan mavzularni savodli tahlil qilish orqali amalga oshiriladi. Musika savodi — musika san'ati haqidagi boshlang'ich tushunchalar tizimidan iborat. Shuning uchun ham, musika savodi darsning mustaqil musiqiy faoliyati tarzida emas, balki butun dars davomida, ayniqsa, jamoa bo'lib qo'shiq kuylash va musika tinglash uchun asarlarni o'zlashtirish jarayonida o'rganiladi. Musika savodi o'quvchilar musika bilimining ongli takomillashuvida katta yordam beradi. Musika savodining kaliti va pedagogik ahamiyati, tanlangan qo'shiqlar va tinglashga doir asarlarni ongli ravishda idrok etib, ijro etish qoidalariga doir yangi tushunchalar hosil qiladi. Har bir darsda o'quvchilarning musika haqidagi bilimlari boyib boradi. O'quvchilarning musiqiy taassurotlari va tajribalarining o'sishi, musiqani hayot bilan bog'lashda va musiqaning eng oddiy qonuniyatlari haqidagi bilim doiralarini kengaytirishda muhim ahamiyatga ega.

Musika tinglash madaniyatini rivojlantirishga doir metodik tavsiyalar

Musiqani tinglay bilish va undan zavqlana olish ham katta san'at hisoblanadi. Insonda musika tinglash madaniyati yoshlikdan rivojlana boshlaydi. Bola, musika madaniyati darslarining barcha faoliyatlari jarayonida, musiqani tinglab, uni idrok etadi. Ammo musika darslarining musika tinglash qismi oldida, o'ziga xos jiddiy vazifalar turadi. Avvalo, shuni eslatish lozimki, insonda kuylash imkoniyatlariga ko'ra, tinglash imkoniyatlari ancha keng bo'ladi. Masalan: milliy cholg'u asboblari ansambli, orkestr, xor, yakka cholg'u, cholg'u ijrosidagi asarlarni kuylab emas, balki faqat tinglab idrok etish mumkin. Shuning uchun ham musika tinglash jarayonida o'quvchilarning badiiy idroki yaxshi rivojlanib boradi.

Musika madaniyati darslarida musika tinglash uchun quyidagi talablarga ko'ra asarlarni tanlash tavsiya etiladi.

- O'quvchilarning idrokiga mos xalq, mumtoz va zamonaviy musiqiy asarlarni tinglash.
- O'quvchilarning musiqani idrok etish va musiqiy asarda tasvir etilgan badiiyligni his qilish qobiliyatlarini rivojlantirish.
- Musika haqida boshlang'ich ma'lumotlar berish, tinglangan asarlar nomlarini eslash, ularning mazmuni, xarakteri va ifoda vositalarining farqini bilish hamda tinglangan asarga ma'lum darajada baho bera olish.
- Musiqiy asarlarni ishtiyoq bilan tinglash va eslash, olgan taassurotlar haqida o'ylash va fikr bildirish.
- Musika tinglashda turg'un diqqat-e'tiborni va tinglash madaniyatini, boshlang'ich elementlarni shakllantirish.
- Musiqiy didni shakllantirishga oid qiziqarli, mazmunli asarlarni tinglash.

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining diqqat-e'tibori uncha barqaror bo'lmasligi sababli, ular yorqin yangraydigan kichik hajmdagi musiqiy asarlarni idrok etishga qodir bo'ladilar. Ular, ayniqsa, kichik hajmdagi qo'shiqlarni yaxshi idrok etadilar, chunonchi, so'z va ohang birligi musiqaning mazmunini oson idrok etishga yordam beradi. Shuning uchun musika o'qituvchisi qo'shiq aytganda yoki biror cholg'u asarini ijro etganda, uning tanish ovozi, sof ohangi, ifodali ijrosi, mimikasi va ishoralari o'quvchilarni maftun etishi lozim. Shundagina, bolalarda bo'ladigan zavqlanish, ajablanish, quvonish, qayg'urish, o'ylanish kabi holatlarni kuzatish mumkin.

Yangi asar bilan ilk bor tanishtirishda o'qituvchining qisqa, lo'nda, mazmunli, qiziqarli kirish so'zi, musika tinglash jarayonida ham muhim rol o'ynaydi. Musiqiy asarni tinglashdan oldin o'quvchilarga ma'lumot berilsa, ular asarni to'liq idrok etishga harakat qiladilar. Musiqiy asarni ikki-uch mashg'ulot davomida tinglash shart. Chunki, har bir tinglashda bola uchun asarning

yangi qirralari namoyon bo'ladi va unga nisbatan qiziqishi va muhabbati ortib boradi. Yildan yilga o'quvchilar o'z yoshiga, bilim va malakalariga muvofiq, musiqiy asarni to'la idrok etishga qodir bo'ladilar. O'quv yili davomida o'quvchilar 12—14 ta asar tinglaydilar.

Musiqali ritmik harakatlar bajarishga doir metodik tavsiyalar

O'quvchilarning aqliy, nafosat va jismoniy rivojida raqs, musiqali o'yinlar va musiqaga mos harakatlar bajarish muhim ahamiyat kasb etadi. Bunda musiqa madaniyati darslarida, musiqaga mos harakatlar bajarish quyidagi vazifalardan iborat:

— o'quvchilarning musiqiy uquvi, ayniqsa, xotirasi, ritm tuyg'usi musiqaga mos harakatlar yordamida yaxshi rivojlanadi. Har qanday harakat turi musiqiy asarning sur'ati va ritmi ostida bajariladi, harakat bilan bog'liq bo'lgan musiqiy ohanglar bola xotirasida turg'un saqlanadi;

— raqs va musiqiy harakatlar bolada harakatchanlik, chaqqonlikni rivojlantirib, qomatining to'g'ri o'sishiga va badanini chiniqtirishga katta yordam beradi;

— musiqiy asarlar o'quvchilarda turlicha emotsional hislar uyg'otib, turlicha kayfiyatlar hosil etib, ularning ongida o'ziga xos obrazlar yaratadiki, bolalar asar mazmunini turli harakatlar va ishoralar bilan ifodalashga harakat qiladilar.

Demak, musiqaga mos harakatlar o'quvchilarning aqliy va nafosat qobiliyatini rivojlantirish bilan birga irodasini ham rivojlantiradi. Masalan, marsh — o'quvchida g'ayrat va tetiklikni, raqs — ajoyib ichki his-tuyg'ularni, kechinmalarni hosil etib, raqsga tushishga undaydi va zavqlantiradi.

Musiqiy asarlardan marsh, raqs va o'yinlar o'quvchilarga tez ta'sir etadi, shuning uchun ham quvnoq raqs, qiziqarli musiqali o'yinlar har bir bolaning e'tiborini o'ziga tortadi.

Musiqa madaniyati darslarida bajariladigan o'yinlar asosan ikki turga bo'linadi:

1. Qo'shiqning mazmuniga mos musiqali ritmik o'yinlar.

2. Raqslar.

1) Qo'shiq mazmuniga mos musiqiy-ritmik harakatlar qo'shiqning badiiy mazmuni, xarakteri va ifoda vositalariga mos tushishi shart. Qo'shiq mazmuni esa, ularning hayotiy tajribalarida, tabiat va hayvonot olami bilan munosabatlarida, xalq bolalar o'yinlarida o'z aksini topadi;

2) raqslar vositasida o'quvchilar milliy va qardosh xalqlar raqs harakatlari va musiqasi bilan yaqindan tanishadilar. Raqs musiqasiga mos milliy harakatlarni bajaradilar. Bunda o'quvchilarning dunyoqarashi, aqliy va nafosat tarbiyasi, musiqiy xotirasi, ritm tuyg'usi va diqqat-e'tibori rivojlanadi.

Shunday qilib, musiqiy o'yinlar o'z maqsad va vazifalariga ko'ra, didaktik o'yinlarga mansub bo'lib, asosan ritmik harakat vositasida ijro etilishi bilan ifodalanadi.

Bolalar cholg'u asboblari jo'r bo'lishga doir metodik tavsiyalar

Musiqa madaniyati darslarida bu faoliyat turi eng qiziqarli mashg'ulotdir. Bolalar cholg'u asboblari jonli tovushli o'yinchoqlar sifatida har bir o'quvchini qiziqtiradi. Chapak va bolalar cholg'u asboblari ritmik jo'r bo'lish, musiqaning xarakteri va obrazlarni chuqurroq his etishda, ularga xos emotsional tuyg'ular hosil etish, ayniqsa, bolalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Musiqa madaniyati darslarida bolalar cholg'u asboblariidan foydalanish ijobiy natijalar berish bilan birga o'quvchilarning darsga intiluvchanligini, qiziqishi va musiqiy uquvini (xotirasi, ritmi his etish tuyg'usini, nutqini) o'stiradi. Bolalar cholg'u asboblari jo'r bo'lishda, avval, o'quvchilar chapak chalib, ritmik jo'r bo'ladilar, o'qituvchi o'quvchilar kuy-ritmini to'g'ri his etib ijro etishlari uchun, bolalarga stol ustiga terib qo'yilgan cholg'u asboblari chalib,

musiqaga jo'r bo'lishlarini aytib qo'yishi lozim. So'ng biror cholg'uda kuyni o'zi ijro etib, chapak bilan jo'r bo'lishni ko'rsatadi. Keyin barchani kuyga chapak chalib, jo'r bo'lishni taklif etadi va ijro jarayonini diqqat bilan kuzatib, bolalar cholg'u asboblari tarqatish uchun ilg'or o'quvchilarni tanlaydi. Birinchi ijrodagi yutuq va kamchiliklarni bartaraf qilib, yana bir takrorlab, chiroyli, to'g'ri ijro etiladi. So'ngra musiqiy uquvi bo'sh bo'lgan o'quvchilarga bolalar cholg'u asboblari jo'r bo'lishni taklif etadi. Shu tarzda sinfdagi o'quvchilarni galma-gal bolalar cholg'u asbobida jo'r bo'lishga undab, ularning qiziqishini oshiradi. Cholg'ularda chalishga hamma intiladi, albatta. Shuning uchun berilgan asarni bolalar xato qilmay musiqani to'g'ri his etishga va xotirada saqlashga harakat qiladilar. Keyinchalik ijrochilik turlari murakkablashtiriladi. Ayni holda sinfni ikki guruhga bo'lib, I guruh chapak chalib, II guruh ovozda usul berish bilan ham jo'r bo'lishi mumkin. Yana bir turi — o'qituvchi doirada usulni aniq va tekis chalib turadi. «Bum»ga I guruh bolalari «bak»ga II guruh bolalari jo'r bo'lishadi. Buni iloji bo'lsa magnitofon tasmasiga yozib olib bajarsa ham bo'ladi. Shuningdek, kuyni doskaga ko'rsatilgan grafik sur'ati va uning ritmiga tuzilmasini teng chorak va nimchorak notalar bilan ifodalash mumkin, biroq kartochkalardan foydalanilsa ham bo'ladi. Bunday mashg'ulotlarda dars mazmuni qiziqarli o'tadi, o'quvchilar bilimi mustahkamlanadi, ularda ijodkorlik, ijrochilik malakalari va musiqiy o'quv qobiliyatlarining har tomonlama rivojlantirishni ta'min etadi. Musiqa darslarida bolalar cholg'u asboblari qo'llash o'qituvchidan katta mas'uliyat, ijodkorlik va topqirlikni talab etadi.

Musiqa darsida qo'llanadigan bolalar cholg'u asboblari ikki turga bo'linadi. Kuychan va kuychan bo'lmagan cholg'u asboblari. Kuychan cholg'u asboblarga: metallafon va ksilafon; kuychan bo'lmagan (shovqinli) cholg'u asboblarga: doirachalar, rumbalar, marakasalar, uchburchaklar, qo'ng'iroqchalar, shaqildoqlar, barabanchalar, yog'och qoshiqlar kiradi.

Musiqa darslarida bolalar cholg'u asboblari foydalanish o'quvchilarning tembr uquvi, ritm tuyg'usi, diqqati va xotirasini rivojlantiradi.

MUSIQIY ASARLARNING BADIY VA MUSIQIY TAHLILI

«Baxtiy erkatoiy». To'liqin Toshmatov musiqasi, Haydar Muhammad she'ri.

Bu qo'shiqda erkatoiy, dangasa Baxtiyor ismli bolakay haqida kuylanadi. Baxtiyor ertalab turib, choy ichmasligi, to'g'ri yo'l qolib loy kechishi, darslarni qoldirib yurishi haqida. Qo'shiq erkatoiylik, yalqovlikning oxiri voy bo'lishi, hamma bolalar oldida uyalib qolishi haqida. Qo'shiq quvnoq, sho'õ, yengil va o'ynoqi xarakterda bo'lib, o'rtacha tez sur'atda ijro etiladi. Do-major tonligida yozilgan. Qo'shiq hazil mazmunida bo'lib, bolalarni odobli, mehnatsevar bo'lishga chorlaydi.

«Paxtaoy». Fattoh Nazarov musiqasi, To'liqin Ilhomov she'ri.

Bu qo'shiqda mustaqil O'zbekistonimizning boyligi, g'ururi bo'lgan paxta haqida kuylanadi. Qo'shiqda paxtaning dalalarda lo'ppi-lo'ppi ochilib, osmondagi yulduzlardek sochilib, chanoqlarni to'ldirib, odamlarning ko'nglini xushnud etishi haqida kuylanadi. Bu qo'shiq sol-major tonligida yozilgan. Sho'x, quvnoq xarakterda. Tez sur'atda ijro etiladi. Kuplet shaklida yozilgan. Bu asar bolalarda Vatanga muhabbat, tabiatga mehr tuyg'ularini tarbiyalaydi.

«Buvijonim». Dilorom Omonullayeva musiqasi, Yo'ldosh Suyunov she'ri.

Bu asar mehribon, qadrdon, sevimli buvijonlarimiz haqida. Qo'shiqda buvilar nevaralarini erkalab, ertaklar aytib berishlari, shirinso'zliklari ifodalanadi. Buvilar nevaralarini judayam yaxshi ko'rishlari, bir kun ko'rishmasa, sog'inib qolishlari, uyimizning eng qadrli, aziz insoni ekanliklari haqida kuylanadi. Qo'shiq kuyi ohista va mayin bo'lib, unda g'amxo'r va mehribon buvilarimizning qiyofalari o'z aksini topgan. Asar qo'shiq-raqs janrida yozilgan. Re-major tonligida. Shoshmasdan, quvnoq, tez sur'atda ijro etiladi. Kuplet shaklida.

«Yangi yilim — yaxshi yilim». Doni Zokirov musiqasi, Po'lat Mo'min she'ri.

Bu qo'shiq barcha intizorlik bilan kutadigan bayram — yangi yil haqida. Yangi yilda bolalar ta'tilga chiqib, archa bayramlariga borishlari, quvnab-xursandchilik qilib, bahr-dillari ochilishi va har yangi yilni yaxshi o'qishlar, a'lo baholar bilan kutib, bayramni maqtashdan charchamasliklari haqida kuylanadi. Bu qo'shiq quvnoq, sho'x, raqs xarakterida ijro etiladi. Qo'shiq-raqs janrida, Do-minor tonligida yozilgan. Kuplet shaklida. Tez sur'atda ijro etiladi.

«Nevaralar qo'shig'i». Nadim Norxo'jayev musiqasi, Safar Barnoyev she'ri.

Ushbu qo'shiq shirin so'zli, beozor, mehribon buvi va bobolarimiz haqida yozilgan. Bolajonlarimizning niyatlari pok va nurli bo'lishi, bobo va momolari bilan yashash qanchalik sururli ekanligi haqida zavq bilan kuylanadi. Asar kuplet shaklida yozilgan bo'lib, sho'x, quvnoq xarakterda ijro etiladi. Do-major tonligida. Tez sur'atda kuylanadi.

«Oy bo'lamiz, toy bo'lamiz». Habibullo Rahimov musiqasi, Safar Barnoyev she'ri.

Ushbu asarda bolalar kelajakda Amir Temur bobolaridek botir, qo'rqmas, jasur bo'lishlari haqida kuylanadi. Yigitlar Alpomishdek, qizlar Barchinoydek zukko, bilimdon bo'lib voyaga yetishlari, ona Vatanga mehr-muhabbatli, sodiq, mard o'g'lon bo'lib xizmat qilishlari haqida madh etiladi. Bu qo'shiq kuplet shaklida. Qo'shiq-raqs xarakterida, tez sur'atda ijro etiladi. Fa-major tonligida.

«Bolalar va g'ozlar». Jamoliddin Najmiddinov musiqasi, Muhammad Qo'shoqov she'ri.

Bu qo'shiq g'ozlarning ko'llarda uchib-o'ynab, qo'shiq kuylab yurishlari, bolalar bilando'stliklari,

doimo yaxshilikka, ezgulikka, do'stlikka intilib yashashlari haqida yozilgan. Kuplet shaklida ijro etiladi. Hazil-mutoyiba xarakterida, o'rtacha tez sur'atda ijro etiladi. Re-major tonligida yozilgan.

«Inoq o'ynaymiz». Fattoh Nazarov musiqasi, G'iyos Komilov she'ri.

Ushbu asarda bolalarning o'zaro do'stliklari haqida kuylanadi. Ular doimo birga o'ynab, o'qishlarda bir-birlariga yordam berishlari, goho po'm-po'm deb arazlashib, keyin bu eng yomon odatligi, birga inoq o'ynab, qalin do'st bo'lish kerakligi haqida kuylaydilar. Qo'shiq rondo shaklida ijro etiladi. Sho'x, quvnoq xarakterda, o'rtacha tez sur'atda ijro etiladi. Fa-major tonligida yozilgan.

«Oy Vatanim». Shermat Yormatov musiqasi, Erkin Qambarov she'ri.

Bu qo'shiq Vatanimizning insonlar dilidan joy olganligi, bog'larining kengligi, bag'rining go'zalligi, mevalarining shirin-shakarligi haqida. Vatan insonga suv va havodek zarurligi, inson Vatansiz yasholmasligi haqida kuylanadi. Qo'shiq mayin, cho'zib, ohista kuylanadi. Bu qo'shiq o'quvchilarning Vatanga muhabbat tuyg'usini o'stiradi. O'rtacha sur'atda ijro etiladi. Re-major tonligida yozilgan.

«Sog'lom avlod qo'shig'i». Shermat Yormatov musiqasi, Safar Barnoyev she'ri.

Bu qo'shiqda bolalarning orzu-umidlari haqida kuylanadi. O'zbekistonda quyosh charaqlab turishi, tinchlik barqarorligi madh etiladi. Shuningdek, bolalarning yuzga kirganlarida ota-onalari yonlarida bo'lishlari haqida ham kuylanadi. Qo'shiq sho'x, quvnoq, raqs xarakterida ijro etiladi. Kuplet shaklida, fa-major tonligida.

«Aziz ustozlar». Sobir Boboyev musiqasi, To'lqin she'ri.

Bu qo'shiq aziz ustozlar haqida. O'quvchilar ustozlarni e'zozlashlari, ularning mehnatlarini qadrlashlari, hech qachon unutmashliklari haqida kuylanadi. Qo'shiq kuplet shaklida o'rtacha sur'atda ijro etiladi. Mi-minor tonligida yozilgan.

«Biz askarmiz». Nadim Norxo'jayev musiqasi, Iskandar Rahmon she'ri.

Bu qo'shiq Vatanimiz tinchligi uchun qalqon bo'lgan askarlarimiz haqida. Askarlarimizning yer-u osmon, ummonda qalqon bo'lib tinchlikni, barcha marralarni jasur o'g'lon bo'lib himoya qilishlari haqida kuylanadi. Marsh xarakterida ijro etiladi. Fa-major tonligini yozilgan.

«Kichkintoyimiz — gijingtoymiz». Komil Kenjayev musiqasi, Po'lat Mo'min she'ri.

Bu qo'shiqda o'quvchilarning bir-biri bilan ahilligi, do'stligi haqida kuylanadi. Bolalarning hazillashib, quvlashib o'ynaganlari, o'sib katta bo'lib, kuch to'plab, sog'lom, odobli bolalar bo'lib o'sishlari haqida madh etiladi.

Qo'shiq tez sur'atda ijro etiladi. Re-minor tonligida, kuplet shaklida yozilgan.

«Shirintoy». Aleksandr Berlin musiqasi, Umida Abduazimova she'ri.

Bu asarda jajji Shavkatjonning shirin choyni yaxshi ko'rishi, uni hamma erkalab Shirintoy deb atashi haqida kuylanadi. Shirintoy — Shavkatjonning dangasa, erinchoqligi, bunday bolalarni to'g'ri tarbiyalash va erkato'y bo'lishiga yo'l qo'ymaslik haqida bayon etiladi. Ushbu qo'shiq kuplet shaklida yozilgan, quvnoq, sho'x sur'atda ijro etiladi. Re-major tonligida.

«O'ynasangchi tipratikon». Nadim Norxo'jayev musiqasi, Po'lat Mo'min she'ri.

Bu qo'shiqda o'quvchilarning tabiatga, hayvonot olamiga bo'lgan muhabbati ifodalanadi. Bolajonlar tipratikonga mehr qo'yib, uni davraga tortib, raqsga taklif etadilar. Tipratikon hamma yog'lari tikan bo'lgani uchun raqsga tushishga tortinadi. Bolalar esa uni erkalab o'z do'stlari deb ataydilar. Bu qo'shiq kuplet shaklida yozilgan. Sho'x, raqs xarakterida, tez sur'atda ijro etiladi. Fa-diyez-major tonligida yozilgan.

«Ayiqqolvonlar bog'chasi». To'lqin Toshmatov musiqasi, Haydar Muhammad she'ri.

Bu qo'shiqda ayiqqolvonlar haqida kuylanadi. Ularning o'rmonda to'planishib, maza qilib asal yalashlari, qo'l ushlashib quvnoq qo'shiqlar aytishlari haqida. Bolalar bu qo'shiqni zavq bilan kuylaydilar. Qo'shiq kuplet shaklida yozilgan. O'rtacha sur'atda ijro etiladi. Quvnoq, sho'x xarakterda, Mi-bimol-major tonligida yozilgan.

«Quyon». Qo'ldosh Ma'mirov musiqasi, Ilyos Muslim she'ri.

Bu asar bolalarning quyonga g'amxo'rligi, uni barra o'tlar bilan boqishlari va parvarishlab qarashlari haqida kuylanadi. Qo'shiq kuplet shaklida, quvnoq, sho'x xarakterda, tez sur'atda ijro etiladi. Do-minor tonligida yozilgan.

«Diyor madhi». Nadim Norxo'jayev musiqasi, Habib Rahmat she'ri.

Bu qo'shiqda ona Vatanimizning bepoyonligi, obro'-e'tiborga ega ekanligi, kelajak avlod bu Vatanni asrab, unga xizmat qilishi, uning ishonchini oqlashi haqida kuylanadi. Re-minor tonligida, kuplet shaklida yozilgan.

«Muzqaymoq». Avaz Mansurov musiqasi, Erkin Qayumov she'ri.

Bu qo'shiqda muzqaymoqning sutday oppoqligi, mazaliligi, muzdekligi haqida kuylanadi. Muzqaymoqni chaynamasdan yeyilsa ham, og'izda mazasi qolishi haqida yozilgan. Qo'shiq quvnoq, sho'x xarakterda ijro etiladi. Do-major tonligida yozilgan.

«Diloromning qo'shig'i». Dilorom Omonullayeva musiqasi, Ibrohim Donish she'ri.

Ushbu asarda jajji, quvnoq qiz Dilorom haqida kuylanadi. Quvnoq va xushovoz qiz Dilorom qo'shiqlar aytib, doimo shod, xushchaqchaq bo'lib yuradi. Kuplet shaklida yozilgan ushbu qo'shiq sho'x, quvnoq, kuychan xarakterda ijro etiladi. Tez sur'atda, ijro etiladi. Fa-major tonligida yozilgan.

«Qish chog'lari». Fattoh Nazarov musiqasi, Po'lat Mo'min she'ri.

Qo'shiqda qish faslining yoqimlilik, hamma yoq oppoq bo'lib, go'yo oq chamanzorga o'xshashligi, sovuq havoda qorbo'ron o'ynash sog'liq uchun foydali ekanligi haqida kuylanadi. Kuplet shaklida yozilgan, o'rtacha sur'atda ijro etiladi. Re-minor tonligida.

«Ochil paxtajon». Mutal Burhonov musiqasi, Tolib Yo'ldosh she'ri.

Oq paxta o'lkamizning husni ekanligi, baxtimiz ham paxtamiz singari doimo kulib turishi, yiqqan xirmonimiz ko'klardan oshishi haqida kuylanadi. Qo'shiq mayin, o'rtacha sur'atda ijro etiladi. Mi-minor tonligida, kuplet shaklida yozilgan.

«Yaxshi bola». Nadim Norxo'jayev musiqasi, Po'lat Mo'min she'ri.

Bu asarda bolalarning odob-axloqlari haqida kuylanadi. Bunda yaxshi bola elga manzurligi, ikki baho olmasligi, maktabga kech qolmasligi, ish buyursang xo'p bo'ladi, deb tez bajarishi, o'rtoqlarining ko'p bo'lishi, yaxshiligi yuz-ko'zidan sezilishi haqida yozilgan. Qo'shiq tez va quvnoq sur'atda ijro etiladi. Kuplet shaklida, mi-major tonligidan ijro oxirida fa-major tonligiga o'tiladi.

JAMOA BO'LIB QO'SHIQ KUYLASH UCHUN ASARLAR

I SINF

BAXTIY ERKATOY

Haydar Muhammad she'ri

To'lqin Toshmatov musiqasi

Sho'x va quvnoq

Voy, voy, voy - voy, Bax - tiy er - ka -
toy Er - ta - lab ty - rib, ich - mas - e - kan - choy.

Tamomlash ushun

voy, voy voy.

Voy, voy, voy, voy,
Baxtiy erkatoiy.
Ertalab turib
Ichmas ekan choy.

Voy, voy, voy, voy,
Baxtiy erkatoiy,
To'g'ri yo'l qolib,
Kechar ekan loy.

Voy, voy, voy, voy,
Baxtiy erkatoiy,
Darsin qoldirib,
Keyin ishi voy.

O'YNASANGCHI, TIPRATIKON

Po'lat Mo'min she'ri

Nadim Norxo'jayev musiqasi

Sen ham ke - lib o'ynasangchi,

Qarab turing, o'yin tushay,

Allegretto

Sen ham ke - lib o'y - na - sang - chi.

mf

xi - jo - lat - ga qo'y - ma sang - chi

Tip - ra - ti - kon, tip - ra - ti - kon o' - yin - ga - tush di - kon, di - kon!

The first system of the musical score for 'Tip-ratikon' is in D major (two sharps) and 4/4 time. It consists of a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line has a melody of eighth and quarter notes. The piano accompaniment features a steady eighth-note bass line and chords in the right hand.

tip - ra - ti - kon

The second system continues the melody. It includes a repeat sign at the end of the system. The piano accompaniment has a dynamic marking of *p* (piano) in the final measure.

Coda

tip - ra - ti - kon

The third system is marked 'Coda' and concludes the piece. It features a final melodic phrase and piano accompaniment with dynamic markings of *f* (forte) and *pp* (pianissimo). An 8va marking is present above the final piano chord.

Xijolatga qo'ymasangchi

Qushday uchay, qushday uchay!

Naqarot:

Naqarot:

Tipratikon,
Tipratikon,
O'yinga tush
Dikon-dikon

Tipratikon,
Tipratikon,
O'yinga tush
Dikon-dikon

Nega hamma yog'ing tikon?
Kiyib olgin qalin chopon.

Asta o'zim o'rgataman,
Qo'ling ushlab o'ynataman!

Naqarot:

Tipratikon,
Tipratikon,
O'yinga tush
Dikon-dikon

NISHOLDA

Rauf Tolib she'ri

Dilorom Omonullayeva musiqasi

Allegretto moderato

The piano introduction is in D major, 4/4 time, marked *Allegretto moderato*. It begins with a forte (*f*) dynamic. The right hand features a melodic line with eighth-note patterns and slurs, while the left hand provides a steady eighth-note accompaniment.

The vocal entry begins with the lyrics "To'y-da, bay-ram-da, ro'-za ay yom-da tan-siq ni-shol-da,". The melody is in D major, 4/4 time, with a moderate tempo. The piano accompaniment continues with eighth-note patterns in both hands.

The vocal entry continues with the lyrics "tor-tiq ni-shol-da Muz - qay -moq-dan zo'r ma-na ya-lab ko'r." The melody remains in D major, 4/4 time. The piano accompaniment maintains the eighth-note accompaniment pattern.

The vocal entry concludes with the lyrics "oh-oh ni-shol-da, op-poq ni-shol-da Ma-za - li, tot - li, oh!". The melody is in D major, 4/4 time. The piano accompaniment continues with eighth-note patterns in both hands.

Mis-li nov-vot - li - oh! Oh- oh_ ni-shol da, op-poq ni - shol- da! Muzqay-

moq - dan zo'r oh! Ma- na, ya - lab ko'r oh! Oh- oh!_ ni-shol- da

1. qay moq_ni-shol da! 2. qay moq_ni-shol da! Oh!

To'yda, bayramda,
Ro'za ayyomda.
Tansiq nisholda,
Tortiq nisholda.

Muzqaymoqdan zo'r,
Mana, yalab ko'r.
Oh-oh nisholda,
Oppoq nisholda!

Buncha ham shirin,
Kim bilar sirin?
Oh-oh nisholda,
Qaymoq nisholda.

Mehmonga yuzim,
Xizmatda o'zim.
Tayyor nisholda,
Mador nisholda.

Naqarot:

Mazali, totli-oh!
Misli novvotli, oh!
Oh-oh nisholda,
Oppoq nisholda!
Muzqaymoqdan zo'r-oh!
Mana, yalab ko'r,-oh!
Oh-oh nisholda,
Qaymoq nisholda!

YANGI YIL ARCHASI

Munira Abdushukurova she'ri

Aleksandr Berlin musiqasi

Allegretto

mf

1. Yan - gi yil - da ar - cha - miz
2. Qu - yon - cha - yu tul - ki - cha.

Bay - ra - mo - na kiy - in - gan, Qor - bo - bo meh - mon ku - tar.
ay - iq - cha ham kir - pi - lar Ar - cha - miz at - ro - fi - da

Qo'-shiq av - ji - ga min - gan. Qo'-shiq av - ji - ga min - gan.
Quv - noq kuy - lab dir - kil - lar. Quv - noq kuy - lab dir - kil - lar.

f
Lya-lya - lya - lya lya

Na na na

na

1. na
2. *mf*

Yangi yilda archamiz
Bayramona kiyingan.
Qorbobo mehmon kutar,
Qo'shiq avjiga mingan.
Lya-lya-lya...

Quyuncha-yu tulkicha,
Ayiqcha ham kirpilar
Archamiz atrofida
Quvnoq kuylab dirkillar.
Lya-lya-lya...

QADIM TURON

Po'lat Mo'min she'ri

Nadim Norxo'jayev musiqasi

Uch Xumo qush,
Allegro moderato

Uch Xu - mo qush par - vo - zixush Ay - tay chin dan, bax - tim

sen - dan. Keng Tur - kis - ton Men - ga ma - kon El qa - dr - don O'z - be - kis ton

Qa - dim Tu - ron.

Parvozi xush.
 Osmonimda,
 Makonimda.
 Keng Turkiston,
 Menga makon.
 El qadrdon,
 Qadim Turon!
 Samosi sof,

Chaqnar oftob.
 Bag'ri kengdir
 Do'sti tengdir.
 Aytay chindan,
 Baxtim sendan.
 Sen doimo
 Bor bo'l, Xumo!

ETIKCHAM

Qambar Ota she'ri

Dilorom Omonullayeva musiqasi

Allegretto moderato

p

p

p

Qish - kel - gan - da

p

mf

da dil____ bar-dam Gur-sil - la - tib ki yay - har da m e - tik - cham. e - tik - cham

mf

p *mf*

Loy-ni bos-sam bil-chil-lay-di qor-da-yur sam.

gir-chil-lay-di e-tik cham e-tik-cham

Qish kelganda dadil, bardam
 Gursillatib kiyay har dam,
 Etikcham.
 Loyni bossam bilchillaydi,
 Qorda yursam g'irchillaydi,
 Etikcham.

E'zozlab zo'r xizimatingni,
 Qilay dildan izzatingni,
 Etikcham.
 Qish chiqqanda moylab qo'yay,
 So'ng bir chetga joylab qo'yay,
 Etikcham.

INOQ O'YNAYMIZ

G'iyos Komilov she'ri

Fattoh Nazarov musiqasi

Moderato Po'm, po'm, po'm,

Po'm, po'm, po'm, men chiq - dim sen - dan,

f Ya - rash - may - man hech, bo'l - sin e - sing - da.

Men chiqdim sendan.
Yarashmayman hech,
Bo'lsin esingda.

— Po'm chiqish, o'rtoq,
Eng yomon odat.
Birga o'ynaylik,
Kel, kel, Shahodat.

— Po'm, po'm, po'm,
Po'm chiqdim sendan.

Kechir, o'rtoqjon,
O'tgandir mendan.

— Kel, dugonajon,
Davra quramiz.
Qalin do'st bo'lib,
O'ynab yuramiz.

NEVARALAR QO'SHIG'I

Safar Barnoyev she'ri

Nadim Norxo'jayev musiqasi

Allegretto

Bo g'im bor, gul - zo - rim bor

Bosh bog'-bo - ni bo - bom - lar. Shi - rin so'z - li, be - o - zor Meh - ri - bo - nim

mo-mom- lar. Ne - va - ra, e - va - ra, che - va - ra - miz.

Biz - lar uy - ning che - va - ri - miz, che - va - ri - miz.

Bog'im bor, gulzorim bor,
 Bosh bog'boni bobomlar.
 Shirin so'zli, beozor
 Mehribonim momomlar.

Naqarot:

Nevara, evara, chevaramiz,
 Bizlar uyning chevarimiz.

Ostonamiz muqaddas,
 Ahil ota-onamlar.
 Oftob nuri tugamas,
 Havas qilar odamlar.

Naqarot:

Nevara, evara, chevaramiz,
 Bizlar uyning chevarimiz.

Niyatimiz pok, nurli,
 Shundan bizlar g'ururli.
 Bobo, momolar bilan,
 Yashash qanday sururli!

DILOROMNING QO'SHIG'I

Ibrohim Donish she'ri

Dilorom Omonullayeva musiqasi

Chaqqon

f

Xor
mf

Quv noq xush o - voz, Jaj - ji Di - lo - rom.

mf

f Yakka

Qo' shi - g'i dil - ga Baxshe - tar o - rom; A - yam va da - dam

Bo'l - sin - lar bar - dam, Dun - yo tur - gun - cha

1.2. | 3.

Tur - sin - lar har - dam dam

sf

Quvnoq xush ovoz,
 Jajji Dilorom.
 Qo'shig'i dilga
 Baxsh etar orom:
 Ayam va dadam
 Bo'lsinlar bardam,
 Dunyo turguncha
 Tursinlar har dam

Bog'chamizda u
 Barchaga yoqqan,
 Yosh qalbi jo'shib
 Daryodek oqqan.
 Qo'shiq sevmalar
 Yo'qdir olamda,
 Men katta bo'lsam
 Bo'lay xonanda.

Kuylar Dilorom,
 Xushchaqchaq, bardam,
 Dunyoda ozod
 Bo'lsin har odam.
 Qalb ovozimni
 Tinglasin olam,
 Tinglasin dadam,
 Tinglasin olam.

AYIQPOLVONLAR BOG'CHASI

Haydar Muhammad she'ri

To'liqin Toshmatov musiqasi

Andante

Musical notation for the first system, featuring a piano (*p*) dynamic marking.

Musical notation for the second system, featuring a piano (*p*) dynamic marking and the lyrics: Biz - ning o'r - mon bog' - cha-miz,

Musical notation for the third system, featuring a mezzo-forte (*mf*) dynamic marking and the lyrics: Da - raxt - zo - ru keng o't - loq. Qo'l ush - la-shib bar - cha miz,

Musical notation for the fourth system, featuring first and second endings (1. and 2.) and a mezzo-forte (*mp - mf*) dynamic marking. The lyrics are: Qo, - shiq kuy - lay - miz quv - noq. miz quv - noq. O, - g'o' -

g'o' - g'o' - g'o' - o' - g'o' - g'o' - g'o' - O' - g'o'

Bizning o'rmon bog'chamiz,
 Daraxtzor-u, keng o'tloq.
 Qo'l ushlashib barchamiz,
 Qo'shiq kuylaymiz quvnoq.

O'g'o'-g'o'-g'o', o'g'o'-g'o',
 O'g'o'-g'o'-g'o', o'g'o'-g'o',

Ayni peshin chog'ida,
 O'rmonning quchog'ida,
 O'tirvolib to'nkaga,
 Asal qo'yib o'rtaga,
 Maza qilib yalaymiz,
 Turib yana o'ynaymiz.

O'g'o'-g'o'-g'o', o'g'o'-g'o',
 O'g'o'-g'o'-g'o', o'g'o'-g'o',

BOLALAR VA G'OZLAR

Muhammadali Qo'shmoqov she'ri

Jaloliddin Najmiddinov

O'rtacha tez

***mp* Bolalar**

G'oz - lar, qo' - shiq kuy - lay - siz:

mf

g'oq - g'oq - g'oq

mf Qa - yer - lar - da

o'y - nay - siz? g'oq - g'oq - g'oq

mp G'ozlar:

U - chib - o'y - nab ko'k - lar - da, g'oq g'oq

mf

g'oq Cho' - mi - la - miz ko'l - lar - da, *mp*

Hamma:

g'oq g'oq g'oq g'oq g'oq g'oq

Bolalar: Qozlar, qo'shiq kuylaysiz:
G'oq-g'oq-g'oq.
Qayerlarda o'ynaysiz?
G'oq-g'oq-g'oq.

Bolalar: Qozlar, bizga aytingiz,
G'oq-g'oq-g'oq,
Nega oppoq patingiz?
G'oq-g'oq-g'oq,

G'ozlar: Uchib o'ynab ko'klarda.
G'oq-g'oq-g'oq,
Cho'milamiz ko'llarda.
G'oq-g'oq-g'oq,

G'ozlar: Chunki suvlar to'lqini,
G'oq-g'oq-g'oq,
Bizni yuvar har kuni,
G'oq-g'oq-g'oq,

II SINF

PAXTAOY

To'liqin Ilhomov she'ri

Fattoh Nazarov musiqasi

Allegretto

f

mf

mf

f

f

Biz - hing ku - mush pax - ta - oy, Da - la - miz - ga sen chi - roy.
To' - lib chiq - ding cha - noq - qa, Ku - lib boq - ding har yoq - qa.

Pax - ta, pax - ta, jon pax - ta, yur - tim sen - ga kon pax - ta.

Bizning kumush paxtaoy,
Dalamizga sen chiroy.
To'lib chiqding chanoqqa,
Kulib boqding har yoqqa.

Yulduzlardek sochilib,
Lo'ppi-lo'ppi ochilib,
O'lkamga fayz berasan,
Dilni xushnud qilasan.

Xirmoningdan tog' qildik,
Ko'ngillarni chog' qildik.
Sen bizning g'ururimiz,
Hamda mehnat durimiz.

Naqarot:
Paxta, paxta, jon paxta,
Yurtim senga kon paxta.

Naqarot:
Paxta, paxta, jon paxta,
Yurtim senga kon paxta.

Naqarot:
Paxta, paxta, jon paxta,
Yurtim senga kon paxta.

KAKLIGIM

Narimon Orifjonov she'ri

Nadim Norxo'jayev musiqasi

Moderato

p Tum-shuq-la-ring

til - la - day___ Mo - miq___ pa - ting___ pil - la - day___

Shosh-ma se - ni bir ko' - ray___ Be - o - zor qush kak - li - gim___

mf

Tumshuqlaring tilladay,
Momiq pating pilladay.
Shoshma seni bir ko'ray,
Beozor qush kakligim.

Ketolmaysan uzoqqa,
Seni solmam tuzoqqa.
Kel, mehmon bo'l bu bog'ga,
Bog'imga tush, kakligim!

Senga har xil don beray,
Xohla shirin non beray.
Erkin uch imkon beray,
Kel, go'zal qush, kakligim.

KICHKINTOYMIZ — GIJINGTOYMIZ

Po'lat Mo'min she'ri

Komil Kenjayev musiqasi

Allegretto

mf

rit.

a tempo

Do's - ti - miz

p

ko'p, O - ti - miz cho'p,

Lof qil - may - miz, Chop - qil - lay - miz,

mf
Kich - kin - toy - miz - - gi - jing toy - miz,

kich - kin - toy - miz - gi - jin - g toy - miz he - he - hey

Kich - kin - toy - miz gi - jing toy - miz.

Do'stimiz ko'p,
Otimiz — cho'p,
lof qilmaymiz
Chopqillaymiz.

Kichkintoymiz —
Gijingtoymiz,
He-he-he.

Hazillashib,
«Hazillashib».
Quvnashamiz,
Quvlashamiz.

Kichkintoymiz —
Gijingtoymiz,
He-he-he.

Bizlar har kun,
O'sib durkun.
Hech qo'rqmaymiz,
Kuch to'playmiz!

Kichkintoymiz —
Gijingtoymiz,
He-he-he.

QUYON

Ilyos Muslim she'ri

Qo'ldosh Mamirov musiqasi

Allegretto

8va

p

Hoy, qu - yon, op - poq qy - yon,

mf

kel, men bi - lan o'y - na - gin. Chop - qil - lab

staccato

mf

u - yon - by - yon, bog' - cha miz - da quv - na - gin.

Fine

Yot tut - ma- gin o' zing - ni, Bog' - da yay - rab da - ming ol!

§

Sen - ga o- chay ko'k- sim - ni kel, qu - yon jon, ke - la qol!

Hoy, quyon, oppoq quyon,
Kel, men bilan o'ynagin.
Chopqillab u yon- bu yon,
Bog'chamizda quvnagin.

Yot tutmagin o'zingni,
Bog'da yayrab daming ol!
Senga ochay ko'ksimni,
Kel, quyonjon, kela qol!

Senga qurdim jajji uy,
Kirib yotgin bemalol.
Barra o'tlarga xo'p to'y,
O'yining kelmas malol.

Seni sevaman jondan,
Doim yuvib, tarayman.
Yiroq ketmay yoningdan
Parvarishlab qarayman.

OY BO'LAMIZ — TOY BO'LAMIZ

Safar Barnoyev she'ri

Habibullo Rahimov musiqasi

Allegro

f

Oy - bo' la miz Toy - bo' la miz Sho'x - lik - la - ri

p *f* *p* *f* *p*

soy bo' - la - miz A-mir - Te-mur bo-bo - miz - dek

f

Bo - tir xo-tam - toy bo' - la - miz Oy bo' - la - miz

mf

Toy bo'-la- miz Ko'-rib qo'-ying boy bo'- la- miz

8va

8va

f

Oy bo'lamiz,
 Toy bo'lamiz,
 Sho'xliklari soy bo'lamiz.
 Amir Temur bobomizdek,
 Botir, hotamtoy bo'lamiz.

Oy bo'lamiz,
 Toy bo'lamiz.
 So'zi shirintoy bo'lamiz.
 Yigitchalar Alpomish-u,
 Qizlar Barchinoy bo'lamiz.
 Oy bo'lamiz,
 Toy bo'lamiz,
 Ko'rib qo'ying, boy bo'lamiz.

YANGI YILIM, YAXSHI YILIM

Po'lat Mo'min she'ri

Doni Zokirov musiqasi

Quvnoq, shoshilmay

Xush - ke lib san   yan - gi yi lim.   yil - dan - yil - ga   yax - shi yi lim.   O _____

Yan - gi - yi - lim   a _____   yax - shi - yi lim.

Xush kelibsan,
Yangi yilim.
Yildan yilga
Yaxshi yilim.
Maktabimda,

O'z safimda
Quvnab-quvnab
Oldim bilim.
Bayram-to'ying,
Qo'shiq, kuying.

Ochar doim
Bahri-dilim.

Naqarot:

Yangi yilim —
Yaxshi yilim.
Yaxshi yilim —
Yangi yilim.

BUVIJONIM

Yo'ldosh Suyunov she'ri

Dilorom Omonullayeva musiqasi

Shoshmasdan, quvnoq

The first system of the piano accompaniment is written in 4/4 time with a key signature of one sharp (F#). The right hand features a melody of eighth and sixteenth notes, starting with a *mf* dynamic. The left hand provides a steady bass line with eighth notes.

The second system continues the piano accompaniment. The right hand melody flows with eighth notes, while the left hand maintains the rhythmic bass line.

The third system includes vocal lines and piano accompaniment. The vocal melody in the right hand is: Men-ga teng - siz meh - ri - bor, So'z-la - ri - da seh - ri - bor. The piano accompaniment in the left hand continues with eighth notes, marked with a *mf* dynamic.

The fourth system includes vocal lines and piano accompaniment. The vocal melody in the right hand is: Er-tak ay-tib tol - may - di, Er-ka-la-tib xor - may - di. The piano accompaniment in the left hand continues with eighth notes.

f Bu-vi jon-nimbu - vi- jon, — Meh-ri-bo-nimbu - vi- jon —

f o-na-gi nam-o-na-si — sho'x za-bo-nim bu vi - jon jon

1. 2.

Menga tengsiz mehri bor,
 So'zlarida sehri bor.
 Ertak aytib tolmaydi,
 Erkalatib hormaydi.

Naqarot:

Buvijonim, buvijon,
 Mehribonim buvijon,
 Onaginam onasi —
 Sho'xzabonim buvijon.

Ko'rolmasa bir kuni
 Uxlay olmaydi tuni.
 Ko'ngli sog'inchga to'lib,
 Izlar parvona bo'lib.

Naqarot.

Baxtinga omon yuring,
 Xushxandon davron suring.
 Ko'zingiz namlanmasin,
 Dilingiz g'amlanmasin.

SHAFTOLIGA SAVOLIM

Po'lat Mo'min she'ri

Nadim Norxo'jayev musiqasi

Allegretto

Shaf - to - lim oh shaf - to - lim oh shaf - to - lim oh shaf to - lim__

Qi - zi - lu oq, qi - zi - lu oq, qi - zi - lu oq, shaf to - lim__

Ham - ma men - day se - va - di__ pish - gan - da ma - za bo - lim__

Shaf - to - lim,_____ shaf - to - lim,_____

The first system of the musical score is in B-flat major (two flats). It consists of a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line has a melody with eighth and quarter notes, and rests. The piano accompaniment features a steady eighth-note bass line and chords in the right hand.

Coda

Shaf - to - lim_____

The Coda section continues the melody and accompaniment. It ends with a double bar line. The piano accompaniment concludes with a final chord in the right hand and a sustained note in the left hand.

Shaftolim, oh, shaftolim,
Qizil-u, oq shaftolim.
Hamma menday sevadi
Pishganda maza bolim,
Shaftolim...

Asta aytib beraqol,
Seni topgan qay olim?
Indamadi shaftolim,
Qiyin ekan savolim,
Shaftoli...

NAVRO'ZIM — SHO'X SOZIM

Habib Rahmat she'ri

Nadim Norxo'jayev musiqasi

Jadal

f

Nav - ro'z kel - di, Nav - ro'z kel - di ku - lib ku - lib

p

mf

Bo - g'u da - lam bo - g'u da - lam, gul - ga to' - lib

Qush - lar say - rar juft - juft bo' - lib,

Nav - ro' - zim o'z so' - zim. Shod o - vo - zim

Shod o - vo - zim sho'x so - zim.

Navro'z keldi kulib-kulib,
Bog'-u dalam gulga to'lib,
Qushlar sayrar juft-juft bo'lib,

Naqarot:
Navro'zim o'z so'zim,
Shod ovozim, sho'x sozim.

Naqarot:
Navro'zim o'z so'zim,
Shod ovozim, sho'x sozim.

Yaxshi niyat har ko'ngilda,
Xurram kunlar kezar elda,
Takror-takror dilda-tilda:

Navro'zimni sevar jahon,
Ona diyor dorilamon,
Kundan kunga zavqli davron,

Naqarot:
Navro'zim o'z so'zim,
Shod ovozim, sho'x sozim!

KAPALAK VA KAMALAK

Normurod Narzullayev she'ri

Nadim Norxo'jayev musiqasi

Allegretto

The musical score is written for piano and voice. The piano part consists of two staves (treble and bass clef) in D major (two sharps) and 2/4 time. The tempo is marked 'Allegretto'. The vocal part is written on a single staff in treble clef, with lyrics in Uzbek. The score is divided into six systems. The first two systems are instrumental piano introduction. The third system begins the vocal entry with the lyrics 'Gul - ga qo' - nib ka - pa - lak, _'. The fourth system continues the vocal line with 'qa - no - ti - ni o'y - na - tar. _' and 'Ko'k - da'. The fifth system continues with 'chaq - nab ka - ma - lak, _' and 'yet - ti rang - da - raqs - e - tar _'. The sixth system concludes the piece. Dynamics include piano (*p*) and piano fortissimo (*pp*).

p

Gul - ga qo' - nib ka - pa - lak, _

pp

qa - no - ti - ni o'y - na - tar. _ Ko'k - da

chaq - nab ka - ma - lak, _ yet - ti rang - da - raqs - e - tar _

1. 2. *mf*

Gul - ga Ka - pa lak - jon, ka - pa - lak sen ham

men - day sho'x - mi - san? Uy - da yol - g'iz o'l - ti - rib,

1. 2.

Ze - ri - kish - ga yo'q - mi - san? Ka - pa Ze - ri kish - ga yo'q - mi - san?

Gulga qo'nib kapalak,
Qanotini o'ynatar.
Ko'kda chaqnab kamalak,
Yetti rangda raqs etar.

Naqarot:
Kapalakjon, kapalak,
Sen ham menday sho'xmisan?
Uyda yolg'iz o'ltirib,
Zerikishga yo'qmisan?

Bizni imlab chorlaydi,
O'z yoniga kamalak.
Kelgin, birga uchaylik,
Qanot bog'lab, kapalak.

MUZQAYMOQ

Xurshid Qayumov she'ri

Avaz Mansurov musiqasi

Muz - dek. muz- dek muz-qay- moq, - sut-day op-poq

soz qay - moq muz - dek, muz- dek, muz - day - moq, sut - day op - poq

soz qay - moq- as - ta-gi-na a - vay- lab___ s chay na mas dan a -

tay lab, Sol-ga nim da og' zim ga e-rib-ke-tar bir- zum-da

e-rib-ke-rar bir-zum -da

soz qay - mo - g'im soz - qay - moq.

Muzdek, muzdek muzqamoq,
 Sutday oppoq soz qaymoq.
 Astagina avaylab,
 Chaynamasdan ataylab,
 Solganimda og'zimga,
 Erib ketar biz zumda.

Muzdek, muzdek muzqaymoq,
 Sutday oppoq soz qaymoq.
 Muzqaymog'im hozir ham,
 Eridi-yu, yo'qoldi.
 Lekin totli mazasi,
 Mening og'zimda qoldi.

G'ILDIRAGIM

To'xtamurod Bahromov she'ri

Shermat Yormatov musiqasi

Allegretto

***p* Naqarot:**

G'il - di - ra - gim, g'il - di - ra -

***p* Naqarot:**

gim, tez - roq tez - roq

pil - di - ra - gin.

mf

Ik - ka - la - miz o'y - nab - o'y - nab,

>mf

yu - gu - ray - lik yo'l - ka bo'y - lab,

mf

f

Ik - ka - la - miz o'y - nab - o'y - nab,

f

yu - gu - ray - lik yo'l - ka bo'y - lab.

p
G'il - di - ra - gim,

p *f*

p Qaytarish uchun.

gin.

Tamomlash uchun.

gin.

Naqarot:

G'ildiragim, g'ildiragim,
Tezroq-tezroq pildiragin.

Ikkalamiz o'ynab-o'ynab,
Yuguraylik yo'lka bo'ylab.

Naqarot.

Uyga tomon ketaylik tez,
Eson-omon yetaylik tez.

O'yinni men bas qilayin,
Damingni ol, dars qilayin.

Naqarot:

G'ildiragim, g'ildiragim,
Tezroq-tezroq pildiragin.

III SINF

SALOM BERGAN BOLALAR

Po'lat Mo'min she'ri

Nadim Norxo'jayev musiqasi

O'ynoqi

mf

Sa - lom ber - gan bo - la - ning

mf

o' - zi o - dob - li

Ku - lib tur - gan yuz - la - ri

go' - yo__ of - tob - li   Sa-lom be-rish bu, a' - lo__ a - lo - mat

1. Sa - lom ber - gan - lar__ bo'l- sin sa - lo - mat   2. bo'l- sin sa - lo - mat.

Salom bergan bolaning
O'zi odobli,
Kulib turgan yuzlari,
Go'yo oftobli.

Naqarot:

Salom berish — bu,
A'lo alomat.
Salom berganlar
Bo'lsin salomat.

Salom bergan bolaning
Darsi doim «besh»,
Maktab, uyda, ko'chada,
Yaxshilarga esh.

AZIZ BO'STON — O'ZBEKISTON

Mirpo'lat Mirzo she'ri

Dilorom Omonullayeva musiqasi

Quvnoq

f

p

Bu - dun - yo - da cha - man - lar ko'p.

p

Bu dun yo - da_ va - tan - lar_ ko'p. Bar - cha si - da_ yash - nar_ gul - lar,

mf

Bar cha si-da — yay - rar — dil - lar

Me ning u chun a- ziz — bo's- ton, O'z be - kis ton, — O'z be - kis ton!

Me ning u chun a- ziz — bo's- ton, O'z be - kis ton, — O'z be - kis ton!

Bu dunyoda chamanlar ko'p,
Bu dunyoda vatanlar ko'p.
Barchasida yashnar gullar
Barchasida yayrar dillar.

Chorlar ezgu yo'llar meni,
Ajdodlarim qo'llar meni.
Bu Vatanda to'kmasman yosh,
Bu Vatanda egmasman bosh.

Naqarot:

Mening uchun aziz bo'ston —
O'zbekiston, O'zbekiston!

Naqarot:

Mening uchun aziz bo'ston —
O'zbekiston, O'zbekiston!

Sahrolar gul ochar senda,
Samolar nur sochar senda.
Yulduzlaring so'nmasin hech,
Bag'ringga g'am qo'nmasin hech.

Naqarot:

Mening uchun aziz bo'ston —
O'zbekiston, O'zbekiston!

OCHIL, PAXTAJON

Tolib Yo'ldosh she'ri

Mutal Burhonov musiqasi

Tempo de valse

The musical score is written for a vocal line and piano accompaniment in 3/4 time, with a key signature of one sharp (F#). The tempo is marked "Tempo de valse".

First System: The piano accompaniment consists of a simple harmonic pattern in the right hand and a single note in the left hand. The vocal line is not present in this system.

Second System: The vocal line begins with the lyrics "O'l - kam - ning hus - ni o - chil pax - ta -". The piano accompaniment provides harmonic support. Dynamic markings include *mf* (mezzo-forte) and *pp* (pianissimo).

Third System: The vocal line continues with the lyrics "jon Sen - dan bax - ti - miz ku". The piano accompaniment continues with harmonic support. Dynamic markings include *mf* and *pp*.

lar har qa - chon

O - chil, mehr - la, te - rib o - lay - lik

Keng ja - hon bo'y - lab dov - ruq so - lay - lik

O'lkamning husni, ochil, paxtajon,
Sendan baxtimiz kular har qachon.

Naqarot:

Ochil, mehr-la terib olaylik,
Keng jahon bo'y lab dovruq solaylik.

Ko'klardan oshsin, biz uygan xirmon,
Bizlarga g'amxo'r ular har qachon.

Naqarot.

Ochil, quvonch-la bizlar teraylik,
Tinchlik ahliga madad beraylik.

QO'ZICHOG'IM-O'YINCHOQ

Qudrat Botirov she'ri

Avaz Mansurov musiqasi

Allegretto (xor):

Da-da, siz o-lib ber-gan

Qo'-zi-choq hech yur-may di. Ko'-ta - rib qo'y-ma-gun cha. qi- ziq, o'-zi tur-may - di?

yakkaxon

Og' - zi bor - u. ma' - ra mas. — ko'm ko'k_ o't - ga qa - ra - mas. —

Ko' - zi bo - ru, ko'r- may - di va er - ga - shib yur - may - di.

xor

Da-da, siz o-lib ber-gan qo'-zi - choq hech -yur - maydi

1.

Ko' ta - rib-qo'y ma gun - cha, qi- ziq, o' zi tur-may-di.

2. yakkaxon

ko' ta - rib qo'y - ma - gun - cha, *boshqasini olib bering*

Dada, siz olib bergan
Qo'zichoq hech yurmaydi.
Ko'tarib qo'ymaguncha,
Qiziq, o'zi turmaydi.

Og'zi bor-u, ma'ramas,
Ko'm-ko'k o'tga qaramas.
Ko'zi bor-u, ko'rmaydi
Va ergashib yurmaydi.

Olib bering boshqasin,
Peshonasi qashqasin.
O'ynasin dikir-dikir,
O't yesin kitir-kitir.

DIYOR MADHI

Habib Rahmat she'ri

Nadim Norxo'jayev musiqasi

Andantino

The piano introduction is in 3/4 time, key of B-flat major. It consists of four measures. The right hand features a melodic line with eighth and sixteenth notes, while the left hand provides a harmonic accompaniment with chords and single notes.

p

O-na Va-tan er - ta - si ke-la-jak- ning me - va - si

The first line of the song features a vocal melody in the right hand and piano accompaniment in the left hand. The piano part includes a crescendo from piano (*p*) to forte (*f*) across the measures.

Bi-lim, hu-nar e - ga - si Biz bo' - la-miz al - bat - ta

The second line of the song continues the vocal melody and piano accompaniment. The piano part maintains a steady accompaniment with chords and moving lines in both hands.

Ni-yat-lar ul-kan kat - ta a

The third line of the song concludes the vocal phrase with a long note 'a' in the right hand. The piano accompaniment continues with a similar rhythmic pattern.

Ni-yat-lar ul- kan kat - ta

f a

Coda

Mard g'o - lib - lar sing - ga - ri

Ona Vatan ertasi,
 Kelajakning mevasi,
 Bilim, hunar egasi
 Biz bo'lamiz albatta,
 Niyatlar ulkan, katta.

Orzularim uch berar,
 Diyor mehri kuch berar.
 Dilda yorug' tuyg'ular,
 Yorug'likka oshnamiz,
 Ezgu ishga tashnamiz.

Dovrug'lidir Vatanim,
 Obro'lidir Vatanim.
 Dunyodagi chamanim,
 Ko'z qoramdek saqlayman,
 Ishonchingni oqlayman.

Temur bobom dilda bor,
 O'lkam bo'lur gul, obod.
 Bayroqni tutib ozod,
 Shod boramiz ilgari.
 Mard g'oliblar singari!

QISH CHOG'LARI

Po'lat Mo'min she'ri

Fattoh Nazarov musiqasi

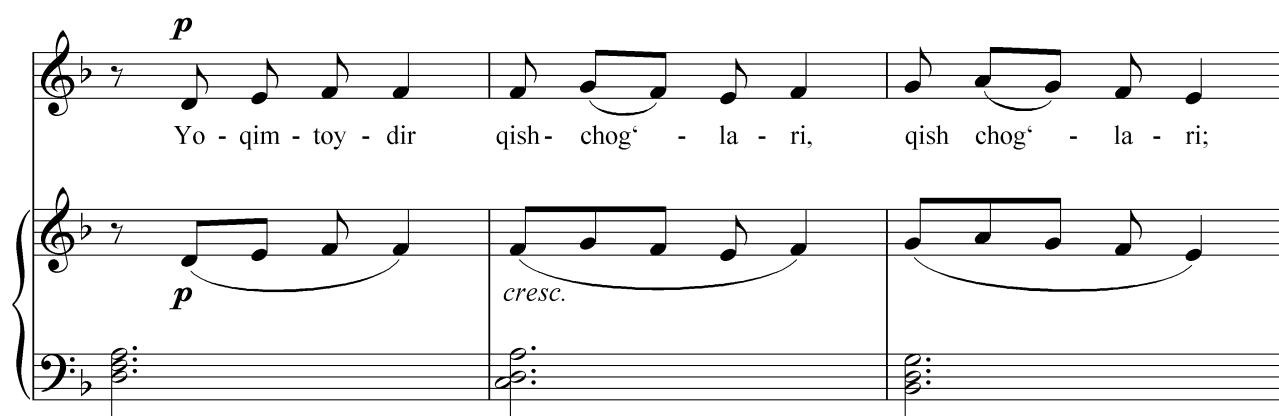
Allegro moderato

mf

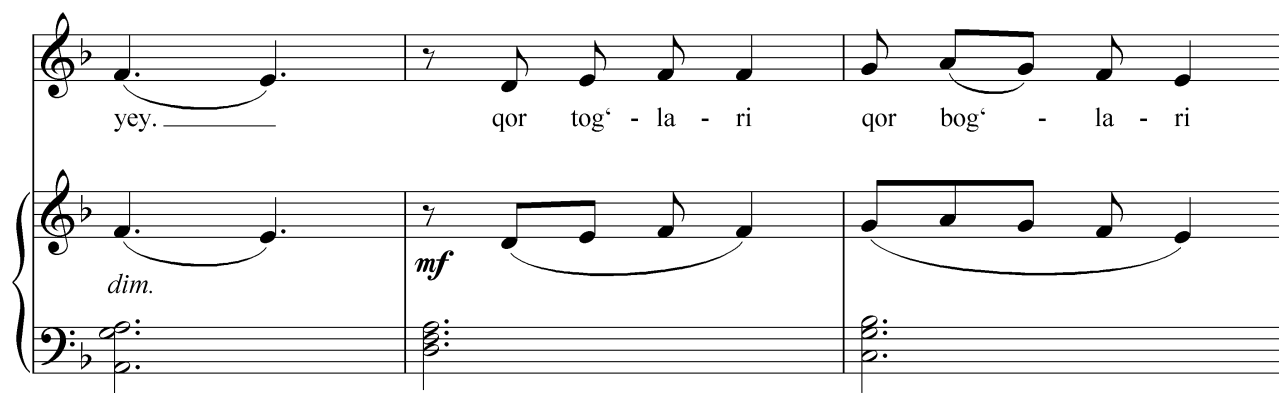
p

Yo - qim - toy - dir qish - chog' - la - ri, qish chog' - la - ri;

p *cresc.*

yey. qor tog' - la - ri qor bog' - la - ri

dim. *mf*

qor bog' - la - ri yey. Un - da yash - nar

f

ar - cha gu - lim ar - cha gu - lim, yey.

p
Ya - shil - li - gi o - char ko'ng-lim, o - char ko'ng-lima ey.
p cresc. *dim.*

Yoqimtoydir
Qish chog'lari:
Qor tog'lari,
Qor bog'lari.
Unda yashnar
Archa gulim.
Yashilligi
Ochar ko'nglim.

Oq yulduzday
Yoqqanda qor,
Atrof go'yo
Oq chamanzor.
Paxta yana
Ochilganday,
Shoxchalarga
Osilganday.

Taraqlagan
Muz saroyda
Konki otish
Rosa foyda.
Terlab-terlab
Tiniqamiz.
Qish qo'ynida
Chiniqamiz.

AY-YAY-YAY

Muborak Muhamedova she'ri

Shermat Yormatov musiqasi

Allegretto

Dur - do - na xo'p go' - zal qiz, so'z - la - ri ham a - sal qiz

Am - mo bir o - da - ti bor,

so'r - g'i - chin go'y - mas zin - hor _____

ay - yay - yay ay - yay - yay ay - yay - yay

Ov - qat - lan - sa____ bo - la - lar

Dur - do - na so'r - g'ich so' - rar

o - lib qy - sang ma - bo - do yi - g'i - ga lab - in bu - rar

ay - yay - yay ay - yay - yay

§

II Qaytarish uchun   II Tamomlash uchun

yi - g'i - ga la - bin bu - rar   Biz un - ga de - may miz hech, ay - yay - yay.

Durdona xo'p go'zal qiz,
So'zlari ham asal qiz.
Ammo bir odati bor,
So'rg'ichin qo'ymas zinhor.
Ay-yay-yay, ay-yay-yay.

Ovqatlansa bolalar,
Durdona so'rg'ich so'rar.
Olib qo'ysang mabodo
Yig'iga labin burar.
Ay-yay-yay, ay-yay-yay.

Qo'shiq aytolmas quvnab,
Biz kabi yayrab, o'ynab.
So'rg'ichidan bo'shamas,
Bu odat yaxshi emas.
Ay-yay-yay, ay-yay-yay.

So'rg'ichini tashlasa,
Bizday o'ynab yashnasa,
So'rmasa u erta kech
Biz unga demaymiz hech
Ay-yay-yay, ay-yay-yay.

DASTYOR QIZ

Shukur Sa'dulla she'ri

Sobir Boboyev musiqasi

Allegro moderato

The first system of the musical score is in 2/4 time with a key signature of one sharp (F#). It features a piano introduction. The right hand plays a melody of eighth notes, while the left hand provides a harmonic accompaniment with chords and single notes. Dynamics include *f* (forte) and *mf* (mezzo-forte).

The second system continues the piano introduction. The right hand has a melodic line with a slur, and the left hand has a bass line with a slur. Dynamics include *p* (piano) and *pp* (pianissimo). The lyrics "O - ta yer - ta -" are written below the right hand.

The third system continues the piano introduction. The right hand has a melodic line with a slur, and the left hand has a bass line with a slur. Dynamics include *pp* (pianissimo). The lyrics "lab tu - rar. Jaj - ji Dil - dor -" are written below the right hand.

The fourth system continues the piano introduction. The right hand has a melodic line with a slur, and the left hand has a bass line with a slur. Dynamics include *pp* (pianissimo). The lyrics "ni ko' - rar, ka - lish - la - ri -" are written below the right hand.

ni yol - g'iz, to - za - lab - di dast - yor

Naqarot
xor siz han bo' - lin giz shun day dast - yor

qiz, siz han bo' - lin giz

qiz ham - ma ish - ga shun - day dast - yor qiz tay - yor qiz.

Ota ertalab turar,
Jajji Dildorni ko'rar.
Kalishlarini yolg'iz,
Tozalabdi dastyor qiz.

Naqarot:

Siz ham bo'lingiz —
Shunday dastyor qiz.
Hamma ishga
Tayyor qiz.

Ota qo'l-betin yuvar,
Unga Dildor suv quyar.
So'ng bir daqiqa kutib,
Qo'l cho'zar sochiq tutib.

Naqarot.

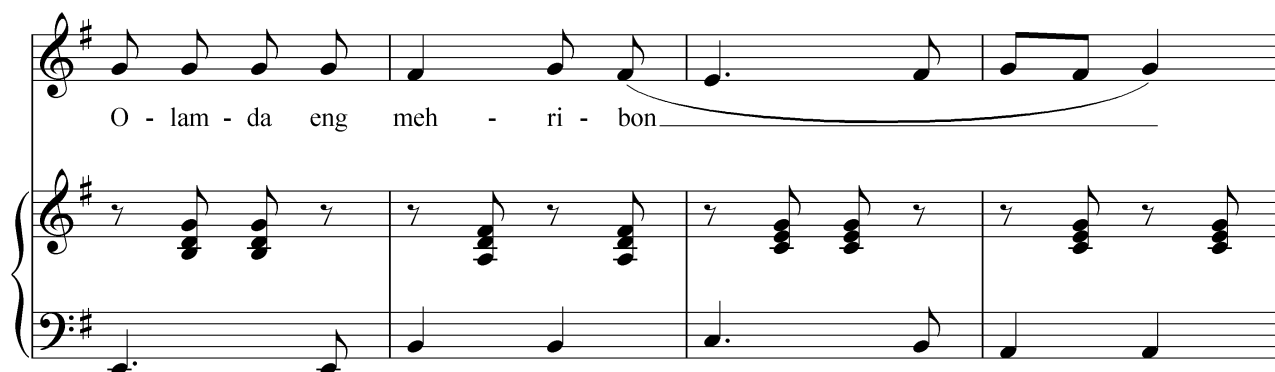
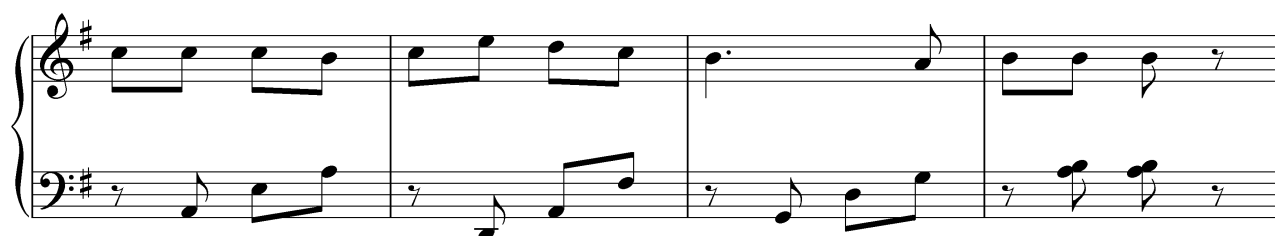
Ona yozar dasturxon,
O'ltirishar uchovlon.
Tarelkada qand-mag'iz
Shirinliklar qo'yar qiz.

BUVIJONIM YAXSHISIZ

G'iyos Komilov she'ri

Nadim Norxo'jayev musiqasi

Allegretto

Er - ka - lay - siz har qa - chon

Bu - vi - jo - nim yax - shi - siz

Of - tob - da - yin bag' - rin - giz

Jo - zi - ba - li meh - rin - giz

Bor - mi bi - ror___ seh - rin - giz Bu - vi - jo - nim

Bu - vi jo - nim yax - shi - siz___

Coda

Bo - qib, bo - qib___ to'y - may - miz Bu - vi - jon - nim

Bu - vi - jo - nim yax - shi - siz___

Olamda eng mehribon
Sizsiz, aziz buvimon.
Erkalaysiz har qachon,
Buvimonim yaxshisiz.
Oftobdayin bag'ringiz,
Jozibali mehringiz.
Bormi biror sehringiz,
Buvimonim yaxshisiz.

Urushmaysiz sira siz
Ta'lim berib turasiz,
Ertak aytib berasiz,
Buvimonim yaxshisiz.
Nuroniyydir siymongiz,
Hech qarishni bilmangiz,
Boqib-boqib to'ymaymiz,
Buvimonim yaxshisiz.

GULLAR MANIM KULGANIM

Po'lat Mo'min she'ri

Nadim Norxo'jayev musiqasi

Allegro moderato

First system of the piano introduction. The treble clef staff begins with a forte (*f*) dynamic, featuring a series of chords and a melodic line. The bass clef staff provides a harmonic foundation with sustained notes and moving lines.

Second system of the piano introduction. The treble clef staff continues with chords and a melodic line. The bass clef staff maintains the harmonic support with sustained notes and moving lines.

First system of the vocal entry and piano accompaniment. The vocal line (treble clef) begins with a mezzo-forte (*mf*) dynamic, singing the lyrics "Bo'l - sin de - ya el cha - man,". The piano accompaniment (grand staff) features chords and a melodic line in the treble, and sustained notes and moving lines in the bass.

Second system of the vocal entry and piano accompaniment. The vocal line (treble clef) continues with the lyrics "Bo - g'im - ga gul e - ka - man.". The piano accompaniment (grand staff) features chords and a melodic line in the treble, and sustained notes and moving lines in the bass.

Bo'l - sin de - ya el cha - man,

Bo - g'im - ga gul e - ka - man,

Kul - gan bax - tu yosh - li - gim,

Gul - sha - nim - da er - ka - man

Gul - sha - nim - da er - ka - man

f
Gul - sha - nim, ho, Gul - sha - nim. Gul - lar ma - nim

f
kul - ga - nim Gul - sha - nim ho,

gul - sha - nim, Gul - lar ma - nim kul - ga - nim.

Bo'lsin deya el chaman,
Bog'imga gul ekaman.
Kulgan baxtu yoshligim,
Gulshanimda erkaman.

Gulshanim — yurt qiyosi,
Kulganim — dil ziyosi.
Bog'im tutash bog'larga,
Gulim — mehnat jilosi.

Naqarot:

Gulshanim, ho, gulshanim,
Gullar manim kulganim.

Naqarot.

Tole to'la kunlarim,
Ko'ksimdadir qo'llarim.
Keling sayr-u chamanga,
Yana kulgay gullarim.

SOG'LOM AVLOD QO'SHIG'I

Safar Barnoyev she'ri

Shermat Yormatov musiqasi

Allegro Moderato

The first system of musical notation is in 2/4 time, key of B-flat major. It features a piano introduction with a sixteenth-note scale in the right hand and a bass line in the left hand. The first measure includes a fingering '6' and a dynamic marking 'f'.

The second system continues the piano introduction. It features a melody in the right hand and a bass line in the left hand. A dynamic marking 'mf' is present in the second measure.

The third system continues the piano introduction. It features a melody in the right hand and a bass line in the left hand. A dynamic marking 'p' is present in the third measure.

The fourth system continues the piano introduction. It features a melody in the right hand and a bass line in the left hand.

The fifth system contains the vocal melody with lyrics. The lyrics are: "Qu - yosh — bo'l - sin, oy bo'l - sin — O'z - be - kis - ton —". The piano accompaniment is in the left hand.

boy bo'l - sin, Men - ga at - las u - ka - mga

Gi - jing - la - gan toy bo'l - sin Men - ga at - las

u - kam - ga gi - jing - la - gan toy bo'l - sin

f

Da - dam yuz - ga kir - sin - lar

Ayam yuz - ga kir - sin - lar Biz - lar yuz - ga

f

kir - gan - da Yo - ni - miz - da yur - sin - lar

Biz - lar yuz - ga kir - gan - da yo - ni - miz - da

mf

yur- sin - lar

hey!

Quyosh bo'lsin, oy bo'lsin
 O'zbekiston boy bo'lsin
 Menga atlas, ukamga
 Gijinglagan toy bo'lsin

Naqarot:

Dadam yuzga kirsinar,
 Ayam yuzga kirsinlar.
 Bizlar yuzga kirganda,
 Yonimizda yursinlar.

O'saversin bo'yimiz,
 Tinchlik orzu-o'yimiz.
 Bu dunyoda bor bo'lsin.
 O'zbekiston uyimiz.

Naqarot.

Yursak gullar bog' bo'lsin.
 Ko'kragimiz tog' bo'lsin.
 Istiqbolga boshlagan,
 Yurtboshimiz sog' bo'lsin.

NAVBAHOR

Shohismoil she'ri

Rahmatjon Tursunov musiqasi

O'rtacha tez

f

mf

Yel -ning uch -qur o - ti - da,

Bu - lut - lar - ning qa - ti - da, Qal - dir - g'och qa - no - ti -

da Ye - tib kel - di, Nav - ba - hor.

f
Qal - dir - g'och qa - no - ti - da, Ye - tib kel - di Nav - ba -

mf

1.2. hor 3. hor

Yelning uchqur otida,
Bulutlarning qatida,
Qaldirg'och qanotida,
Yetib keldi Navbahor.

Qirdan tushib asta,
Yerni qilib orasta,
Boychechakdan guldasta
Tutib keldi Navbahor.

Yalpizlar isi bo'lib,
Bulbullar sasi bo'lib.
Hayot nafasi bo'lib,
Yetib keldi Navbahor.

IV SINF

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASINING DAVLAT MADHIYASI

Abdulla Oripov so'zi

Muttal Burhonov musiqasi

Maestoso

Ser - qu - yosh hur -
keng o'z -

o'l - kam, el - ga baxt, na -
bek - ning o'ch - mas iy - mo -

jot, ni, Sen o' - zing do'st - lar lod - ga
Er - kin, yosh av - lod - lar

yo'l - dosh, meh - ri - bon! meh - ri -
sen - ga zo'r qa - not! zo'r qa -

bon! Yash - na - gay to a - bad il -
not! ls - tiq - lol mash' - a - li. tinch -

- mu fan, i - jod, Shuh - ra - ting por - la -
- lik pos - bo - ni, Haq - se - var o - na

sin, to - ki bor ja - hon! fff
yurt. man - gu bo'l o - bod!

Naqarot:

a tempo

p

Ol - tin bu vo - diy - lar - jon O'z - be - kis -

8va

ff

f

ton, Aj - dod - lar mar - do - na ru - hi sen - ga

(8)...

ff

f

yor! U - lug' xalq qud - ra - ti jo'sh ur - gan za mon O - lan -

1.

mf

f

mah - li - yo ay - la - gan di - yor! Bag' - ri

2.

gan di - yor!

fff

Serquyosh, hur o'lkam, elga baxt, najot,
 Sen o'zing do'stlarga yo'ldosh, mehribon!
 Yashnagay to abad ilm-u fan, ijod,
 Shuhrating porlasin, toki bor jahon!

Naqarot:

Oltin bu vodiylar – jon O'zbekiston,
 Ajdodlar mardona ruhi senga yor!
 Ulug' xalq qudrati, jo'sh urgan zamon,
 Olamni mahliyo aylagan diyor!

Bag'ri keng o'zbekning o'chmas iymoni,
 Erkin, yosh avlodlar senga zo'r qanot!
 Istiqlol mash'ali, tinchlik posboni,
 Haqsevar, ona yurt, mangu bo'l obod!

Naqarot:

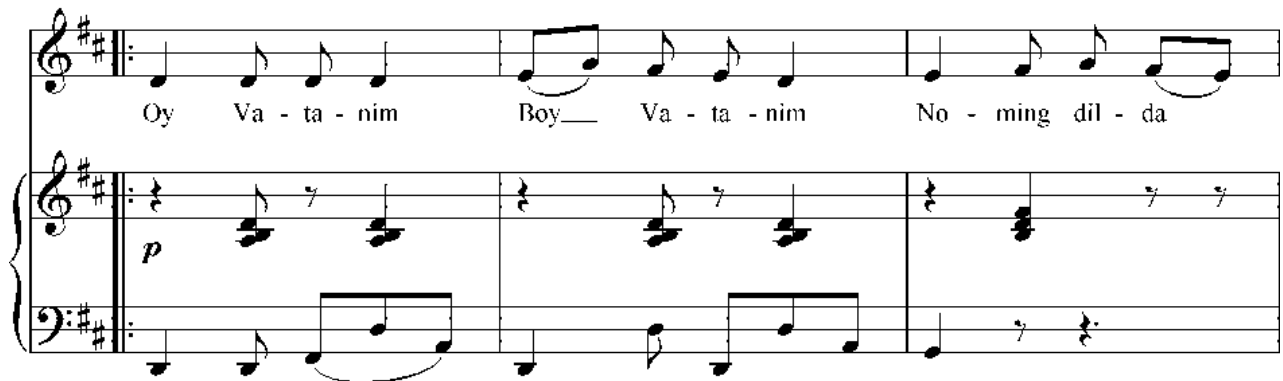
Oltin bu vodiylar — jon O'zbekiston,
 Ajdodlar mardona ruhi senga yor!
 Ulug' xalq qudrati, jo'sh urgan zamon,
 Olamni mahliyo aylagan diyor!

OY VATANIM

Erkin Qambarov she'ri

Shermat Yormatov musiqasi

Allegro Moderato

sha - ka - ris - ton Bag' - ring go' - zal chin gu - lis - ton

chin gu - lis - ton Oy Va - ta - nim Boy Va - ta - nim

no - ming dil - da Jo Va - ta - nim Jo - Va - ta - nim

Oy Vatanim,
Boy Vatanim.
Noming dilda,
Jo Vatanim.

Sen tanamga
Jon erursan.
Suv-havodek,
Ko'p zarursan.

Naqarot:

Bog'laring keng,
Shakariston.
Bag'ring go'zal,
Chin guliston.

Naqarot:

Noming tildan
Hech olmayman,
Vatan sensiz
Yasholmayman.

OQ PAXTA TERDIK, TERDIK

Po'lat Mo'min she'ri

Nadim Norxo'jayev musiqasi

Allegro moderato

The piano introduction is in 2/4 time, key of D major. It begins with a treble clef staff featuring a triplet of eighth notes (D4, E4, F#4) followed by a quarter note (G4), marked with a piano (*mp*) dynamic. The bass clef staff starts with a whole note chord (D3, F#3, A3). The melody continues with a quarter note (A4), a half note (B4), and a quarter note (C5). The bass line consists of a half note (D3) followed by a quarter note (F#3), then a half note (A3) and a quarter note (B3).

The first line of the song features a vocal melody in the treble clef and piano accompaniment in the bass clef. The vocal line starts with a quarter note (D4), followed by a quarter note (E4), a quarter note (F#4), and a quarter note (G4). The piano accompaniment in the bass clef features a half note (D3) and a quarter note (F#3). The lyrics are: Pax - ta qiy - g'os o-chil - gan _ Ko'r-sang dil-lar o-chil gan.

The second line of the song continues the vocal melody and piano accompaniment. The vocal line starts with a quarter note (A4), followed by a quarter note (B4), a quarter note (C5), and a quarter note (B4). The piano accompaniment in the bass clef features a half note (D3) and a quarter note (F#3). The lyrics are: Shox - cha - lar - da cha-noq - lar Chi-roq - lar - day o-sil - gan.

Naqorat

The Naqorat section is a piano solo in the bass clef. It begins with a treble clef staff featuring a quarter note (D4), followed by a quarter note (E4), a quarter note (F#4), and a quarter note (G4). The piano accompaniment in the bass clef features a half note (D3) and a quarter note (F#3). The lyrics are: Yo-yil - dik _ keng may-don - ga _ His - sa qo'sh - dik xir-mon - ga _.

yuz - la - ri - miz of - tob - da___ o'x-shab ket - di shir-mon - ga

yuz - la - ri - miz of - tob - da___

Fine

O'x-shab ket - di shir-mon - ga___

Paxta qiyg'os ochilgan,
Ko'rsang dillar ochilgan.
Shoxchalarda chanoqlar,
Chiroqlarday osilgan.

Yoyildik keng maydonga,
Hissa qo'shdik xirmonga.
Yuzlarimiz oftobda,
O'xshab ketdi shirmonga.

Qo'shiq boshlab ataylab,

Terdik etak-etaklab.
Yerga aslo to'kmadik,
Uni nondek awaylab.

Quvondi rais bobo,
Bizga qo'ydi «besh» baho.
Oppoq oltin paxtani
Rosa terdik xo, xo, xo.

AZIZ USTOZLAR

To'liqin she'ri

Sobir Boboyev musiqasi

Allegretto

The first system of the musical score is in 3/8 time, key of D major. It features a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line begins with a whole rest for four measures, followed by the lyrics "Do - im a -". The piano accompaniment starts with a mezzo-forte (mf) dynamic, consisting of eighth-note chords in the right hand and a steady eighth-note bass line in the left hand.

The second system continues the vocal and piano parts. The vocal line has the lyrics "ziz hur - ma - tin - giz, U - nut - may - miz". The piano accompaniment maintains the same rhythmic pattern of eighth-note chords and bass line.

The third system includes a repeat sign and a first ending. The vocal line has the lyrics "I Dom -la - jon - lar, meh - na - tin - giz". The piano accompaniment also features a repeat sign. A second ending for the piano part begins with the lyrics "II o - pa - jon -".

The fourth system concludes the piece. The vocal line has the lyrics "lar, a - ziz us - toz - lar." and features a long note with a fermata. The piano accompaniment continues with eighth-note chords and a bass line, ending with a final chord.

Dom - la - jon - lar, o - pa - jon - lar,

a - ziz.

a - ziz us - töz - lar Bo - shi - miz -

ni si - la - din - giz, biz - ga oq yo'l

dom - la - jon - lar

ti - la - din - giz. o - pa - jon -

lar, a - ziz us - toz - lar.

dom - la - jon - lar, o - pa - jon - lar. a - ziz,

a - ziz, us - toz - lar.

Doim aziz hurmatingiz,
Unutmaymiz mehnatingiz.
Domlajonlar, opajonlar,
Aziz ustozlar.

Sizga izzat, sizga hurmat,
Yosh qalblarda bo'lur har vaqt.
Domlajonlar, opajonlar,
Aziz ustozlar.

Naqarot:

Boshimizni siladingiz,
Bizga oq yo'l tiladingiz.
Domlajonlar, opajonlar,
Aziz ustozlar.

Sizlar bizning baxtimizsiz,
Dillardagi ahdimizsiz.
Domlajonlar, mehribonlar,
Aziz ustozlar.

YAXSHI BOLA

Po'lat Mo'min she'ri

Nadim Norxo'jayev musiqasi

Moderato gractoso

Piano introduction in F# major, 2/4 time. The melody in the right hand consists of eighth and sixteenth notes, while the left hand plays a simple bass line. The tempo is Moderato gractoso.

First vocal entry with piano accompaniment. The vocal line begins with the lyrics "Ham-ma joy-ga ya-ra-sha-di yax-shi bo-la yax-shi bo-la". The piano accompaniment features chords in the right hand and a steady bass line in the left hand.

Second vocal entry with piano accompaniment. The vocal line begins with the lyrics "Uy i-shi-ga qa-ra-sha-di yax-shi bo-la yax-shi bo-la". The piano accompaniment continues with chords and a steady bass line.

Third vocal entry with piano accompaniment. The vocal line begins with the lyrics "O'y nab yu-rib-se-vi-na-di o'z-o'zi-dan_". The piano accompaniment features chords and a steady bass line, ending with a repeat sign.

yax - shi - li - gi se - zi - la - di yuz - ko' - zi - dan yuz - ko' - zi - dan

yuz - ko' - zi - dan

Coda

Ya-shnay ver - sin ham - ma joy - da

yax - shi bo - la yax - shi bo - la

Kel - ti - ra - di el - ga foy - da yax - shi bol - la

yax - shi bol - la yax - shi bol - la yax - shi bol - la

Hamma joyga yarashadi
 Yaxshi bola, yaxshi bola,
 Uy ishiga qarashadi
 Yaxshi bola, yaxshi bola.
 O'ynab yurib sevinadi,
 O'z-o'zidan,
 Yaxshiligi seziladi
 Yuz-ko'zidan,

Yashnayversin hamma joyda
 Yaxshi bola, yaxshi bola,
 Keltiradi elga foyda
 Yaxshi bola, yaxshi bola.
 Maktabidan qolmaydi kech
 Yaxshi bola, yaxshi bola,
 «Ikki» baho olmaydi hech
 Yaxshi bola, yaxshi bola.

Ish buyursang deydi kulib
 «Xo'p bo'ladi»,
 Sheriklari, o'rtoqlari
 Ko'p bo'ladi.
 Yashayversin hamma joyda
 Yaxshi bola, yaxshi bola,
 Keltiradi elga foyda
 Yaxshi bola, yaxshi bola.

BIZ ASKARMIZ!

Iskandar Rahmon she'ri

Nadim Norxo'jayev musiqasi

♩ Marciale

mf

Biz as - kar miz, pos - bon - miz, U lug' yo'l - da kar von miz. Tinch lik u - chun qal qon - miz_

Hech bu - zil - mas qo'r g'on - miz! Biz as - kar miz, pos - bon - miz U lug' yo'l - da kar - von - miz.

f

Tinch lik u - chun qal - qon - miz_ Hech bu - zil - mas qo'r - g'on - miz! Bir. ik - ki, uch

Bir, ik - ki Ay-ting-mar-ra kim - ni - ki Al - bat mar - ra

biz - ni - ki Ja - sur o'g' - lon, qiz - ni - ki Al -

bat mar - ra biz - ni - ki, Ja - sur o'g' - lon, qiz - ni - ki

Biz askarmiz, posbonmiz,
 Ulug' yo'lda karvonmiz,
 Tinchlik uchun qalqonmiz,
 Hech buzilmas qo'rg'onmiz!

Ona yurt Turkistonda,
 Yer-u, osmon, ummonda,
 Chiniqishni qo'ymaymiz,
 Tinchlik kuyin kuylaymiz!

Naqarot:

Bir, ikki, uch, bir, ikki...
 Ayting, marra kimniki?
 Albat marra bizniki,
 Jasur o'g'lon, qizniki.

Naqarot:

Bir, ikki, uch, bir, ikki...
 Ayting, marra kimniki?
 Albat marra bizniki,
 Jasur o'g'lon, qizniki.

GUL TERDI GULLAR

Po'lat Mo'min she'ri

Nadim Norxo'jayev musiqasi

Allegretto

The piano introduction is in 2/4 time, marked 'Allegretto'. It begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a forte (f) dynamic. The melody is composed of eighth and sixteenth notes, while the bass line consists of a steady eighth-note accompaniment.

The first line of the song features a vocal melody starting on a whole note, followed by eighth and sixteenth notes. The lyrics are 'O'-gil bo-la, qiz - bo-la'. The piano accompaniment continues with a steady eighth-note pattern in the bass and chords in the treble, marked with a mezzo-forte (mf) dynamic.

The second line of the song continues the vocal melody with the lyrics 'gul lo - la'. The piano accompaniment maintains its rhythmic pattern, with the treble part featuring chords and the bass part providing a steady accompaniment.

The third line of the song features the lyrics 'U-lar o'x-shar gul - lar - ga'. The vocal melody concludes with a repeat sign. The piano accompaniment also concludes with a repeat sign, ending on a final chord.

gul-ter - di Gul-ter - di gul - lar Eh qa- rang, - rang-ba - rang

gul-ter- di gul - lar gul - ter- di gul - lar

O'gil bola, qiz bola
 Qirdan terdi gullola.
 Qarasangiz ularga,
 Ular o'xshar gullarga

Naqarot:

Gul terdi, gul terdi,
 Gul terdi gullar.
 Eh, qarang, rang-barang
 Gul terdi, gullar.

Gullar terib ozmuncha
 O'ynadilar to'yguncha
 Har tomonga chopdilar,
 Yangilarin topdilar.

Naqarot:

Gul terdi, gul terdi,
 Gul terdi gullar.
 Eh, qarang, rang-barang
 Gul terdi, gullar.

NAVRO'ZIM

Shukur Qurbon she'ri

Dilorom Omonullayeva musiqasi

Evgil

mf

f

p

Bog-lar da-raxt-lar-ni-ki, Tog'-lar lo-la-lar-ni-ki.

Kim ni-ma de-sa de-sin, Bay-ram bo-la-lar-ni-ki!

f

Nav-ro'z, Nav-ro'z, Nav-ro'-zim.

Sen me - ning ko' - rar ko' - zim, Nav - ro'z, Nav - ro'z, Nav - ro' zim, Sen - me ning ay -

tar so' - rim, Sen me - ning xud - di o' - zim

Sen me - ning xud - di o' - zim

Bog'lar — daraxtlarniki,
Tog'lar — lolalarniki,
Kim nima desa desin,
Bayram — bolalarniki!

Naqarot:

Navro'z, Navro'z, Navro'zim,
Sen mening ko'rar ko'zim,
Sen mening aytar so'zim,
Sen mening xuddi o'zim!

Bog' bahorsiz qolmasin,
To'kmasin tog' lolasin.
O'zbekiston bag'rida
Navro'zlar omon bo'lsin!

Naqarot:

Navro'z, Navro'z, Navro'zim,
Sen mening ko'rar ko'zim,
Sen mening aytar so'zim,
Sen mening xuddi o'zim!

SHO'X BOLAMAN

Sulton Jabbor she'ri

Habibullo Rahimov musiqasi

Jadal

Piano introduction in 2/4 time, key of B-flat major. The melody is played in the right hand, and the bass line is in the left hand. The tempo is marked *f* (forte).

Vocal entry and piano accompaniment. The vocal line is in the right hand, and the piano accompaniment is in the left hand. The tempo is marked *p* (piano). The lyrics are: Sho'x bo - la - man, _ Sho'x bo - la - man, _

Vocal entry and piano accompaniment. The vocal line is in the right hand, and the piano accompaniment is in the left hand. The tempo is marked *p* (piano). The lyrics are: G'am - tash - vi - shi yo'q bo - la - man. Kim-dir ku - lib Xa - fa - li - gim

Vocal entry and piano accompaniment. The vocal line is in the right hand, and the piano accompaniment is in the left hand. The lyrics are: shay ton. dey - di. _ Ha - li yosh - da, no - don. _ dey - bor mas-ko'p ga. _ lr - g'ish - lay - man ya - na _ ko'k -

di.
ka.   Sho'x bo - la - man, —   shox bo - la- man, —

G'am tash vi - shi —   yo'q bo - la- man —

Kim dir: bu kim —

er - ka - si, der, —   Na - hot shu yurt —   er - ta - si, der. —

Shun - day dam- da — qo - tar bo - shim, — Goh o - qa - di

ko'z - dan yo - shim. — G'am-tash - vi - shi

yo'q bo - la - man, — Sho'x bo - la- man. Hey.

Sho'x bolaman, sho'x bolaman,
 G'am-tashvishi yo'q bolaman.
 Kimdir kulib: «shayton», deydi,
 «Hali yosh-da, nodon», deydi.

Kimdir: «bu kim erkasi», der,
 «Nahot shu yurt ertasi», der.
 Shunday damda qotar boshim,
 Goh oqadi ko'zdan yoshim.

Xafaligim bormas ko'pga,
 Irg'ishlayman yana ko'kka.
 Netay axir, sho'x bolaman,
 G'am-tashvishi yo'q bolaman.

IKKI QO'YMANG O'QITUVCHIM

Po'lat Mo'min she'ri

Shermat Yormatov musiqasi

Tez, hazilsimon

mf

pp

p

Qi yin _ e-kan sa- vo - lin - giz

pp *p*

Yo'q-mi bosh-qa mi- so - lin - giz

pp *p*

8va

O' - qi - tiv - chim ko'p qiy - na mang ba - land — bo'l - sin

iq - bo - lin - giz,

Siz ber - gan dars an - cha — o - g'ir Ki - tob — ol - sam

rit. bo - shim — og' - rir, **a tempo** Qan - day qi - lay o' - qi - tiv - chim,

Shu ah - vol - da qol - may a - xir —

8va

pp

Ye - tar - li - dir ik - ki, u - chim —

ff *pp*

ik - ki qo'y - mang o' - qi - tuv - chim

mf

O - so - ni - dan oz - roq - so' rang

ff *f*

rit. takrorlash uchun

Jon dom - la-jon ik - ki - qoy mang O - so - ni - dan oz - roq so' rang

tamomlash uchun

jon dom la - jon ik - ki qo'y mang O - soni - dan oz - roq so' - rang jon _

dom - la - jon - - ik - ki qo'y - mang

Qiyin ekan savolingiz,
Yo'qmi boshqa misolingiz.
O'qituvchim ko'p qiynamang,
Baland bo'lsin iqbolingiz.

Yuragimni bosmasin g'am,
Nima deydi ota-onam.
Sirlarimni aylamang fosh,
Mayligaya to'rt bo'lsa ham.

Siz bergan dars ancha og'ir,
Kitob olsam boshim og'rir.
Qanday qilay o'qituvchim,
Shu ahvolda qolmay axir.

Imtihondan o'tib olay,
So'ngra o'zim o'qib olay.
Insof qiling, o'qituvchim,
Ta'tilimga yetib olay.

Naqarot:

Yetarlidir ikki, uchim,
Ikki qo'ymang o'qituvchim.
Osonidan ozrolq so'rang,
Jon domlajon, ikki qo'ymang.

Naqarot:

Yetarlidir ikki, uchim,
Ikki qo'ymang o'qituvchim.
Osonidan ozrolq so'rang,
Jon domlajon, ikki qo'ymang.

Notalarning bo'linishi va sanalishi

	— Butun nota, 1i, 2i, 3i, 4i ga sanaladi.
	— Yarim nota, 1i, 2i ga sanaladi.
	— Chorak nota, 1i ga sanaladi.
	— Nimchorak (sakkiztalik) nota, 1 yoki i ga sanaladi.
	— O'n oltitalik nota. Ikki nota 1 yoki i ga sanaladi.

Notalarning hajm jihatidan joylanishi

Butun nota		1 i	2 i	3 i	4 i
Yarim nota		1 i	2 i	3 i	4 i
Chorak nota		1 i	2 i	3 i	4 i
Nimchorak nota		1 i	2 i	3 i	4 i
O'n oltitalik nota		1 i	2 i	3 i	4 i
O'ttiz ikkitalik nota		1 i	2 i	3 i	4 i

Pauzalar. Musiqa asarlarida uchraydigan tinish, to'xtash davri — pauza deb ataladi. Pauzalar ham notalar singari cho'zim va sanoqqa egadirlar.

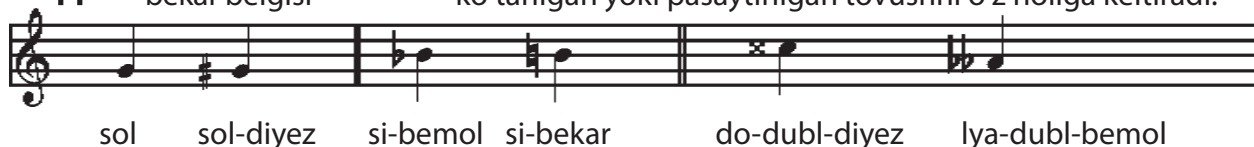
Nota va pauzalarning tenglama sxemasi:

Butun nota		=		Butun pauza
Yarim nota		=		Yarim pauza
Chorak nota		=		Chorak pauza
Nimchorak nota		=		Nimchorak pauza
O'n oltitalik nota		=		O'n oltitalik pauza
O'ttiz ikkitalik nota		=		O'ttiz ikkitalik pauza

Alteratsiya belgilari

Musiqi tovushlarini yuqoriga yoki pastga o'zgartiruvchi belgilar alteratsiya belgilari deyiladi. Alteratsiya belgilari nota oldiga (chap tomoniga) qo'yiladi va nota nomi bilan qo'shib o'qiladi.

#	— diyez belgisi	— tovushni yarim ton yuqoriga ko'taradi;
b	— bemol belgisi	— tovushni yarim ton pasaytiradi;
x	— dubl diyez belgisi	— tovushni bir ton yuqoriga ko'taradi;
bb	— dubl bemol belgisi	— tovushni bir ton pasaytiradi;
n	— bekar belgisi	— ko'tarilgan yoki pasaytirilgan tovushni o'z holiga keltiradi.

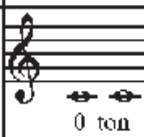
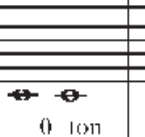
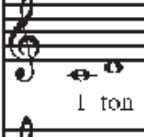
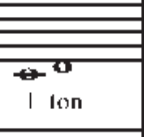
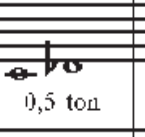

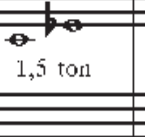
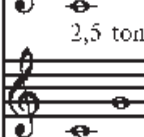
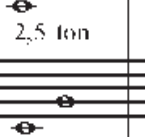
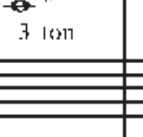

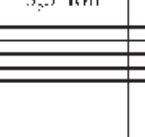

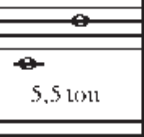
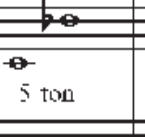
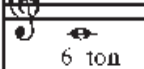
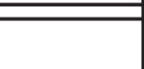
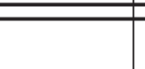
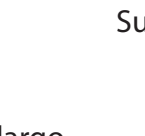
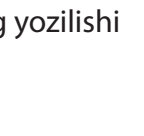
Intervallar

Bir vaqtda yoki ketma-ket olingan ikki tovush oralig'i — interval deb ataladi. Interval tovushlari baravar eshitilsa — garmonik interval, birin-ketin eshitilgan holat esa — melodik interval deb ataladi. Asosiy intervallar: prima, sekunda, tersiya, kvarta, kvinta, seksta, septima va oktavalardan iboratdir.

Intervallarning katta-kichik, sof, orttirilgan hamda kamaytirilgan turlari mavjud. Interval oraliqlari ton va yarim ton miqdorida belgilanadi.

Intervallar jadvali

№	Intervallar-ning nomi	interval notalar	katta	kichik	sof	orttirilgan	kamaytirilgan
1.	Prima	 0 ton			 0 ton		
2.	Sekunda	 1 ton	 1 ton	 0,5 ton			
3.	Tersiya	 2 ton	 2 ton	 1,5 ton			
4.	Kvarta	 2,5 ton			 2,5 ton	 3 ton	
5.	Kvinta	 3,5 ton			 3,5 ton		 3 ton
6.	Seksta	 4,5 ton	 4,5 ton	 4 ton			
7.	Septima	 5,5 ton	 5,5 ton	 5 ton			
8.	Oktava	 6 ton			 6 ton		

Sur'at (temp) turlari va ularning yozilishi

Vazmin sur'atlar

Largo — largo — juda cho'zib.
Lento — lento — cho'zibroq.
Adagio — adagio — og'ir-vazmin.

O'rtacha sur'atlar

Andante — andante — sekin-asta, oshiqmasdan.
Andantino — andantino — andantedan sal tezroq.
Moderato — moderato — o'rtacha tezlikda.
Sostenuto — sostenuto — salobatli.
Allegretto — allegretto — biroz jonlanib.
Allegro moderato — allegro-moderato — o'rtacha tez.

Tez sur'atlar

Allegro — allegro — tez.

Vivo	— vivo	— jonli.
Vovace	— vivache	— jadal.
Presto	— presto	— tez, oshiqib.
Prestissimo	— prestissimo	— juda tez.

Sur'atlarni tezlashtirish va sekinlashtirish belgilari

Molto	— molto	— orttirib.
ma non troppo	— ma non troppo	— kamaytirib.
ritenuto	— ritenuto	— sekin-asta og'irlashtirib.
a tempo	— a'tempo	— avvalgi sur'atga qaytish.

Ijro etish xarakterini bildiruvchi belgilar

Animato	— animato	— jonli.
Meno mosso	— meno mosso	— sekinroq.
Maestoso	— maestoso	— tantanali.
Cantabile	— cantabile	— musiqiy.
Dolce	— dolce	— nozik.
Poco a poco	— poco a poco	— sekin-asta.
Non troppo	— non troppo	— o'rta-miyona.

Dinamik ishoralar (tuslar)

<i>mf</i>	— messo forte	— o'rtacha kuchli.
<i>f</i>	— forte	— kuchli.
<i>ff</i>	— fortissimo	— juda kuchli.
<i>p</i>	— piano	— mayin, kuchsiz.
<i>pp</i>	— pianissimo	— juda mayin, juda kuchsiz.
	— kreshcendo	— tovushni asta-sekin kuchaytirish.
	— diminuendo	— tovushni asta-sekin susaytirish.
<i>sf</i>	— sforsando	— keskin, kuchli zarb.
<i>sp</i>	— subito piano	— keskin, mayin zarb.
<i>></i>	— aksent	— noxunning pastga qarata kuchli zarb bilan ijro etilishi.

MUSIQA TINGLASH UCHUN ASARLAR

I SINF

ANDIJON POLKASI

O'zbek xalq kuyi

Habibullo Rahimov moslashtirgan

Allegro

f

1. 2.

First system of musical notation. The treble clef staff contains a melody with a first ending (1.) and a second ending (2.). The first ending consists of two measures, and the second ending consists of one measure. The bass clef staff contains a bass line with eighth notes.

Second system of musical notation. The treble clef staff contains a melody with eighth notes. The bass clef staff contains a bass line with eighth notes.

Third system of musical notation. The treble clef staff contains a melody with eighth notes. The bass clef staff contains a bass line with eighth notes.

Fourth system of musical notation. The treble clef staff contains a melody with eighth notes. The bass clef staff contains a bass line with eighth notes.

Fifth system of musical notation. The treble clef staff contains a melody with a first ending (1.) and a second ending (2.). The first ending consists of two measures, and the second ending consists of one measure. The bass clef staff contains a bass line with eighth notes.

YURISH MARSHI

Fattoh Nazarov musiqasi

Tempo di marcia

The musical score is written for piano in 2/4 time, key of B-flat major. It consists of four systems of music. The first system begins with a forte (*f*) dynamic. The melody in the right hand features a series of eighth and sixteenth notes, while the left hand provides a steady bass line with chords and single notes. The second system continues this pattern, with the right hand melody becoming more complex. The third system starts with a piano (*p*) dynamic, showing a change in the texture and dynamics. The fourth system concludes the piece with a forte (*f*) dynamic and a final cadence marked by a double bar line.

CHITTI GUL

O'zbek xalq qo'shig'i

Habibullo Rahimov fortepiano uchun moslashtirgan

Allegretto

Musical score for "Chitti Gul" in 2/4 time. The score is written for piano and includes dynamic markings: *f* (forte), *mf* (mezzo-forte), and *p* (piano). The piece features a melody in the right hand and a supporting bass line in the left hand, with a repeat sign in the middle.

DO'LONCHA

Habibullo Rahimov moslashtirgan

Allegro

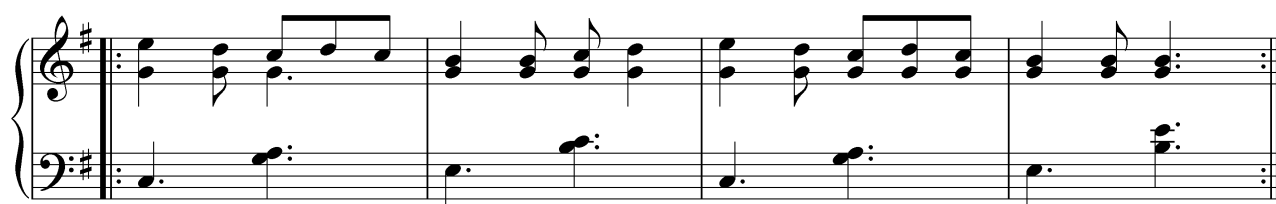
Musical score for "Do'loncha" in 2/4 time. The score is written for piano and includes dynamic markings: *mf* (mezzo-forte) and *f* (forte). The piece features a melody in the right hand and a supporting bass line in the left hand, with a repeat sign in the middle.

CHERTMAK

O'zbek xalq qo'shig'i

Habibullo Rahimov fortepiano uchun moslashtirgan

Allegretto

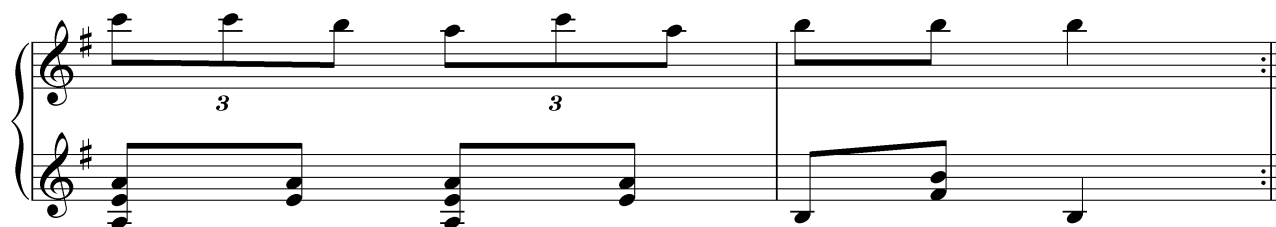

YALLAMA YORIM

O'zbek xalq qo'shig'i

Habibullo Rahimov moslashtirgan

Allegro moderato

NAVRO'Z RAQSI

Dilorom Omonullayeva musiqasi

Quvnoq

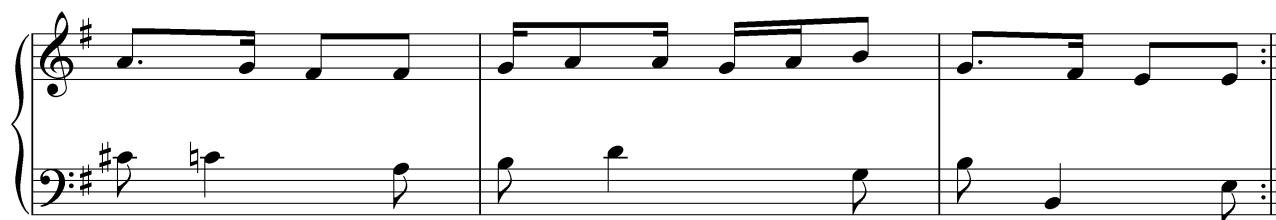
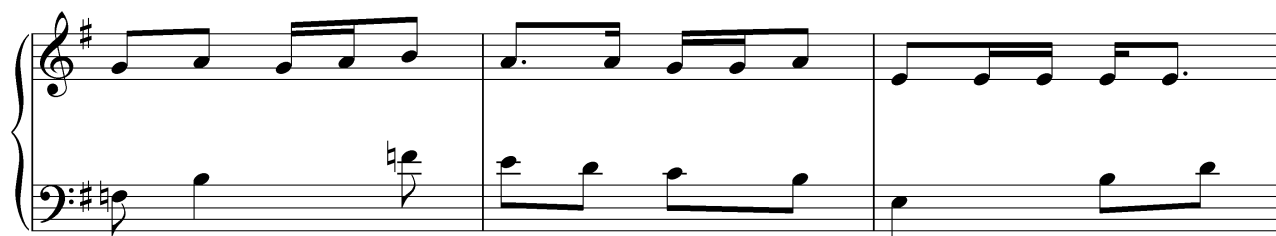
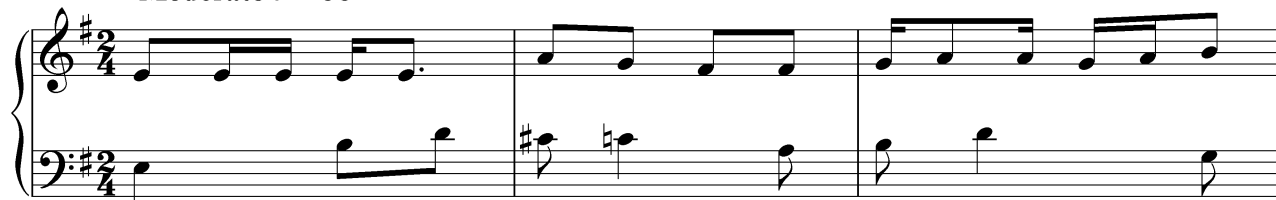
The musical score for "Quvnoq" is written in 6/8 time and the key of D major (two sharps). It consists of six systems of piano and vocal staves. The piano part features a steady eighth-note bass line. The vocal part begins with a piano (*p*) dynamic and moves to mezzo-forte (*mf*) in the third measure of the first system. The piece concludes with a double bar line in the final measure of the sixth system.

OLMACHA ANOR

O'zbek xalq qo'shig'i

Nadim Norxo'jayev fortepiano uchun moslashtirgan

Moderato ♩ = 66

ASP BO'LAMAN

O'zbek xalq kuyi

Habibullo Rahimov moslashtirgan

Allegro

The musical score is written for piano in D major (two sharps) and 6/8 time. It consists of four systems of staves. The first system begins with a treble clef, a key signature of two sharps, and a 6/8 time signature. The tempo is marked 'Allegro'. The first measure of the first system is marked with a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The second system includes a forte (*f*) dynamic marking. The score concludes with a double bar line at the end of the fourth system.

II SINF

QASHQARCHA

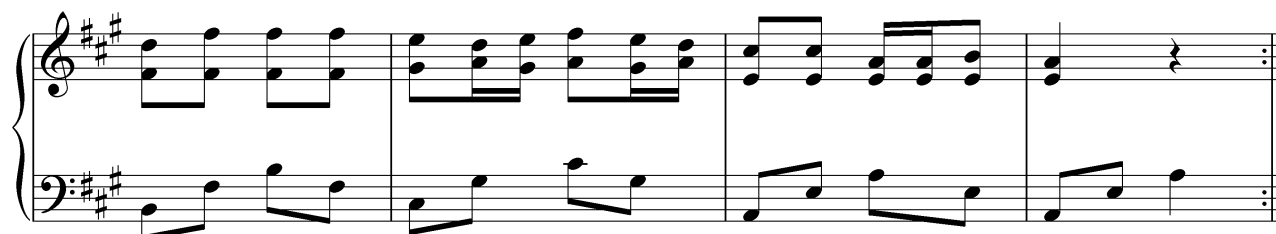
O'zbek xalq kuyi

Habibullo Rahimov moslashtirgan

Moderato

Piu mosso

PAXTA RAQSI

Sonya Abramova musiqasi

Allegro moderato

The first system of musical notation for 'Paxta Raqsi'. It features a grand staff with a treble and bass clef. The key signature is three flats (B-flat, E-flat, A-flat), and the time signature is 2/4. The tempo is marked 'Allegro moderato'. The first measure is marked with a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The melody in the treble clef begins with a half note chord, followed by a series of eighth and sixteenth notes. The bass clef provides a simple accompaniment of eighth notes.

The second system of musical notation. It continues the melody from the first system. The treble clef features a series of eighth and sixteenth notes, while the bass clef continues with eighth notes.

The third system of musical notation. It includes a repeat sign at the beginning. The treble clef has a half note chord followed by a series of eighth and sixteenth notes. The bass clef continues with eighth notes.

The fourth system of musical notation. It continues the melody from the third system. The treble clef features a series of eighth and sixteenth notes, while the bass clef continues with eighth notes. The system ends with a double bar line.

NIZONGUL

Xorazm xalq kuyi

Dilorom Omonullayeva musiqasi

Allegretto

mf

8va 7

POLKA

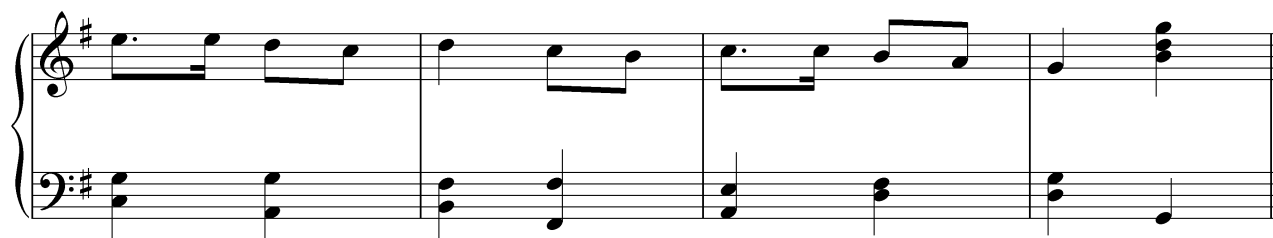
Mixail Glinka musiqasi

MARSH

Dilorom Omonullayeva musiqasi

Tempo di marshe

Jonli

The musical score is written for piano and voice. It is in 6/8 time and consists of six systems of staves. The piano part is written in the left hand, and the vocal part is written in the right hand. The key signature has one sharp (F#). The score includes dynamic markings such as *f* and *sf*. The piece concludes with a double bar line.

BAHOR VALSI

Muhammadjon Mirzayev musiqasi

Moderato

The first system of musical notation for 'Bahor Valsi'. It is in 3/4 time with a key signature of one sharp (F#). The tempo is marked 'Moderato'. The first staff (treble clef) begins with a whole rest, followed by a half note G4, a quarter note A4, and a half note B4, all under a slur. The second staff (bass clef) begins with a half note G2, a quarter note A2, and a half note B2, all under a slur. The system ends with a double bar line and repeat dots.

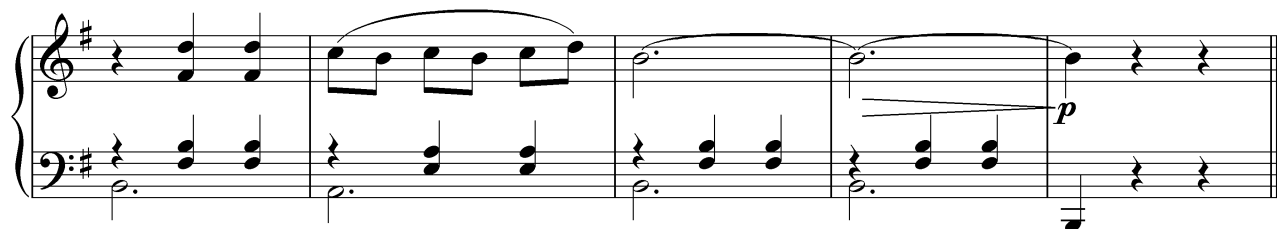
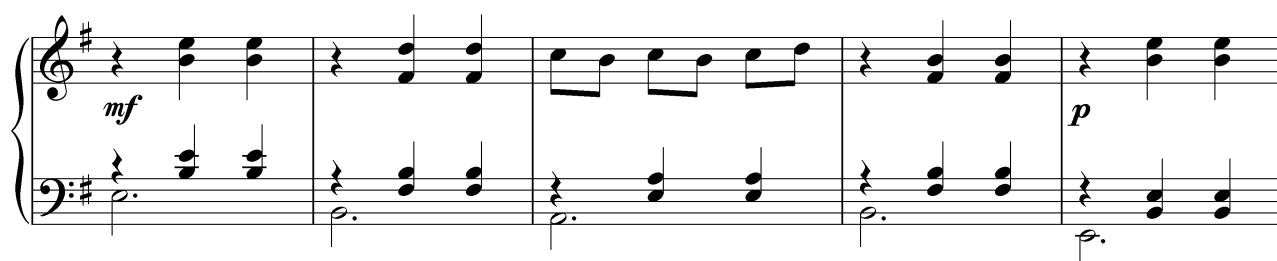
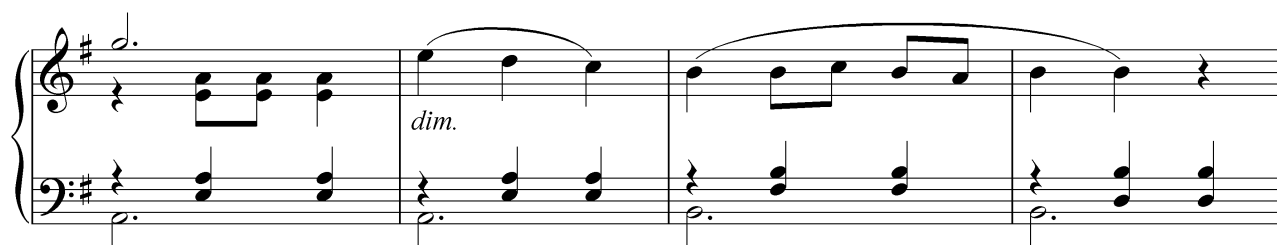
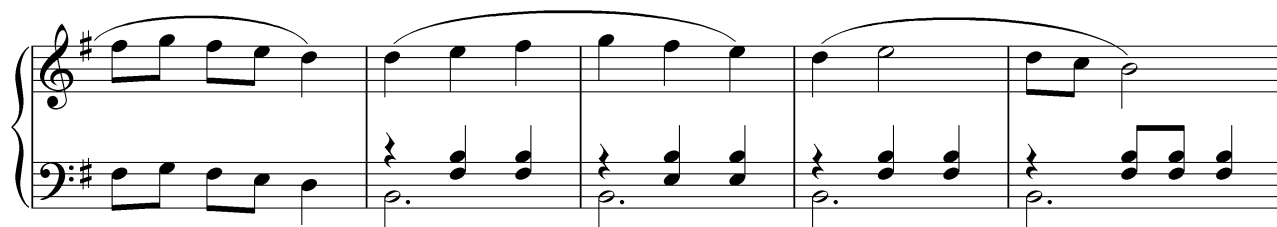
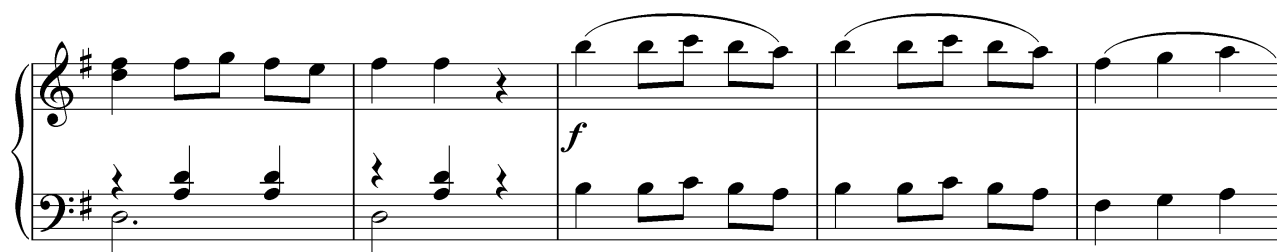
The second system of musical notation. The first staff (treble clef) continues with a half note G4, a quarter note A4, and a half note B4, all under a slur. The second staff (bass clef) continues with a half note G2, a quarter note A2, and a half note B2, all under a slur. The system ends with a double bar line and repeat dots.

The third system of musical notation. The first staff (treble clef) begins with a half note G4, a quarter note A4, and a half note B4, all under a slur. The second staff (bass clef) begins with a half note G2, a quarter note A2, and a half note B2, all under a slur. The system ends with a double bar line and repeat dots.

The fourth system of musical notation. The first staff (treble clef) begins with a half note G4, a quarter note A4, and a half note B4, all under a slur. The second staff (bass clef) begins with a half note G2, a quarter note A2, and a half note B2, all under a slur. The system ends with a double bar line and repeat dots.

The fifth system of musical notation. The first staff (treble clef) begins with a half note G4, a quarter note A4, and a half note B4, all under a slur. The second staff (bass clef) begins with a half note G2, a quarter note A2, and a half note B2, all under a slur. The system ends with a double bar line and repeat dots.

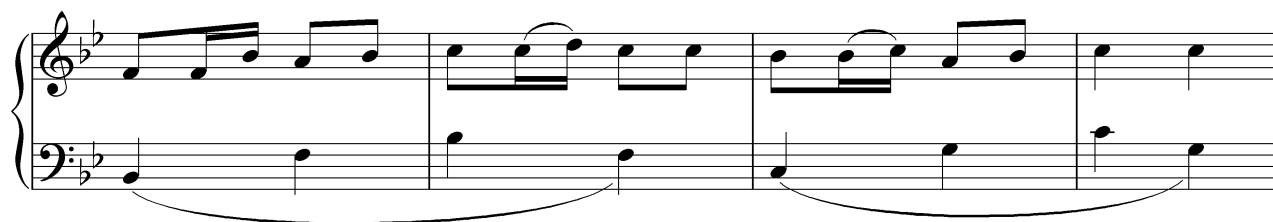
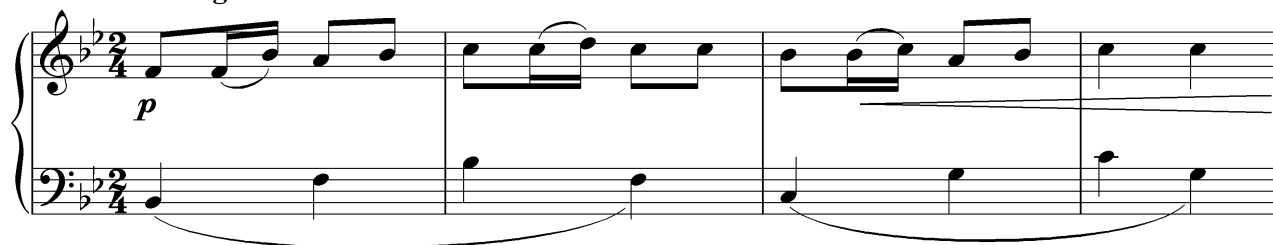
The sixth system of musical notation. The first staff (treble clef) begins with a half note G4, a quarter note A4, and a half note B4, all under a slur. The second staff (bass clef) begins with a half note G2, a quarter note A2, and a half note B2, all under a slur. The system ends with a double bar line and repeat dots.

PODACHI

Ikrom Akbarov musiqasi

Allegretto

POLKA

Xayri Izamov musiqasi

Allegretto

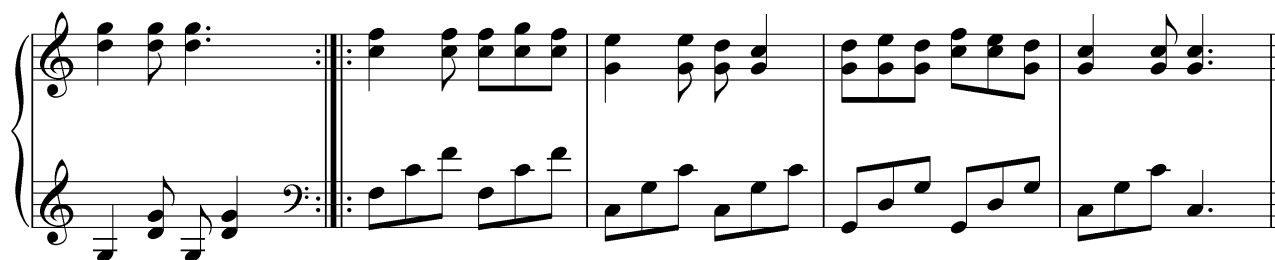
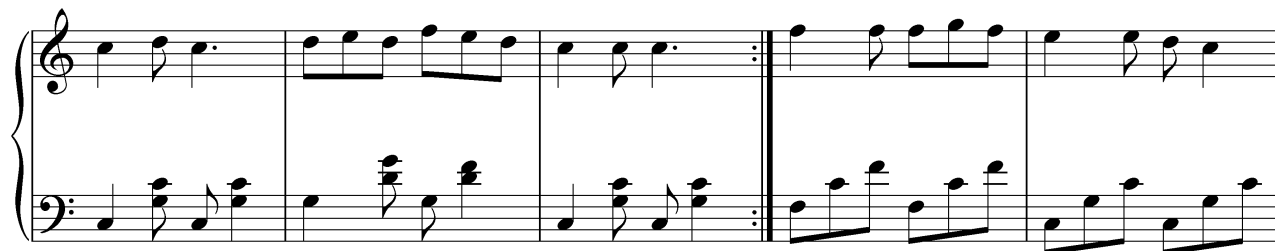
The musical score is written for piano and bass. It begins with a treble clef and a key signature of two flats (B-flat and E-flat). The time signature is 2/4. The tempo is marked **Allegretto**. The score consists of six systems of music. The first system shows the piano part with a **p** (piano) dynamic and the bass part with a **p** dynamic. The second system introduces a **mf** (mezzo-forte) dynamic for the piano part. The third system features a **ff** (fortissimo) dynamic for the piano part. The fourth system has a **mp** (mezzo-piano) dynamic for the piano part. The fifth system has a **f** (forte) dynamic for the piano part. The sixth system concludes with a **rit.** (ritardando) marking. The score includes various musical notations such as slurs, ties, and articulation marks.

III SINF

O'ZBEK XALQ QO'SHIG'I

Habibullo Rahimov fortepiano uchun moslashtirgan

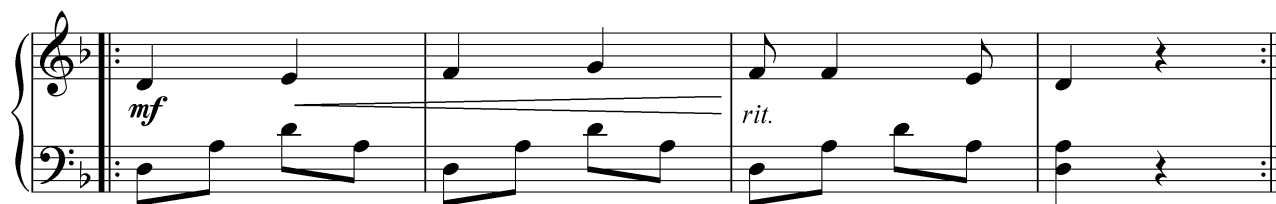
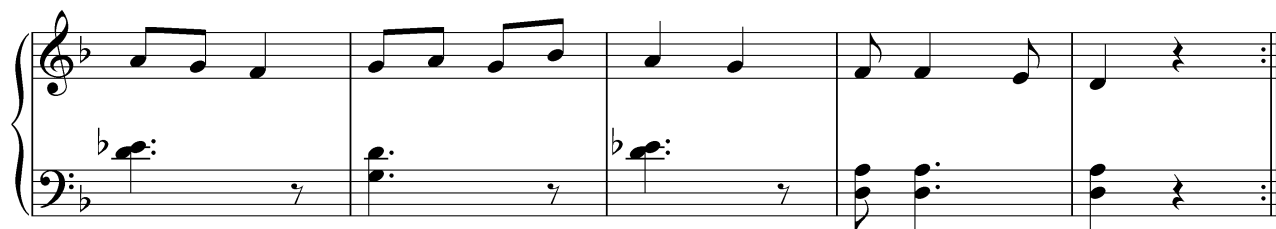
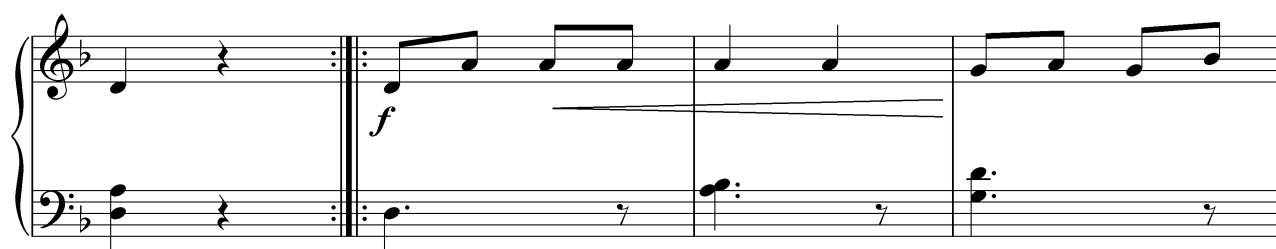
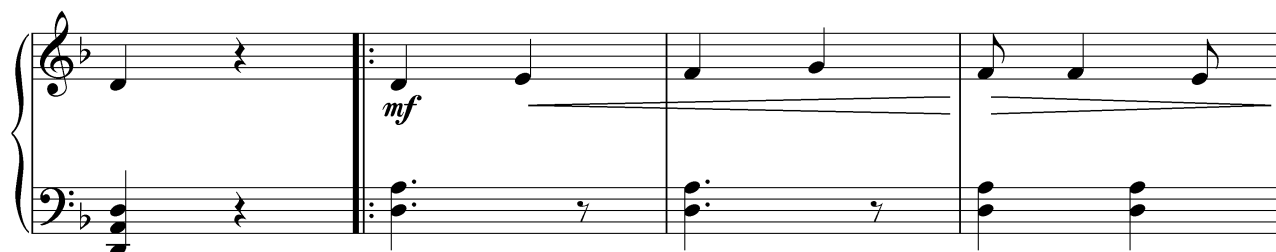
Allegro

QARI NAVO

O'zbek xalq qo'shig'i

Habibullo Rahimov fortepiano uchun moslashtirgan

QASHQARCHA

Nadim Norxo'jayev fortepiano uchun moslashtirgan

Andantino ♩ = 80

The first system of the musical score is in 2/4 time, key of B-flat major (two flats). The melody in the treble clef begins with a piano (*p*) dynamic. It consists of three measures: the first measure has a quarter note B-flat, a quarter note D, and a quarter note E; the second measure has a quarter note F, a quarter note G, and a quarter note A; the third measure has a quarter note B-flat, a quarter note C, and a quarter note D. The bass line in the bass clef consists of three measures of chords: the first measure has a B-flat and D; the second measure has a B-flat and F; the third measure has a B-flat and A.

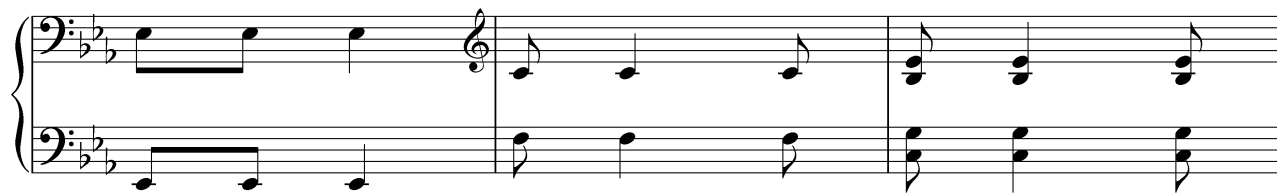
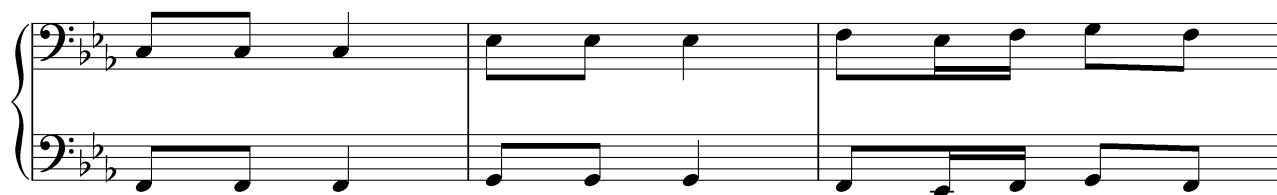
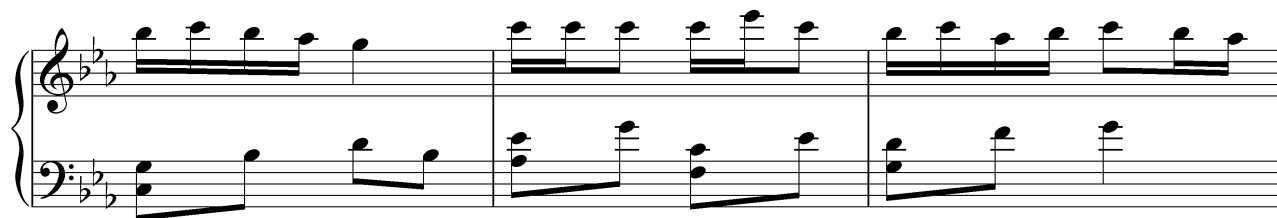
A musical score for the song 'The Rose Tree'. The score is written for piano (p) and features a treble and bass staff. The key signature is B-flat major (two flats). The melody is in the treble staff, and the accompaniment is in the bass staff. The melody consists of a series of eighth and quarter notes, while the accompaniment consists of a steady eighth-note pattern. The score is divided into three measures, each containing a measure of melody and a measure of accompaniment.

[illegible]

A musical score for the song 'The Rose Tree'. The score is written for piano (p) and features a treble and bass staff. The key signature is B-flat major (two flats). The melody is in the treble staff, and the accompaniment is in the bass staff. The music is in 4/4 time. The score consists of three measures. The first measure shows the piano introduction with a treble staff starting on a whole note G4 and a bass staff starting on a whole note B3. The second measure shows the melody starting on a half note G4. The third measure shows the melody continuing with a half note G4 and a bass staff with a whole note B3. The score ends with a double bar line.

A musical score for the song 'The Rose Tree'. The score is written for voice and piano. The voice part is in the treble clef, and the piano accompaniment is in the bass clef. The key signature has two flats (B-flat and E-flat), and the time signature is 4/4. The music consists of three measures. The first measure shows the voice entering with a half note, followed by the piano accompaniment. The second measure continues the vocal line with a half note, while the piano accompaniment provides a rhythmic and harmonic foundation. The third measure concludes the phrase with a half note in the voice and a final piano accompaniment chord.

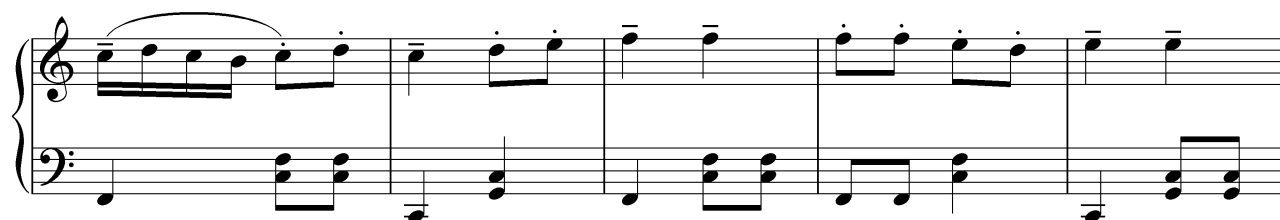
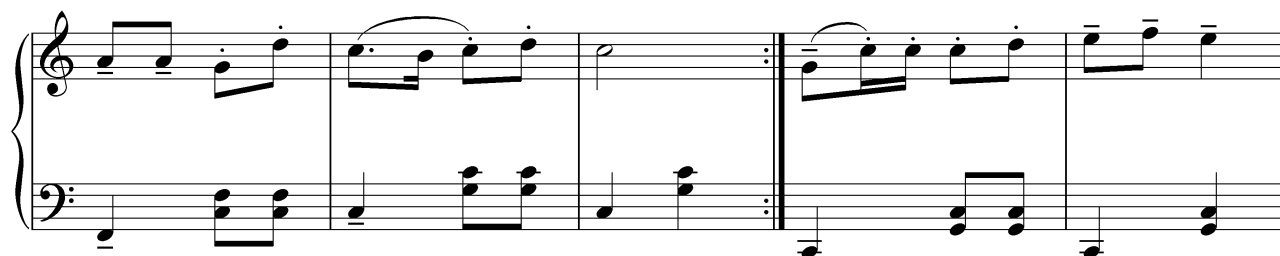
A musical score for the song 'The Rose Tree'. The score is written for voice and piano. The voice part is in the treble clef, and the piano accompaniment is in the bass clef. The key signature has two flats (B-flat and E-flat), and the time signature is 4/4. The piano part features a simple harmonic accompaniment with chords and single notes. The melody is simple and catchy, with a clear refrain.

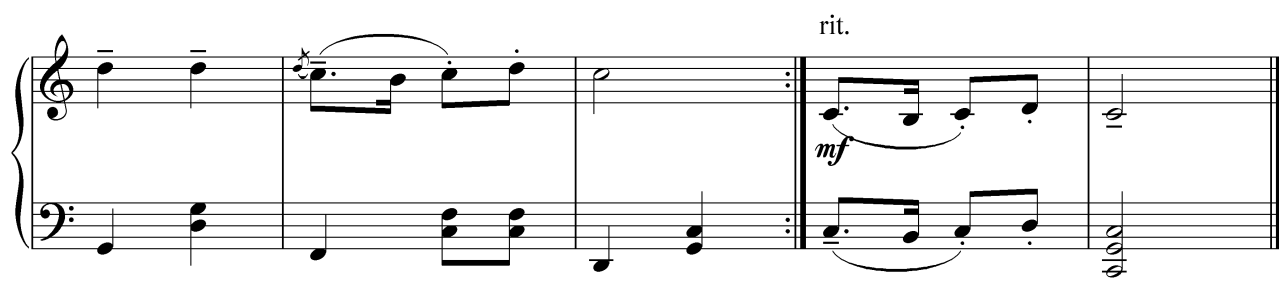
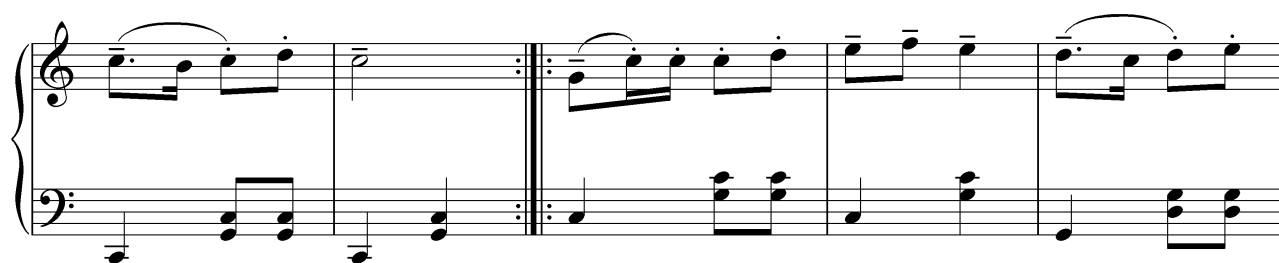
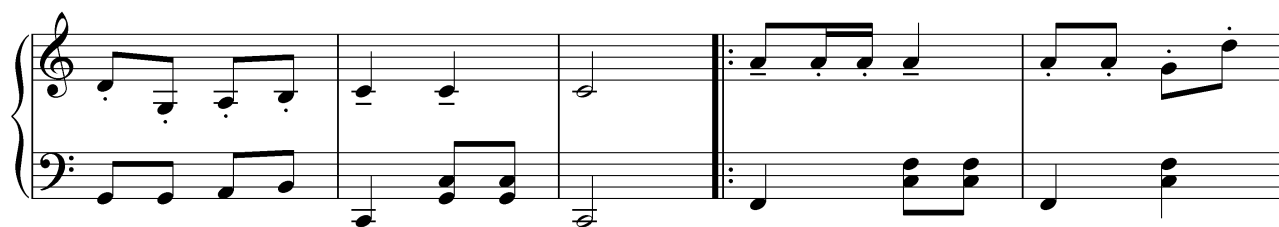

USMONIYA

O'zbek xalq kuyi

Tempo di marshe

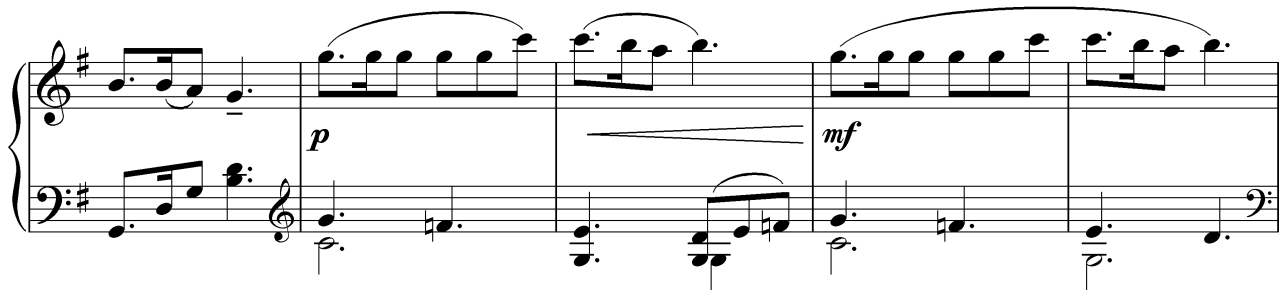

JAMALAGIM

O'zbek xalq kuyi

Doni Zokirov fortepiano uchun moslashtirgan

Allegretto

PYESA

Rahmatjon Tursunov musiqasi

Andante

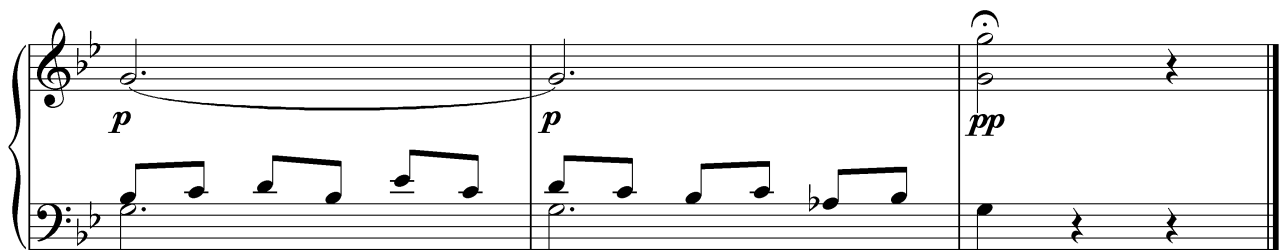
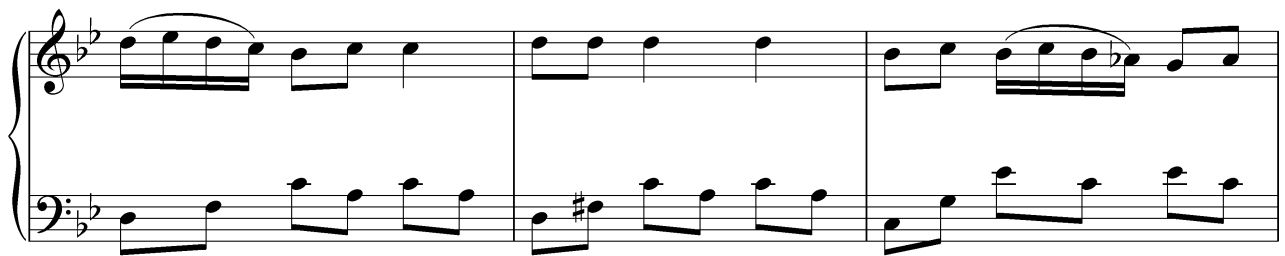
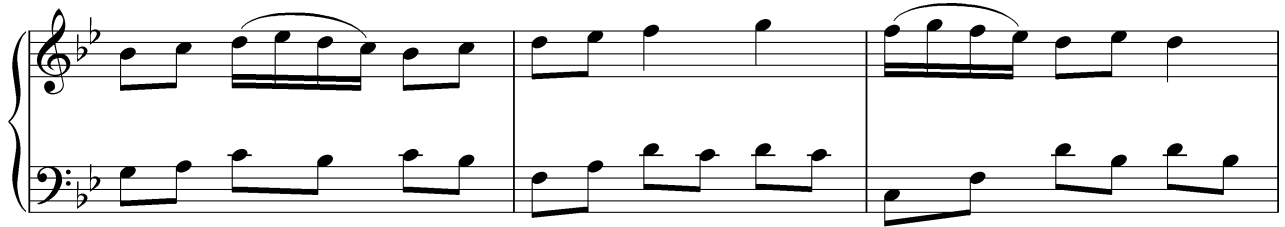
First system of the musical score. It consists of a grand staff with a treble and bass clef. The key signature has two flats (B-flat and E-flat), and the time signature is 3/4. The first measure is marked with a repeat sign and a mezzo-piano (*mp*) dynamic. The second measure features a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The third measure continues the melody. The bass line provides a steady accompaniment.

Second system of the musical score. It continues the melody and accompaniment from the first system. The first measure is marked with a forte (*f*) dynamic. The second and third measures continue the piece.

Third system of the musical score. It features a first ending (1.) and a second ending (2.). The first ending is marked with a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The second ending provides an alternative conclusion to the phrase. The bass line continues its accompaniment.

Fourth system of the musical score. The first measure is marked with a mezzo-piano (*mp*) dynamic. The second and third measures continue the melody and accompaniment.

Fifth system of the musical score. The first measure is marked with a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The second and third measures continue the piece. The page number 142 is printed at the bottom of the system.

KARVON

Dilorom Omonullayeva musiqasi

Moderato non troppo

The musical score is written for piano and bass. It begins with a tempo marking of **Moderato non troppo**. The key signature has two sharps (F# and C#), and the time signature is 2/4. The score consists of six systems of two staves each. The first system starts with a piano (*p*) dynamic in the right hand and a mezzo-forte (*mf*) dynamic in the left hand. The second system continues the melodic and harmonic development. The third system features a forte (*f*) dynamic in the right hand. The fourth system includes a *dim.* (diminuendo) marking in the right hand. The fifth system begins with a *rit.* (ritardando) marking. The sixth system concludes with a *p* (piano) dynamic and a *dim.* marking in the right hand. The score uses various musical notations including eighth and sixteenth notes, rests, slurs, and accents.

CHAMAN ICHRA

O'zbek xalq kuyi

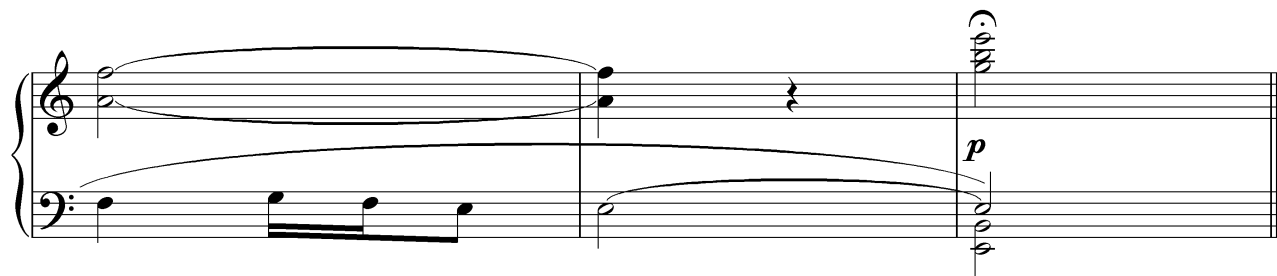
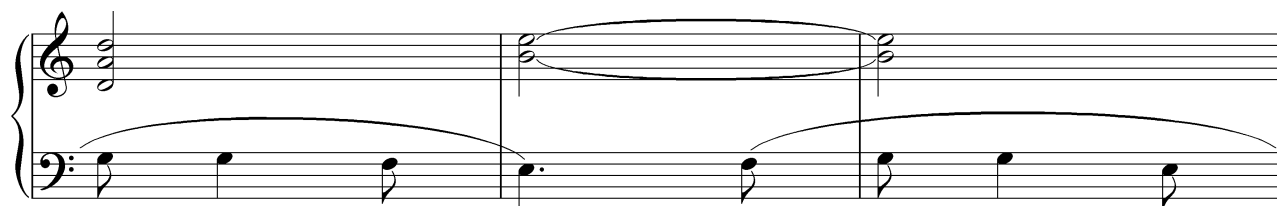
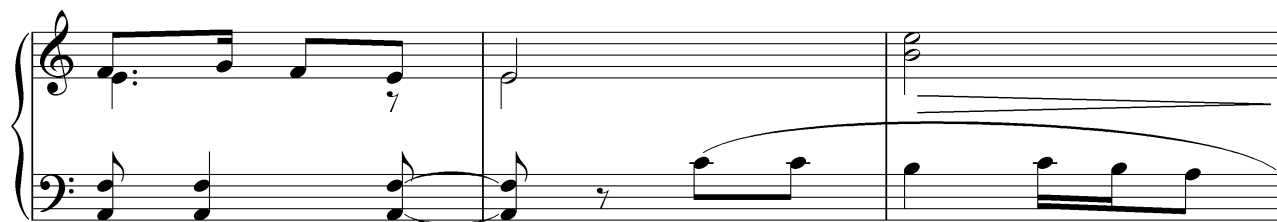
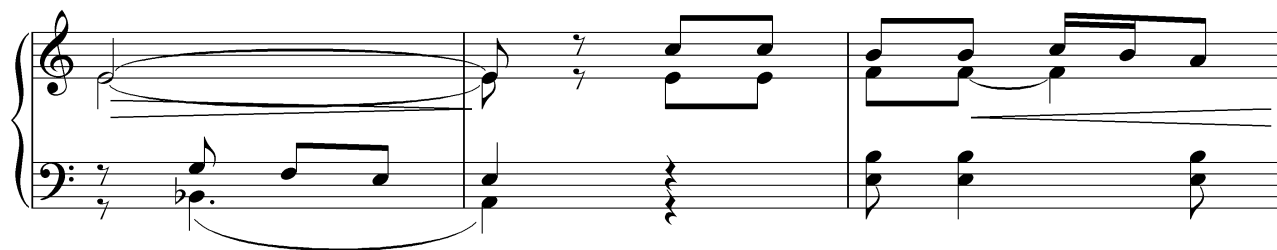
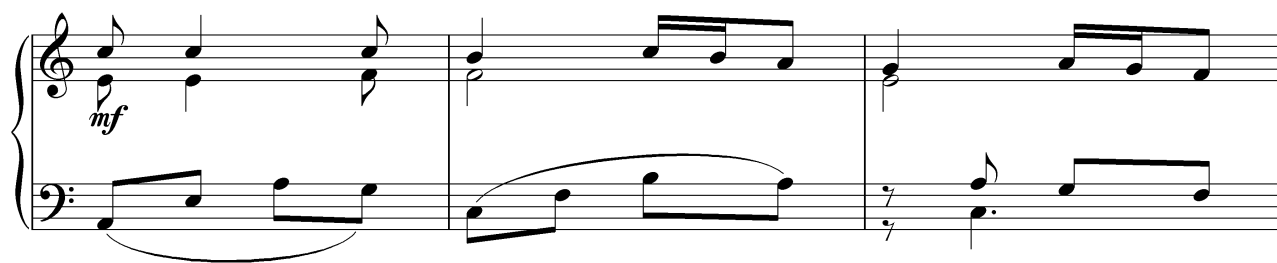
Xolmirza Azimov fortepiano uchun moslashtirgan

Andante

mf

mp *mf*

mp

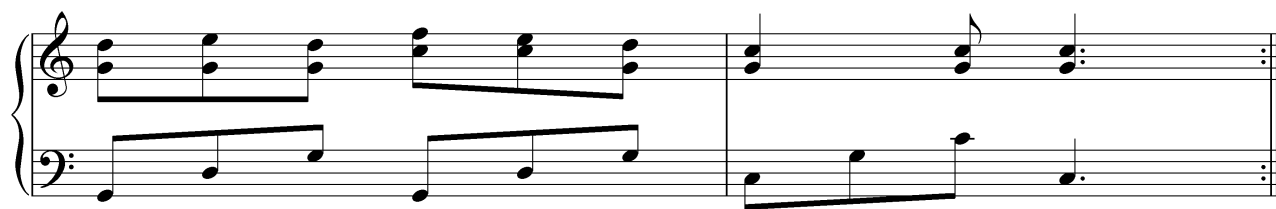
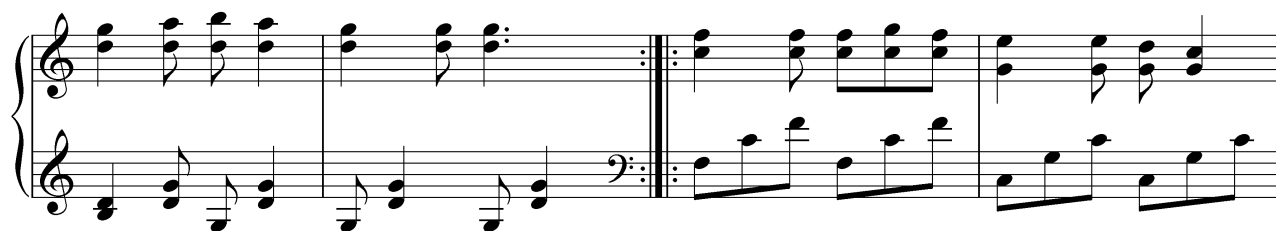
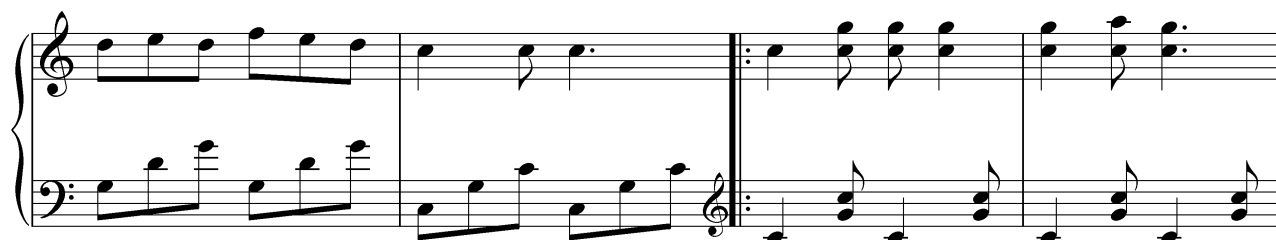

OLMA PISHGANDA KELING

O'zbek xalq qo'shig'i

Habibullo Rahimov moslashtirgan

Allegro

O'ZBEK XALQ KUYI

Habibullo Rahimov fortepiano uchun moslashtirgan

Allegro

mf

Fine

IV SINF

O'ZBEKISTON

O'zbek xalq qo'shig'i

Habibullo Rahimov fortepiano uchun moslashtirgan

Tempo vi valse

f

mf

p

p

1.

QARI NAVO

Nadim Norxo'jayev fortepiano uchun moslashtirgan

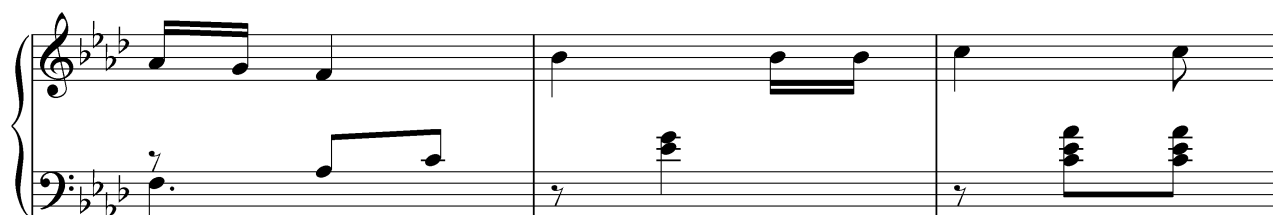
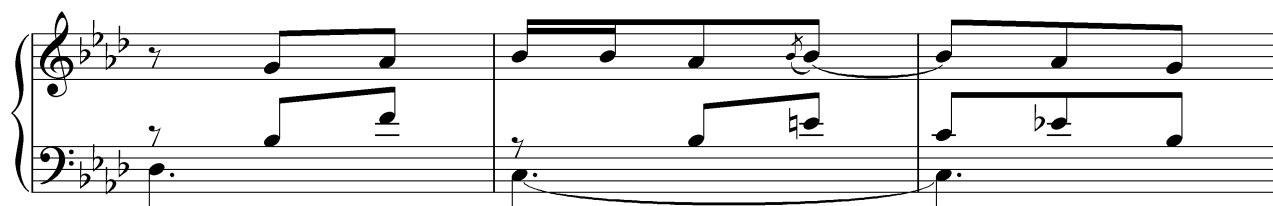
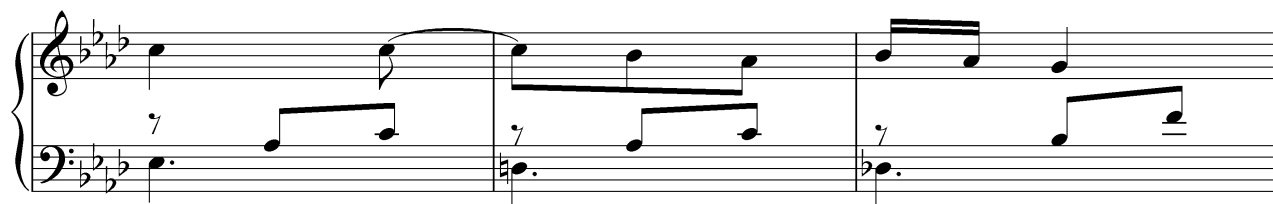
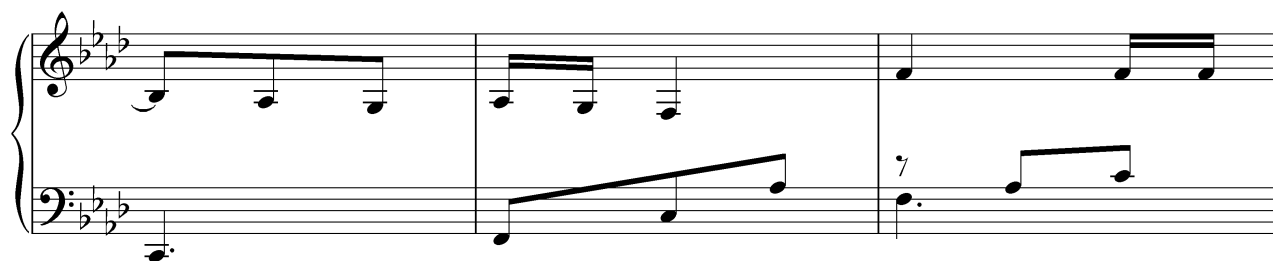
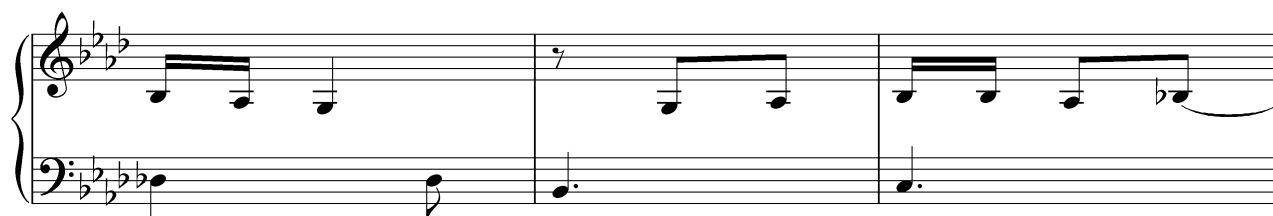
Allegro moderato ♩ = 120

G'AYRA-G'AYRA

Nadim Norxo'jayev fortepiano uchun moslashtirgan

Andante ♩ = 96

BUXORCHA

O'zbek xalq kuyi

Nadim Norxo'jayev fortepiano uchun moslashtirgan

$\text{♩} = 112$

The first system of musical notation is in 2/4 time, key of B-flat major (two flats). The tempo is marked as quarter note = 112. The melody is in the right hand, starting with a half note G4, followed by quarter notes A4, Bb4, and A4. The bass line is in the left hand, starting with a half note G3, followed by quarter notes A3, Bb3, and A3. The dynamic marking *mf* is present.

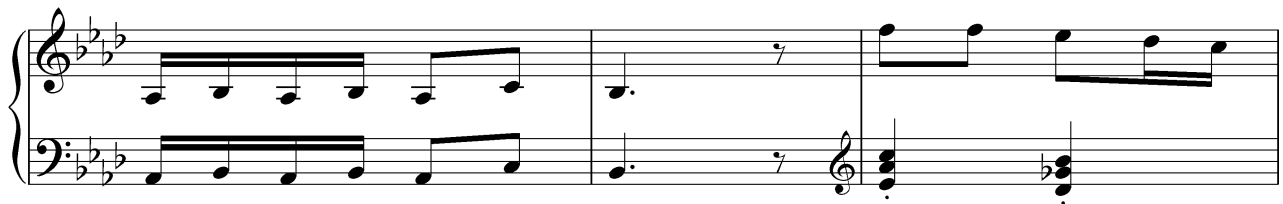
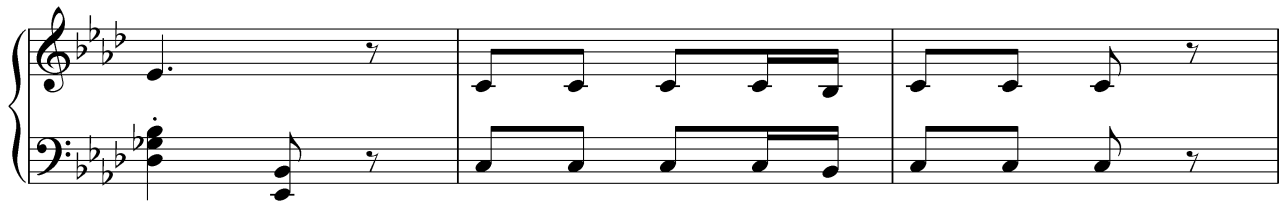
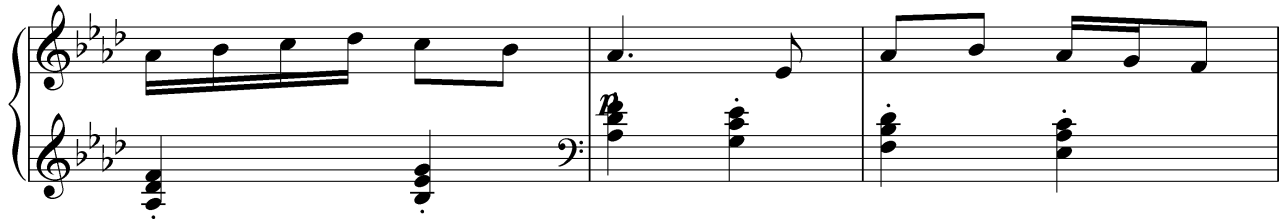
The second system continues the melody in the right hand with quarter notes G4, A4, Bb4, and A4. The bass line continues with quarter notes G3, A3, Bb3, and A3.

The third system continues the melody in the right hand with quarter notes G4, A4, Bb4, and A4. The bass line continues with quarter notes G3, A3, Bb3, and A3.

The fourth system continues the melody in the right hand with quarter notes G4, A4, Bb4, and A4. The bass line continues with quarter notes G3, A3, Bb3, and A3.

The fifth system continues the melody in the right hand with quarter notes G4, A4, Bb4, and A4. The bass line continues with quarter notes G3, A3, Bb3, and A3. The dynamic marking *p* is present.

The sixth system continues the melody in the right hand with quarter notes G4, A4, Bb4, and A4. The bass line continues with quarter notes G3, A3, Bb3, and A3.

NAMANGANNING OLMASI

Habibullo Rahimov moslashtirgan

§ Moderato

Fine

f

§

LAYLAK
(a-kapella)

Uyg'un she'ri

G'ofur Qodirov musiqasi

Allegro moderato

The musical score is written for a cappella in 2/4 time with a key signature of two sharps (F# and C#). It consists of three systems of staves. Each system has a vocal line (treble clef) and a piano accompaniment line (bass clef). The tempo is marked 'Allegro moderato'. The lyrics are written below the vocal line. The first system includes the tempo marking and the instruction 'chapak bilan' (with a flourish) above the vocal line. The second and third systems also include the instruction 'chapak bilan' above the vocal line. The score ends with a double bar line and repeat dots.

Lay - lak kel - di, yoz bo'l - di Qa - no - ti qo - g'oz bo'l - di.

Kun - lar i - sib ket - di - yu, Bo - la - lar - ga soz bo'l - di.

la

Laylak keldi, yoz bo'ldi,
Qanoti qog'oz bo'ldi.
Kunlar isib ketdi-yu,
Bolalarga soz bo'ldi.

Laylakning bo'yi novcha,
Tumshug'i bor tarnovcha.
Lapanglaydi uchganda,
Uyasidan ko'chganda.

Uzun ekan oyog'i,
Xuddi cholning tayog'i.
Qanoti ola ekan,
Sayrashga balo ekan.

KO'KLAM

A. Bo'riboyev she'ri

Sobir Boboyev musiqasi

Allegro

Musical score for the first system of 'KO'KLAM'. It features a piano accompaniment and a vocal line. The key signature is three sharps (F#, C#, G#) and the time signature is 6/8. The lyrics are: Xush - bo'y ha - vo - si bi - lan, Qush - lar na - vo - si bi - lan, Ma - yin sa - bo - si

Musical score for the second system of 'KO'KLAM'. It continues the piano accompaniment and vocal line. The lyrics are: bi - lan O'l - kam - ga ko'k lam kel - di, O'l - kam - ga ko'k lam kel - di, ko'k - lam kel - di. O'l kam ga ko'k lam.

Coda

Musical score for the Coda section of 'KO'KLAM'. It features a piano accompaniment and a vocal line. The lyrics are: O'l kam ga ko'k lam kel - di, o'l kam ga ko'k lam kel - di. kel - di. Kel - di.

Xushbo'y havosi bilan,
Qushlar navosi bilan,
Mayin sabosi bilan
O'lkamga ko'klam keldi.

Soylar to'lib oqadi,
Bog'lar kulib boqadi,
Bizga juda yoqadi,
Chamanzor har yoq.

QO'G'IRCHOQLAR BILAN RAQS

Dilorom Omonullayeva musiqasi

Allegretto

p *mf* *mf* *p* *pp*

8va

(8)

SARBOZCHA

O'zbek xalq kuyi

Allegro

Mutal BURHONOV
(1916—2002)

O'zbekiston Respublikasi Davlat madhiyasi musiqasining muallifi, O'zbekiston xalq artisti, Hamza va Berdaq nomidagi Davlat mukofotlari sovrindori Mutal (Mutavakkil) Burhonov hayoti va ijodiy faoliyati zamonaviy o'zbek professional san'atining rivojlanish tarixi bilan chambarchas bog'liqdir.

Mutal Burhonov 1916-yil 5-mayda Buxoro shahrida tug'ildi. Bolaligidan musiqaga qiziqdi va mehr qo'ydi. Bolalik davrida oldin eski diniy maktabda, so'ngra yangi maktablarda o'qidi. Tanbur chalishni avval amakisidan, so'ngra Ota G'iyos Abdug'anidan o'rgandi. 1928—1932-yillarda Samarqandda O'zbekiston musiqa va xoreografiya institutida ta'lim oldi. O'qishni bitirgach, 1932—1935-yillarda Toshkentda Hamza va Dushanbeda A. Loxutiy nomidagi drama teatrlarida sozanda va musiqa rahbari lavozimlarida ishladi, musiqabastalashgaintildi. 1935-yilda Moskva konservatoriyasi qoshida ochilgan «O'zbek opera studiyasi»da tahsil oldi. 1938-yilda Moskva konservatoriyasida professor S.N.Vasilenko sinfida o'qishni davom ettirdi. Ikkinchi jahon urushi boshlanishi bilan ko'ngillilar armiyasi safida Moskva shahri himoyasiga otlandi. 1942-yili qattiq betob bo'lib, Toshkentga qaytib davolandi, ijod bilan shug'ullandi. 1946-yildan o'qishini davom ettirib, 1949-yili Moskva konservatoriyasi kompozitorlik fakultetini muvaffaqiyatli tugalladi.

U talabalik davridayoq ilk ijodini atoqli shoir A. Loxutiy she'rlariga bastalagan «Ey bulbul» romansi va «Buti nozaninam» (Mening go'zalim) qo'shig'idan boshladi.

Mutal Burhonov «Maftuningman», «Samolyotlar qo'nolmaydi», «Surayyo», «Boy ila xizmatchi», «Abu Ali ibn Sino» kinofilmlariga qo'shiqlar yozdi. U birinchilardan bo'lib romans janrini respublikamiz musiqiy hayotiga joriy etdi. Ulug' shoir Alisher Navoiy g'azallariga bastalagan «Tabassum qilmading» va Hofiz g'azaliga yakkaxon va simfonik orkestr uchun «Namedonam chi nom dorad» (Ismingni bilmayman) romans-poemasi alohida o'rin tutadi. Yakkaxon, xor va simfonik orkestr uchun «Gullagay O'zbekiston» kantatasi, «Bahor qo'shiqlari» vokal-simfonik poemasi, «Oq oltin» vals-qo'shiq poemasini yaratdi.

Alisher Navoiyning 525 yilik yubileyiga bag'ishlab Abdulla Oripov bilan hamkorlikda «Alisher Navoiyga qasida» vokal-simfonik poemasini yaratdi. M. Burhonov birinchilardan bo'lib, o'zbek, tojik, uyg'ur, afg'on va eron xalq qo'shiqlarini: «Go'zal qizga», «Sari kuxi baland», «Gulli gandum», «Bibigul» asarlarini xor uchun moslashtirdi. «Alisher Navoiy», «Hikmat», «Oygul va Baxtiyor» spektakllari uchun musiqalar yaratdi. Bolalar xori uchun «Vatan bizga mehribon», «Buxoroyi Sharif», «Ochil paxtajon», «Ey ulug' ustoz» kabi qo'shiqlarga kuy bastaladi. Yakkaxon xor va simfoniya orkestr uchun besh qismli «Abadiy xotira» nomli «Rekviyem» yaratgan. Bu asar qatag'on yillarda qurbon bo'lgan o'zbek xalqining ulug' farzandlari xotirasiga bag'ishlangan.

Kompozitor Mutal Burhonov O'zbekiston musiqa madaniyati rivojlanishida buyuk xizmatlari uchun O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan san'at arbobi, O'zbekiston xalq artisti faxriy unvonlariga sazavor bo'ldi. «Mehnat shuhrati» medali, O'zbekiston, Tojikiston va Beloruss hukumatlari faxriy yorliqlari bilan mukofotlandi.

Yunus RAJABIY
(1897—1976)

O'zbekiston xalq artisti, Respublika Davlat mukofoti sovrindori, sozanda, hofiz va bastakor, akademik Yunus Rajabiy ko'p qirrali ijodiy faoliyati bilan, o'zbek musiqasi tarixida yorqin iz qoldirdi.

Yunus Rajabiy Toshkent shahrida 1897-yilning 5-yanvarida oddiy bog'bon oilasida tug'ildi. Bolaligidanoq xonanda-yu, sozandalar davrasida o'sdi. Bir soz bo'lsa, chalsam deb orzu qilardi. Kunlarning birida taxtaga ot yolini tortib, bir soz yasab chalib yurdi. Buni ko'rgan akasi unga kichkina do'mbira keltirib berdi. Yana boshqa akasi dutor keltirib berdi. Hofizlardan eshitgan kuylarni dutorda mashq qila boshladi. Akasi Rixsi Rajabiy tanburchi edi, uni yoniga borib olib, dutorda jo'r bo'ladigan bo'ldi. Mashhur hofiz Mulla To'ychi Toshmuhamedov va san'atkor Shorahim Shoumarovlardan maqom hamda xalq qo'shiqlarini o'rgana boshladi. O'tkir shirali ovozi bilan iste'dodli o'nanda sifatida «Qaro

ko'zim», «Girya», «Eshvoy» ashulalari bilan o'z mu'lislariga ega edi.

1918-yilda Toshkentda «Turkiston xalq konservatoriyasi» tashkil topdi. 1919-yilda shu o'quv yurtiga qabul qilindi. 1922-yilda Shorahim Shoumarov bilan birgalikda Alisher Navoiyning «Farhod va Shirin» dostoni asosida musiqali drama yaratdi. 1923-yilda o'qishni tugatib, Samarqanddagi O'zbek bilim yurti qoshida ochilgan musiqa maktabiga muallim qilib yuborildi. 1925—1926-yillarda Samarqand musiqali drama teatrida musiqa rahbari bo'lib ishladi. «Abdulfayzxon» «Yorqinoy», «Padarkush» dramalariga musiqa bastaladi. 1934-yilda Moskvadagi malaka oshirish kursida, so'ngra Toshkent konservatoriyasining tayyorlov kursida Imomjon Ikromov bilan birgalikda saboq oldi. 1937-yilda Moskvada o'tgan birinchi O'zbekiston san'ati va adabiyoti dekadasida «Yolg'iz» katta ashula, «Endi sendek» va «Hammamiz» kuylari asosida uch qismdan iborat suitalar yaratib, oltin soat bilan mukofotlandi.

1939-yilda O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan san'at arbobi unvoni va «Shavkatli mehnati uchun» medali bilan taqdirlandi.

1945-yil 9-mayda urush tugagandan so'ng, Yunus Rajabiy Radio ansambliga rahbar qilib tayinlandi. 1958-yilda unga maqomchilar ansambliga rahbarlik qilish topshirildi. Shu davrda xalq musiqa merosining durdonalarini notaga yoza boshladi. 1955-yilda «O'zbek xalq musiqasi»ning birinchi tomi nashrdan chiqdi. Keyinchalik 1960—1970-yillarda «Shashmaqom»ning olti tomligi chop etildi. 1920—1940-yillarda turli mavzulardagi mumtoz va zamonaviy kuylar: «Fabrika yallasi», «Qahramon» «Paxta», «G'alaba», «Vatan» kabi qo'shiqlar tez orada ommalashib ketdi. Yunus Rajabiy musiqaning boshqa janrlarida ham qator asarlar yaratdi. «Paxta» nomli simfonik suitasi, «Farg'onacha» suitasi va «Segoh» simfonik pyesasi, o'zbek cholg'u ansambli uchun «Raqs», «Naylagayman», «Tong nasimi» va «Yuzing oydek» nomli uch qismli vokal simfonik suitalarni bastaladi.

Yunus Rajabiy teatr uchun «Rustam» musiqali dramasini, «Avaz», «Qasos» pyesalarini, «Muqanna», «Farhod va Shirin», «Alisher Navoiy Astrobodda», «O'q'il uylantirish» musiqali dramalarini yaratdi. «Xolisxon», «Shohsanam» musiqali dramalari sahna yuzini ko'rdi.

U samarqandlik Hofiz Hoji Abdulaziz Abdurasulovning qo'l ostida ashula aytish va o'ralq cholg'u asboblarning barcha turlarini chalishni o'rgandi.

Yunus Rajabiy O'zbekiston musiqa madaniyatini rivojlantirishda ulkan xizmatlari uchun qator orden va medallar bilan taqdirlandi. O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan san'at arbobi, O'zbekiston xalq artisti faxriy unvonlari berildi. 1966-yili O'zbekiston Fanlar Akademiyasiga a'zo bo'lib saylanib, akademik unvoniga sazovor bo'ldi.

Muxtor ASHRAFIY
(1912—1975)

Muxtor Ashrafiy, O'zbekiston xalq artisti, Xalqaro va Respublika mukofotlari sovrindori, kompozitor, dirijor, muallim, yirik jamoat arbobi.

Muxtor Ashrafiy 1912-yil 11-iyunda Buxoroda tug'ildi, juda yoshligidan boshlab musiqaga qiziqdi. Ashrafiy bolaligida madrasada, so'ngra yangi tipdagi boshlang'ich maktabda ta'lim oldi. 1924-yilda musiqa texnikumida va Maorif institutida o'qidi.

1928-yilda Samarqanddagi O'zbek musiqa va xoreografiya institutiga o'qishga kirdi. Mana shu yillarda uning dastlabki ijodiy ishlari — bir ovozli xorlar va qo'shiqlari yaratilgan edi. 1929-yilda u Sh. Ramazonov va T. Sodiqov bilan birgalikda «Sadrash» marshini yaratdi va o'zi talabalar simfonik orkestriga dirijorlik qildi.

1930-yilda Muõtor Ashrafiy O'zbek Davlat musiqali drama teatrining bosh dirijori qilib tayinlandi.

1934—1937-yillar davomida u Moskva konservatoriyasi qoshidagi opera studiyasida taniqli bastakor N. Vasilenkoda musiqa ijodi nazariyasi bo'yicha ta'lim oldi.

1937-yilda Moskvada bo'lib o'tgan O'zbek san'ati dekadasiqa dirijor qilib tayinlandi. Toshkentga qaytib kelgach, o'zbek opera va balet teatrining bosh dirijori va badiiy rahbari lavozimiga tayinlandi.

1939-yil Muõtor Ashrafiy S. Vasilenko bilan birga «Bo'ron» operasini yozdi (K. Yashin librettosi), oradan bir yil o'tgandan keyin esa, bu ikkala bastakorning boshqa bir asari — «Ulug' kanal» operasi yaratildi (K. Yashin va M. Rahmonov librettosi).

Ulug' vatan urushi yillarida Muõtor Ashrafiy «Jangga boraman», «Qasam», «Sevgilimga salom», «Jangda botir bo'l» kabi vatanparvarlik ruhida qo'shiqlar, «Turon», «Ulug' kanal» va «Sherali» asarlaridagi ayrim nomerlar asosida skripka bilan fortepiano uchun kichik pyesalar yaratdi.

1958-yil fevral oyida Toshkentda Ashrafiyning «Dilorom» operasi (K. Yashin va M. Muhamedov librettosi) sahnaga qo'yildi. So'ngra 1962-yilda uning boshqa bir operasi — «Shoir qalbi» (Izzat Sulton librettosi) yaratildi. M. Ashrafiy 1964-yilda B. Bargi pyesasi asosida «Mirzo Izzat Hindistonda» sahna asarini yozdi. 1963—1964-yillarda Sadridin Ayniy xotirasiga bag'ishlab «Temur Malik» simfonik poema ropsodiyasini, «Bayram uverturasi»ni, «Sadoqat» (Habibiy she'ri), «Ajoyib tun» (Ya. Qurbon she'ri) va «Ko'zlari ofatijon» (T. To'la she'ri) qo'shiqlarini yozdi.

Bastakor 1965—1970-yillar mobaynida «Sevgi tumori» baletini, simfonik orkestr va ovoz uchun «Ona mehri» romansini, «Jangovar kunlarda» vokal simfonik poemasini, simfonik orkestr uchun «Subhidamda» xoreografik manzaralarini yaratdi. «Dilorom» va «Shoir qalbi» operalari musiqalari asosida simfonik orkestr uchun ikkita suita yozdi. Bundan tashqari kompozitor «Momaqalldiroqda tug'ilganlar», «Koni yuta g'orining siri», «Dilorom» (Film-balet) va «Qadimgi qal'a afsonasi» kinofilmlariga musiqalar bastaladi.

1964—1966-yillarda yangi tashkil topgan Samarqand opera va balet teatri direktori, badiiy rahbari va bosh dirijori, 1966—1971-yillarda Alisher Navoiy nomidagi Akademik katta opera va balet teatri badiiy rahbari va bosh dirijori, 1971-yildan umrining oxirigacha Toshkent Davlat konservatoriyasi rektori vazifalarini bajardi. M. Ashrafiy O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist, O'zbekiston xalq artisti faxriy unvonlariga sazovor bo'lgan. U «Shuhrat» ordeni, ikki marta Davlat mukofoti, Hamza nomidagi respublika Davlat mukofoti, J. Neru nomidagi Hindiston Davlat mukofoti, Jamol Abdul Nosir nomidagi Misr Davlat mukofoti sovrindori.

Muhammadjon MIRZAYEV
(1913—1999)

O'zbekiston xalq artisti, bastakor va sozanda Muhammadjon Mirzayev ajoyib qo'shiq, ashula va kuylari bilan el-yurt hurmat-e'tiboriga sazovor bo'ldi. Uning yaratgan asarlari hayotni, sevgi-muhabbatni, vafo va sadoqatni, mardlik va jasoratni aks ettiradi.

Muhammadjon Mirzayev 1913-yil 13-avgustda Toshkent shahrida ishchi oilasida tug'ildi. 1920-yildan umumta'lim maktabida o'qidi. 1932-yilda Toshkent To'qimachilik kombinatiga ishga kirdi va bo'sh vaqtlarida Temir yo'lchilar klubida tashkil etilgan havaskorlik to'garagiga qatnab, mandolina chalishni o'rgandi. 1936-yili O'zbek filarmoniyasi qoshida To'xtasin Jalilov rahbarligida tashkil topgan «O'zbek xalq cholg'ulari ansambli»ga ishga qabul qilindi. Bu yerda M. Mirzayevga rubobchi Yusuf Oxun qashqar rubobida kuylar chalishni o'rgatdi. Yosh sozanda tez orada ansamblda ishtirok etish bilan birga, musiqa ijrochiligi va ijodkorligi sirlarini o'rgandi hamda hayotiy maktabni shu ansamblda o'tadi.

Ikkinchi jahon urushi yillari O'zbek filarmoniyasi qoshida bir nechta «Front konsert brigadalari» tuzildi. Shulardan biri 1942-yilda tashkil etilgan bo'lib, M. Mirzayev ham ular bilan birgalikda, frontda jangchilarga konsertlar berib xizmat qildi.

1943-yili «Farhod GES»i qurilishi munosabati bilan ishchilarga madaniy o'zmat qilish maqsadida boshqarma qoshida «Musiqali drama teatri» tashkil topdi. O'zbekiston San'at Bosh boshqarmasi Muhammadjon Mirzayevni ushbu teatrga musiqa rahbari lavozimiga tayinladi. Uning mustaqil bastakorlik faoliyati shu jamoada boshlandi. Sozanda va bastakor Muhammadjon Mirzayev zamonaviy mavzularda yangi-yangi jozibali qo'shiq va raqslarni yaratdi va ansambl ijro repertuarini boyitdi.

1948-yili Toshkent Davlat konservatoriyasida «O'zbek xalq cholg'ulari» kafedrasida tashkil topdi. Bu dargohga M. Mirzayev birinchi talabalar qatorida o'qishga kirdi va 1953-yili bitirdi. Shu yildan boshlab to umrining oxirigacha filarmoniya qoshidagi «Musiq bo'limi»da rubobchi-yakkanavoz vazifasida ishlab, xalqimizga xizmat qildi. Uning ijrochilik mahoratiga barcha tan berdi, yuqori malakali ijrochilik san'atini sevimli o'g'li Shavkat Mirzayevga meros qilib qoldirdi. U 1950—1980-yillarda o'z ustida ko'p ishladi, tinimsiz ijodiy mehnat qildi. Uning ashula va yallalari O'zbekiston xalq hofizi Ma'murjon Uzoqov ijrosida ilk bor yangradi, jumladan, «Qachon bo'lg'ay», «Sho'oi jononim mening», «Yor istab», «Yo'lingda», «Ko'zlaring», «Surating», «Yolg'iz», «Yana», «Shaydo bo'libman», «Zor etding», «Parvoz etib ket».

Tojikiston xalq artisti Xanifa Mavlonova ijrosida quyidagi ashulalari mashhur bo'lib ketdi: «Parvona bo'ldim», «Yuragingni o'ynatdimi», «Gulchehra yor», «Husningga bu shaydoni», «Tong otguncha». Bastakor ko'p yillar davomida Mukarrama Turg'unboyeva nomidagi «Bahor» raqs ansambli, O'zbekiston Davlat filarmoniyasining «Shodlik», «Lazgi» ashula va raqs ansamblari repertuarini kuy va qo'shiqlar bilan boyitdi. U 300 dan ortiq kuy va qo'shiqlar, yalla va raqsar kuylarini yaratdi. Bulardan: «Bahor valsi», «Dildor I va II», «Intizor etma», «Gulnoz», «Ey gul», «Uch dugona», «Ko'zlarimga ziyo ayla», «Chavandoz qizlar», «Assalom, kelin salom», «Toshkent nahori», «Dil kuylasin», «Go'zal vatanim», «Marg'ilon qizlari», «Shodlik» kabi kuylari keng qanot yozdi. Shuni aytish joizki, Moskvada o'tkazilgan «O'zbekiston adabiyoti va san'ati» dekadalarida, «Katta Fargona kanali», «Farhod GES», «Kattaqo'rg'on suv ombori», «Toshkent kanali» kabi yirik qurilishlarda ijrochiligi va bastakorligi bilan faol qatnashdi.

O'zbekiston musiqa madaniyatining rivojlanishidagi ulkan xizmatlari uchun orden va medallar bilan taqdirlandi. O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist, O'zbekiston xalq artisti faxriy unvonlari bilan mukofotlandi.

Tolibjon SODIQOV
(1907—1957)

O'zbekiston xalq artisti, Davlat mukofoti sovrindori, kompozitor va dirijor Tolibjon Sodiqov zamonaviy o'zbek professional musiqa san'atiga mohir ijrochi sifatida kirib keldi. O'zining yaratgan qo'shiq, romans, simfoniya va vokal-simfonik asarlari, ayniqsa, musiqali drama va operalari yakkaxon, konsert va teatr jamoalari repertuarini boyitdi.

Tolibjon Sodiqov 1907-yil 20-sentabrda Samarqand shahrida ziyolilar oilasida tavallud topdi. U eski maktabda 7 yoshidan boshlab o'qidi, 1920-yildan yangi maktabda o'qishni davom ettirdi. Shu yerda tashkil topgan musiqa to'garagiga qatnashdi. Tug'ma iste'dod sohibi tinimsiz dutor va tanburda mashq qilib, tez orada hammani hayratda qoldiradigan ijrochi sifatida tanildi. 1927-yil Samarqanddagi mashhur yosh havaskor san'atkorlardan tuzilgan «Ko'k ko'ylaklar ansambli» ga Tolibjon Sodiqov taklif etildi. 1928-yildan boshlab naychi bo'lib teatrda ishladi. 1930-yili Sobir Abdulla pyesasi asosida «Bog'bon qiz» spektakli uchun musiqa bastaladi.

1928-yil Samarqanddagi musiqa va xoreografiya ilmiy tadqiqot institutiga o'qishga kirdi. O'ja Abdulaziz Abdurasulov, Levi Bobo'nonov, Yunus Rajabiy, Ota Jaloliddin Nazirov, Hoji Abdurahmon Umarov, Nikolay Mironov kabi musiqa san'atining bilimdonlaridan ta'lim oldi va milliy o'zbek qo'shiqlari va «Shashmaqom» bilan tanishdi. Shu bilan birga dutor va tanbur chalish mahoratini egalladi. Tez orada o'zi ham boshqa musiqa to'garaklariga rahbarlik qila boshladi. 1927-yilda esa Panjikent shahridagi viloyat teatrida musiqa rahbari bo'lib ishladi. 1930-yili T. Sodiqov Hamza nomidagi o'zbek drama teatrining sozandalar ansambliga rahbarlikka taklif qilindi. Komil Yashinning «Yondiramiz» dramasiga musiqa bastaladi. 1933-yil Alisher Navoiy nomidagi opera va balet teatrida dirijor lavozimida ishladi. T. Sodiqov 1939—1941-yillarda Moskva konservatoriyasi qoshidagi o'zbek studiyasida R. M. Glier sinfida o'qidi va urush yillarida o'qishni to'xtatib, Toshkentga qaytdi hamda musiqa teatrida faoliyatini davom ettirdi. A. Ç. Kozlovskiy bilan birgalikda «O'zbekiston qilichi» hamda «Davron ota» drammalariga musiqa bastaladi.

1951—1954-yillarda O'zbekiston radiosida badiiy rahbar bo'lib ishlash bilan birgalikda, musiqa jamoasi hayotida faol qatnashdi. O'zbekiston Kompozitorlar uyushmasi raisi sifatida faoliyat ko'rsatdi. Alisher Navoiy opera va balet teatrida dirijorlik qilish bilan birgalikda «Layli va Majnun», «Hujum» va «Po'rtana» spektakllariga musiqa bastaladi. Komil Yashin librettosi asosida Tolibjon Sodiqov R. M. Glier bilan hamkorlikda 1950-yilda mashhur «Gulsara» operasini yaratdi hamda bu operaga o'zi dirijorlik qildi. 1955-yilda «Gulsara» operasi yuzinchi marta ijro etildi. Hayotining so'nggi kunlarida Boris Zeydman bilan hamkorlikda Zulfiya librettosi asosida «Zaynab va Omon» operasini yarata boshlab, biroq o'oiriga yetkaza olmaydi. Opera Yu. Rajabiy va D. Zokirov tomonidan 1958-yilda yozib tugallandi.

Tolibjon Sodiqov simfonik orkestr uchun «Ulug' bayram», «Hur Vatan», «Ba'otiyor yoshlik» asarlarini hamda «Bulbul», «Bahor», «Sarvigul», «Jonon ko'rinur» kabi o'nlab romanslarni yaratdi.

Tolibjon Sodiqov O'zbekiston xalq artisti, O'zbekiston hukumatining faxriy yorliqlari, orden va medallari bilan taqdirlangan, yaqinda «Buyuk xizmatlari uchun» ordeni bilan mukofotlandi.

Fattoh NAZAROV
(1919—1982)

O'zbekiston va Qoraqalpog'iston Respublikalarida öizmat ko'rsatgan artist, dirijor, kompozitor, professor Fattoh Nazarov o'z ijodkorlik, dirijorlik, o'qituvchilik va jamoatchilik faoliyati bilan XX asr o'zbek musiqasi tarixida yorqin iz qoldirdi. Uning yaratgan turli janrdagi kuy-qo'shiqlari bolalar bog'chalari, o'rta ta'lim va musiqa maktablarida keng qo'llanib kelinmoqda.

Fattoh Nazarov 1919-yil 1-yanvarda Bishkek shahrida hunarmand oilasida tug'ildi. Fattohning musiqaga havasi juda erta uyg'ondi. U onasining allalari, dutor chalib, qo'shiq aytishlarini va baytlarini tinglab o'sdi. Mahallaning o'zbek va qirg'iz ahli to'ylarida yangragan musiqa sadolari uni o'ziga maftun qilar edi. Uning baotiga umumta'lim maktabini bitirgan yili shahar musiqa studiyasi ochildi. Fattoh Nazarov birinchilardan bo'lib klarnet chalishni o'rgana boshladi. Uning musiqiy qobiliyati va a'lo o'qishini nazarga olib, 1935-yil Ippolitov-Ivanov nomidagi Moskva musiqa bilim yurtiga o'qishga tavsiya etildi. Mazkur o'quv yurtida klarnet va violonchel mutaxassisliklari bo'yicha o'qidi. O'quv yurtini bitirish arafasida 1939-yili harbiy öizmatga chaqirildi. U harbiy qism damli orkestrida klarnetchi bo'lib xizmat qildi, bu unga o'qishni bitirish imkonini berdi. Ikkinchi jahon urushi harbiy xizmatdan qaytishga yo'l qo'ymadi. 1941—1944-yillarda F. Nazarov oddiy askar bo'lib xizmat qildi.

Moskva konservatoriyasi qoshidagi harbiy dirijorlik fakultetida o'qigach, u 1945-yili ona shahriga qaytdi. Bishkek drama teatri musiqa rahbari va Qirg'iziston Davlat filarmoniyasining xalq cholg'ulari orkestri dirijori lavozimlariga tayinlandi. 1947-yili F. Nazarov Toshkent Davlat konservatoriyasining opera simfonik dirijorligi mutaxassisligi bo'yicha o'qishga qabul qilindi. 1949—1950-o'quv yilidan boshlab Georgiy Mushel sinfida kompozitsiyadan dars ola boshladi. 1951-yili konservatoriyaning dirijorlik sinfi bo'yicha bitirib, O'zbekiston radiosi qoshidagi simfonik orkestr dirijori lavozimiga tayinlandi, so'ngra O'zbek filarmoniyasining simfonik orkestriga ishga o'tkazildi. 1955-yili yozgan IV qismli simfoniyasiga o'zi dirijorlik qilib, konservatoriyaning bitirdi va ikkinchi marta diplom olishga muvaffaq bo'ldi.

1952—1958-yillarda Muqimiy nomidagi musiqali teatrdan dirijor bo'lib ishladi.

1952—1982-yillarda konservatoriyaning o'zbek xalq cholg'ulari fakultetida o'qituvchi, katta o'qituvchi, dotsent va professor lavozimlarida ishladi.

F. Nazarov 1948-yilda skripka va fortepiano uchun bastalagan «Qo'shiq va raqs» kuyi, g'ijjak va fortepiano hamda skripka va fortepiano uchun poema, fortepiano uchun «Noktyurn», «Marsh», «Fuga», «Raqs», «Vals» kabi pyesalari, skripka va fortepiano uchun «Konsertino», g'ijjak va fortepiano, dutor va fortepiano, violonchel va fortepiano uchun pyesalar, bolalar simfonik orkestri uchun IV qismli suita, rubob uchun «Amudaryo» vals-konserti kabi asarlarni yaratdi. F. Nazarov «Ravshan», «Kuychelek kozli yar», «Aldangan qiz», «Afsonaviy shaxs», «Harflar jangi» musiqali dramalari, «Oygul va Baxtiyor» nomli radiopostanovkalari uchun musiqalar bastalagan.

Kompozitor simfonik orkestr, o'zbek cholg'ulari orkestri, damli orkestr, klarnet va estrada orkestri uchun 20 ga yaqin suita va pyesalar yaratdi. F. Nazarovning ijodiy faoliyatida ommaviy qo'shiq, ayniqsa, bolalar uchun yozilgan qo'shiqlar ustivor turadi. Kattalar uchun «O'zbekiston», «Vatan mehri», «Terimchi qiz», «Qaydasan», «Qirg'iziston», «Kel, bu oqshom», «To'y taronasi», «Qaldirg'och», bolalar uchun «Sayra, bulbul», «Paotay», «Bo'z to'rg'ay», «Oyijon», «Qish chog'lari», «O'quvchilar saroyi», «Mehribonim oyijon», «Dadajon» kabi qo'shiqlarni yaratdi. Kompozitor bolalar va kattalar uchun 150 dan ortiq turli mavzuda qo'shiqlar bastaladi.

F. Nazarov O'zbekiston va Qoraqalpog'iston Respublikalarida xizmat ko'rsatgan artist faxriy unvoni bilan taqdirlandi. Toshkent shahridagi 23-bolalar musiqa maktabiga uning nomi berilgan.

Sobir BOBOYEV
(1920—2004)

O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan san'at arbobi, atoqli kompozitor Sobir Boboyev ijodiy va jamoatchilik faoliyati bilan respublikamiz musiqa madaniyatiga katta hissa qo'shdi. Sobir Boboyevning opera, musiqali drama va komediyalari, simfonik, vokal-simfonik va xor asarlari, o'zbek xalq cholg'ulari orkestri uchun asarlari, qo'shiq va romanslari ma'naviy mulkimizga aylandi.

Sobir Boboyev 1920-yil 30-dekabrda Toshkent shahrida tug'ildi. Otasi vafot etgandan so'ng, onasi 4 o'g'il bilan qoldi. Moddiy qiyinchiliklar sababli Sobir va ukasi Nosir bolalar uyida tarbiyalandi. Bu yerda Sobir havaskorlik to'garagiga qatnashib, dutor va tanbur chalishni o'zlashtira boshladi. 7-sinfni bitirgach, Toshkent Industrial texnikumida, keyin Pedagogika institutining tayyorlov kursida o'qidi. 1943-yili S. Boboyev hayotida burilish sodir bo'ldi, Toshkent Davlat konservatoriyasining tayyorlov

bo'limiga o'qishga kirdi, professor Boris Nadejdin sinfida tahsil oldi. 1949-yilda Turob To'la librettosi asosida «Zumrad» nomli bir pardali operasi bilan konservatoriyani muvaffaqiyatli bitirdi.

1948—1955-yillarda O'zbekiston Kompozitorlar uyushmasi raisi lavozimida uzoq muddat faoliyat yuritdi. Samarqand opera va balet teatrida direktor, 1972—1976-yillarda Muhiddin Qoriyoqubov nomidagi O'zbek Davlat filarmoniyasi badiiy rahbari, 1969—1978-yillarda konservatoriya muallimi vazifalarida ishladi. Kompozitor fortepiano uchun pyesa, sonatina, raqs, klarnet va fortepiano uchun «Rapsodiya», simfonik orkestr uchun suita, xor jamoasi uchun: «Navbahor», «Alla», «Fizkulturachilar qo'shig'i», «Xalqimga», «O'zbekiston» «Go'zal vodi», «Do'stinga», «Sening qo'shig'ing» kabi romanslarga kuy bastaladi. S. Boboyev faqat sahnaviy musiqa asarlari yaratish bilan chegaralanib qolmay, qator simfonik, vokal-simfonik, lirik romanslar va qo'shiqlar, o'rorlar uchun asarlar yozdi. Musiqa tilining originalligi va yangiligi bilan, yorqin hamda qisqaligi bilan ajralib turardi. «Yor ketdi», «Qalb», «Meros» romanslari, «Tanovar I», «Bog' sayliga» o'oshash qator o'alg qo'shiqlari tinglovchilarda katta qiziqish uyg'otib kelmoqda.

Sobir Boboyev «Paōta bayrami» nomli IV qismdan iborat kantata, simfonik orkestr uchun II suita, K. Yashin asari bo'yicha «Fidokor», «Hamza» operalarini yaratdi. 1988-yilda Shukur Sa'dulla asari asosida bolalar uchun birinchi «Yoriltosh» operasini yaratdi. «Mayna Hasanova», «Ikki bilaguzuk», «Dalada bayram», «Oltin kamar» kabi musiqali dramalarni yozdi. O'rorlar uchun bir qancha asarlarni qayta ishladi. U bolalar uchun «Dastyor qiz», «Xush kelibsiz», «Aziz ustozlar», «Mehnat qo'shig'i», «Yomg'irjon» «Yoshlar vals», «O'zbekiston» kabi qo'shiqlarni yaratdi.

Sobir Boboyev O'zbekistonda o'izmat ko'rsatgan san'at arbobi, O'zbekiston Davlat mukofoti laureati. «El-yurt hurmati» ko'krak nishoni bilan taqdirlangan.

Doni ZOKIROV
(1914—1985)

O'zbekiston xalq artisti, sozanda, dirijor, murabbiy, jamoat arbobi, kompozitor Doni Zokirov ajoyib qo'shiq, romans, musiqali drama, balet, simfonik va xalq cholg'ulari orkestri uchun bastalagan musiqiy asarlari bilan o'zbek musiqa madaniyatini boyitdi.

Doni Zokirov 1914-yil 28-dekabrda Samarqand shahrida tug'ildi. U bolaligidan musiqaga qiziqdi. 1926-yil o'rta ta'lim maktabiga o'qishga bordi va maktabdagi musiqa to'garagiga qatnashdi. Nay, dutor, g'ijjak chalishga qiziqdi. Mashhur san'atkor Muhiddin Mavlonovdan o'zbek va tojik xalq merosini va ijrochilik sirlarini o'rgandi. 1929-yilda Samarqanddagi N.N. Mironov rahbarligidagi musiqa va xoreografiya ilmiy tadqiqot institutiga o'qishga kirdi. 1929—1935-yillari Respublika musiqali drama teatrida sozanda bo'lib ishladi. Mazkur teatrni tashkil qilgan ulug' san'atkor Muhiddin Qoriyoqubov, Tamaraxonim, Usta Olim Komilovlardan saboq oldi va birga ishladi. 1936-yilda Toshkentda O'zbekiston Davlat filarmoniyasi ochildi va shu ansamblga konsertmeyster lavozimiga ishga taklif qilindi, keyinchalik musiqa rahbari bo'lib tayinlandi. 1940—1948-yillari Muqimiy nomidagi musiqali drama teatrida, so'ngra O'zbekiston Davlat radioeshittirish qo'mitasi qoshidagi o'zbek xalq cholg'u asboblari orkestrida dirijor bo'lib ishladi.

1940—1942-yillari Toshkent Davlat konservatoriyasining tayyorlov kursida o'qidi, lekin urush tufayli o'qishni 1953-yili bitirdi. O'zbek ashula va raqs ansamblida badiiy rahbar bo'lib faoliyat ko'rsata boshladi. 1957-yili O'zbekiston radioeshittirish qo'mitasi qoshida O'zbek xalq cholg'u asboblari orkestriga bosh dirijor va badiiy rahbar lavozimiga tayinlandi.

1934-yilda birinchi yirik ijodi Z. Fatxulinning «G'unchalar» pyesasi uchun bastalagan musiqasidir. U ilk ijodiy yutug'idan keyin qo'shiq va ashulalar yaratdi. Jumladan: «Ona orzusi», «Zafar topib», «Ol qasos», «Jangda bardam bo'l» kabi vatanparvarlik mavzusidagi qo'shiqlar yozdi. Alisher Navoiyning «Orazi» va «O'rtanur» g'azallariga fortepiano jo'rligida qo'shiqlar, simfonik orkestr uchun suita, O'zbek xalq cholg'ulari ansambliga III qismli «Mehnat fronti» nomli suita, «Orzigul» va «Yoriltosh» spektakllariga musiqa bastaladi. D. Zokirov musiqali sahna asarlar yaratishga katta e'tibor berdi. «So'nmas chiroqlar», «Dalada bayram», «Vatan qirg'oqlari», «Yoshlikda bergan ko'ngil», «Hayot mash'ali», «Mening jannatim», «Shahzoda va yetim qiz» musiqali dramalarini yaratdi.

Alisher Navoiy nomidagi opera va balet teatri sahnasida «Oynisa» baleti, «Zaynab va Omon» operasi tomoshabinlarga havola etildi. Quyidagi «Amirlikning yemirilishi», «Qutlug' qon», «Yor-yor» kinofilmlariga musiqalar, simfonik orkestr uchun «Hamza» nomli poema yaratdi. Alisher Navoiy g'azallariga bastalagan «Ko'rmadim», «Ey sabo», «Bo'lmasa», «Ayb etmangiz», Turob to'la she'riga «Bulbul» nomli romanslari simfonik orkestr jo'rligida mashhur bo'lib ketdi. Yuzdan ortiq ashula, ommaviy xor qo'shiqlarini yaratdi. Bularga «O'zbekistonim», «Tinchlik qo'shig'i», «Paxtakor diyor», «Hayot gulshani» kabilar misol bo'la oladi. O'zbek mumtoz musiqa namunalari qayta ishlab, o'zbek xalq cholg'ulari orkestri, yakka cholg'ular va orkestrga moslashtirdi. Bular orkestr uchun: «Yovvoyi Chorgoh», «Fig'on», «Qaytarma», «Cho'li Iroq», «Farg'onacha», «Savti navo», «Mirzadavlat», «Nasrullohi», «Tasnifi dugoh», «Ufori navo», «Rajabiy», «Jazoir». Bolalar uchun «Sayohat — rohat» «Kungaboqar», «Oppoq otim», «Kapalak va handalak», «Bog'da pishdi, uzumlar», «Yangi yilim — yaxshi yilim», «Kitob mening do'stimsan», «Ko'ylagim», «Bolalar vals», «Baxtiyorlar qo'shig'i», «Olma» qo'shiqlariga kuy bastaladi.

Doni Zokirov O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist, O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan san'at arbobi, O'zbekiston xalq artisti faxriy unvonlariga sazovor bo'ldi. Orden, medallar va faxriy yorliqlar bilan mukofotlandi.

G'ofur QODIROV
(1917—1985)

O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan san'at arbobi, dotsent, kompozitor G'ofur Qodirov ijodi, o'qituvchilik va jamoat faoliyati bilan o'zbek musiqasi tarixida yorqin iz qoldirdi. U yaratgan jozibali qo'shiqlar, simfonik va sahna musiqasi, ayniqsa, bolalar uchun yaratgan asarlari zamonaviy musiqa san'atimizni boyitdi.

G'ofur Qodirov 1917-yil 1-fevralda Toshkent shahrida bog'bon-dehqon oilasida tug'ildi. Yetti yoshidan mahalladagi eski maktabda o'qidi. 1928-yili 54-umumta'lim maktabining 6-sinfini bitirdi. 1933-yilda O'rta Osiyo san'at maktabiga o'qishga kirib, 1936-yil bitirdi. Ta'lim olgan yillarida badiiy havaskorlik to'garaklari, xor jamoasiga qatnashdi va o'zbek xalq cholg'ulari ansamblida dutor va tanbur chertishni o'rgandi. 1936-yili u Toshkent Davlat To'qimachilik institutiga o'qishga kirdi. Mazkur institutning badiiy havaskorlik xori bilan 1937-yilda o'tkazilgan olimpiadada ishtirok etdi. Shundan keyin G'ofur Qodirov musiqa bilan jiddiy shug'ullanishga qaror qildi. O'sha yili uning musiqa qobiliyatini sezgan kompozitor Nikolay Mironov maslahati bilan Toshkent Davlat konservatoriyasining tayyorlov bo'limiga o'qishga kirdi 1940-yili kompozitorlik mutaxassisligi va cholg'ulashtirish bo'yicha ta'lim olib, 1945-yil konservatoriyani muvaffaqiyatli bitirdi. O'sha yili Hamza nomidagi Toshkent Davlat bilim yurtiga musiqa nazariyasidan dars berishga yo'llanma bilan yuborildi. 1959-yili u cholg'ulashtirishdan dars berishga konservatoriyaga taklif qilindi va 1969-yili dotsent ilmiy unvoniga sazovor bo'ldi.

1971—1975-yillarda O'zbekiston Bastakorlar uyushmasi xay'atining mas'ul kotibi lavozimida ishladi. Yillar davomida G'.Qodirov pedagogik va jamoatchilik faoliyatining birligida ijod qilib, turli shakl va janrlarda fortepiano uchun pyesalar: «Rondo», «Raqs», «Suita», «Sonata», «Preludiya va opera», violonchel va fortepiano hamda klarnet va fortepiano uchun pyesalar, torli kvartet, simfonik orkestr uchun «Marsh», «Suita», «Simfoniyyetta», fortepiano jo'rligida Navoiy g'azallari asosida «G'azal» romansi, «Mardiyigit» qo'shig'i kabi asarlarni yaratdi. Bolalar teatrlarida sahna yuzini ko'rgan «Qari chol va bo'ri» nomli spektakliga 1944-yil musiqa bastaladi.

O'ziga xos uslubda ko'proq ovoz uchun simfonik, vokal-simfonik, estrada, xalq cholg'ulari orkestri, ayniqsa, bolalar uchun turli shakl va janrlarda ko'plab asarlar yaratdi. Shuni aytish joizki, u o'z ijodiy faoliyatining hamma davrlarida yakkaxon, xor jamoalari va estrada guruhlariga go'shiqlar bastalashga ko'proq e'tibor berdi. Uning qo'shiqlari ohangdorligi, dilkashligi, hayotiyliigi, sevgi-muhabbatni keng qamrab olganligi bilan ajralib turadi va davr nafasi yaqqol sezilib turadi.

Masalan: «O'zbekistonim», «O'lkamga», «Yoshlar marshi», «Mirzacho'l», «Oq oltin taronasi», «Do'stlik festivali», «Paxta», lirik estrada qo'shiqlaridan: «Mirzacho'l yor-yori», «Koyimang, oyijon», «Go'zal Toshkent» va boshqalar. Shuningdek, bolalar uchun yaratgan qo'shiqlari nota to'plamlarida chop etildi: «Pillachi qiz» «Maktabjon — oftobjon», «Baxtli avlod», «O'ynab ber», fortepiano uchun pyesalar va «O'zbek raqslari» to'plamlari nashrdan chiqdi. Kompozitor turli cholg'u ansambli, orkestr, yakkaon, ansambl va xor uchun «Maktabjon — oftobjon» IV qismli vokal-simfonik suita, «Biz yosh o'qituvchilar» IV qismli kantata, «Oq oltin», «Biz istiqloq egasimiz» V qismli vokal-simfonik suitasi, «Dangasalik — kasallik», «Ota-onalarga», «Bobomlar bog'bon», «Ona qo'llari», «Gunafsha», «Laylak» kabi qator qo'shiqlarni yaratdi.

Kompozitor G'ofur Qodirov O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan san'at arbobi faxriy unvoniga sazovor bo'lgan.

Abdurahim MUHAMEDOV
(1923—1980)

O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan san'at arbobi, kompozitor Abdurahim Muhamedov XX asr o'zbek musiqasi tarixida yorqin iz qoldirdi. U o'ziga xos ovozi bilan musiqa ijodkorligiga 50-yillarda kirib keldi. Uning yaratgan ajoyib lirik, ommabop xor qo'shiqlari, milliy uslubda yozgan simfonik va musiqiy sahna asarlari musiqa madaniyatimizni boyitdi.

Abdurahim Muhamedov 1923-yil 10-dekabrda Toshkent shahrida novvoy oilasida tug'ildi. Tug'ma iste'dod egasi tasviriy san'at va musiqa bilan qiziqdi, qalam va moybo'yoqda har oil rasmari chizdi. Havaskorlik to'garagida mandolina, doira, damli cholg'ulardan alt, bariton chalishni o'rganib, orkestrda ishtirok etdi. 1938-yilda 7-sinfni bitirib, Toshkent sanoat texnikumiga o'qishga kirdi. O'qishni bitirgach, harbiy xizmatga chaqirildi, urushda qatnashib og'ir yarador bo'ldi. 1944-yili Toshkentga qaytdi. Bir yildan so'ng O'zbek Davlat filarmoniyasi qoshidagi O'zbek xalq cholg'ulari orkestriga ishga qabul etildi, keyinchalik O'zbekiston radiosi o'zbek xalq cholg'ulari orkestriga ishga o'tdi.

1950-yili Toshkent musiqa texnikumining o'zbek xalq cholg'ulari bo'limida o'qidi va musiqa bastalashga quziqdi. Toshkent Davlat konservatoriyasining tayyorlov bo'limida kompozitorlik mutaxassisligidan saboq oldi. «Yoshlik» simfonik poemasi bilan o'qishni bitirdi. Yo'llanma bilan O'zbekiston Madaniyat vazirligi San'at Bosh boshqarmasida inspektor vazifasida ish boshladi. 1956—1957-yillarda Toshkent Davlat xotin-qizlar pedagogika bilim yurtida musiqa o'qituvchisi, 1958—1960-yillarda Toshkent telestudiyasida musiqa muharriri bo'lib ishladi. 1974—1975-o'quv yilida Nizomiy nomidagi Toshkent Davlat Pedagogika institutining musiqa fakultetida Musiqa nazariyasidan dars berdi.

A. Muhamedov ijodiy faoliyatining ilk davridan boshlab, zamon ruhiga mos qo'shiqlar yaratishga e'tiborini qaratdi. Muqimiy nomidagi musiqali drama teatrida «Jon qizlar». «Gavhari shamchiroq», «Olifant» musiqali komediyalarini yaratdi. Yakkaxon va xor uchun ko'plab qo'shiqlar bastaladi. Bular: «Jon qizlar», «Yetti qiz», «Shohi so'zana», «Qirg'iz qiziga» «Seni eslayman», «Go'zal Farg'ona», «Jon, O'zbekiston», «Sportchilar qo'shig'i» kabi ommaviy asarlardir. A. Muhamedov bolalar uchun ham jozibali, original qo'shiqlar yaratdi. «Yulduzcha», «Archa qo'shig'i», «Qo'g'irchog'im allayo», «Kapalak», «Tantiq qiz» kabi qo'shiqlari jazzi ijrochi va tinglovchilar qalbidan joy olgan. Simfonik orkestr uchun poema va vals, o'zbek xalq cholg'u asboblari va fortepiano uchun o'zbek xalq qo'shiqlarini qayta ishladi. Uning qo'shiqlari kuyining mayinligi va milliy koloriti bilan ajralib turadi.

Abdurahim Muhamedov O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan san'at arbobi va O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist unvonlari bilan taqdirlangan.

To'lg'in TOSHMATOV (1934)

O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist, g'ijjakchi, dotsent, kompozitor To'lg'in Toshmatov 200 dan ortiq qo'shiqlar hamda boshqa janr va shakllarda musiqa asarlari yaratib, ijro jamoalarining repertuarlarini boyitib, muxlislarning olqishlariga sazovor bo'lmoqda.

To'lg'in Toshmatov 1934-yil 30-dekabrda Toshkent shahrida ishchi oilasida tug'ildi. U bolalik chog'idan o'zbek xalq cholg'u asboblari chalishga qiziqdi. 1949-yili R. Glier nomidagi maxsus musiqa maktab-internatida o'qidi. Mazkur maktabni g'ijjak sinfi bo'yicha bitirdi. 1955-yili Toshkent Davlat konservatoriyasida o'zbek xalq cholg'u asboblari fakultetining g'ijjak sinfidagi Ya. Sabzanovdan tahsil oldi. 1969-yili o'qishni muvaffaqiyatli bitirdi. Konservatoriyada o'qib yurgan paytlarida musiqa bastalashga ham qiziqdi va 1961-yili kompozitorlik fakultetining professori

Boris Zeydman sinfidagi tahsil olib, 1966-yili o'qishni ikkinchi marotaba bitirdi.

To'lg'in Toshmatov mehnat faoliyatini talabalik davridan boshladi. U 1957—1958-yillarda «Bahor» raqs ansamblida, 1958—1978-yillarda O'zteleradio qo'mitasida o'zbek xalq cholg'ulari orkestrida g'ijjakchi, 1976—1982-yillarda A. Qodiriy nomidagi Toshkent Davlat Madaniyat institutining xalq cholg'ulari kafedrasida katta o'qituvchi, dotsent lavozimida va R. Glier nomidagi maxsus musiqa maktab-internatida o'qituvchi bo'lib ishladi.

T. Toshmatov turli janr va shakllarda rang-barang asarlar yaratdi. Ular qatoridan: ikkita simfoniya, simfonik uvertura, to'rt qismli vokal-simfonik turkum, o'zbek xalq cholg'ulari orkestri uchun: «Bayramona uvertura», «Assalom O'zbekiston», «Yangi Toshkent» kantatasi, «Samarqand» suitasi, rubob va orkestr uchun suita, «Qo'shiq va raqs», nay va orkestr uchun ikki qismli «Nay yallasi», chang va orkestr uchun «Rondo», orkestr uchun «Shohimardon marshi». «Oltin diyor» uverturasi, to'rtta preludiya, 10 ta variatsiya, bolalar uchun «Pyesa», «O'yna, dilbar» asarlari va boshqalar o'rin olgan. Kompozitor ijodida qo'shiq janri muhim o'rin tutadi. «To'y yallasi», «Ona Vatanga», «Ishon», «Gullar sochay yo'llingga», «Quyosh o'lkasi», «Toshkentim», «Chaman aylab kel», bolalar uchun «Ayiq polvonlar bog'chasi», «Baxti erkato'y», «Bilim yurtimiz», «Mashinam», «Bahor», «Quloqsiz», «Tut», «A'lochi o'quvchi». «Bir chigitdan ming chigit», «Gullola», «Gulshan diyor», «Mening Vatanim» shular jumlasidandir.

Sahna asarlari: «Inbuzarlar» musiqali dramasi, «Ur, to'qmoq», «Muzaffar quyosh farzandi», «G'oyibdan paydo bo'lgan shahar» spektakllariga musiqalar bastaladi.

To'lg'in Toshmatov O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist unvoni va faxriy yorliqlar bilan taqdirlangan.

A П A

Komil KENJAYEV
(1939)

Ko'p qirrali kompozitor Komil Kenjayev musiqaning turli janr va shakllarida rang-barang jozibali asarlar yaratdi. Uning simfonik orkestr uchun, turli cholg'u ansambllar uchun, teatr, va ayniqsa, estrada orkestri va vokal-cholg'u ansambllari uchun musiqalari, qo'shiqlari musiqa shinavandalarining olqishlariga sazovor bo'ldi. U pedagoglik va jamoatchilik faoliyati bilan zamonaviy o'zbek professional musiqa san'atiga ulkan hissa qo'shdi.

Komil Kenjayev 1939-yil 21-dekabrda Dushanbe shahrida ziyolilar oilasida tug'ildi. Komil bolaligidan musiqaga qiziqdi. 1947-yili o'rta ta'lim maktabiga o'qishga kirdi. 1953-yili bolalar musiqa maktabining fortepiano sinfida saboq ola boshladi va Dushanbe musiqa bilim yurtida o'qishni davom ettirdi. 1960-yili Toshkent Davlat konservatoriyasining kompozitorlik fakultetiga o'qishga kirib, professor Boris Zeydman sinfida tahsil oldi. U turli janr va shakllarda musiqa bastaladi. 1965-yili «Lirik simfoniya» asarini taqdim etib, konservatoriyani muvaffaqiyatli bitirdi va mustaqil ijodga yo'llanma oldi.

Kompozitor K. Kenjayev mehnat faoliyatini 1957-yilda Dushanbe shahridagi 24-bolalar bog'chasida sozandalikdan boshladi.

1960—1961-yillarda Toshkentdagi maktablarda musiqa o'qituvchisi bo'lib ishladi. Konservatoriyani bitirgach, Tojikiston Respublikasining «Xo'jand» musiqa bilim yurtida musiqa nazariyasidan dars berdi.

1966—1972-yillari O'zbekiston Madaniyat vazirligining San'at Bosh boshqarmasidagi repertuar kollegiyasida musiqa muharriri lavozimida ishladi. 1972—1973-yillari Mannon Uyg'ur nomidagi Teatr va rassomchilik institutida musiqa nazariyasi fanidan dars berdi. 1973—1984-yillarda R. M. Glier nomidagi maxsus musiqa maktab-internat direktori lavozimida ishladi. 1984—1986-yillari M. Ashrafiy nomidagi Toshkent Davlat konservatoriyasida rektor lavozimida ishladi. Kompozitorning mustaqil ijodiy faoliyati konservatoriyani bitirgandan so'ng, 1965—1980-yillarda jo'sh urdi va barakali ijod qildi.

1965-yili simfonik orkestr uchun «Yoshlik» uverturasi, 1966-yili torli cholg'u orkestr uchun «Simfoniya», 1967-yili violonchel va orkestr uchun «Konsert», o'zbek xalq cholg'u asboblari uchun 2 ta suite va «Konserttino», 1969-yili «Olmos otin», «Umirxo'janing nayrangini», 1982-yili «Oq buloq parizodasi» kabi musiqali dramalarni yaratdi. Respublika Davlat Qo'g'irchoq teatrida «Ovdagi hodisa», «Kenja qiz» asarlarini yozdi. Bolalar xor jamoasi uchun «Kelajak bizniki», «Biz tinchlikni istaymiz», «Kichkintoyimiz — gijjintoyimiz», «Yerga dovrug' solamiz», «Sen bilan do'stlashdim», «Paxtaoy», «O'zbek qizlari», «Kimki bo'lsa yig'loqi», «Ba'otiyorlar qo'shig'i», «Bir jahon bolalarmiz», «Ikki yil, ikki yilsiz», «Beshga teng birinchi», «O't yozaman do'stinga», «Pa'otajonim» kabi bolalar uchun 100 ga yaqin qo'shiqlar yaratdi. U 1982—1984-yillar O'zbekiston Bastakorlar uyushmasining Bolalar musiqa komissiyasi raisi, 1982—1987-yillari taftish komissiyasi raisi sifatida faoliyat ko'rsatdi.

Komil Kenjayev O'zbekiston va Estoniya hukumatlarining faxriy yorliqlari va O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi a'lochisi nishoni bilan mukofotlangan.

Shermat YORMATOV
(1939)

O'zbekiston xalq artisti, xor dirijori va murabbiy, bastakor Shermat Yormatovning mehnat faoliyati ko'p ovozli bolalar xor ijrochiligini rivojlantirishda alohida o'rin egallaydi. O'zbekiston teleradiosi huzurida 1967-yilda o'zi tashkil qilgan «Bulbulcha» bolalar jamoasi respublikamiz madaniy hayotida katta rol o'ynab kelmoqda. Sh.Yormatov o'ttiz yildan ortiq davr ichida xor repertuarini boyitishda kompozitor va shoirlar bilan hamkorlik qildi.

Shermat Yormatov 1939-yil 17-oktabrda Farg'ona viloyati Log'on qishlog'ida dehqon oilasida tug'ildi. 1947-yilda umumta'lim maktabiga o'qishga bordi va havaskorlar to'garagiga qatnashdi. U tez orada maktabda ajoyib ovozi bilan mashhur bo'lib qoldi, tuman va viloyat festivallari hamda ko'rik-tanlovlarida mukofotlar egasi bo'ldi. Sh.Yormatov maktabni bitirib, 1959-yili Toshkent Madaniyat texnikumiga o'qishga kirdi. 1962-yilda Sh.Yormatov istisno

tariqasida kirish imtihonlarisiz Toshkent Davlat konservatoriyasiga qabul qilindi. U talabalik yillari musiqa bastalash sirlarini o'zlashtirish maqsadida kompozitor Pak Endindan saboq oldi. Konservatoriyaning xor dirijorligi fakultetini tugatib, O'zbekiston teleradiosi huzuridagi Botir Umidjonov rahbarlik qilgan xor jamoasiga dirijor vazifasiga tayinlandi. Mohir xormeystr Sh.Yormatov o'z tajribasini talabalarga tatbiq etish maqsadida o'quv yurtlarida ustoz-murabbiy sifatida xizmat qilib kelmoqda. 1990-yildan buyon A.Qodiriy nomidagi Toshkent Madaniyat institutida dotsent vazifasida ishlab kelmoqda.

U 1996—1999-yillarda Respublika «Ma'naviyat va ma'rifat» Markazi raisining birinchi o'rinbosari lavozimida, 2000—2002-yillarda Yu.Rajabiy nomidagi Toshkent musiqa-pedagogika bilim yurti direktori lavozimida ham ishladi. 1961-yili Toshkentdagi 99-maktab qoshida respublikada ilk bor o'zbek bolalar o'or jamoasini yaratdi. Bu o'or jamoasi tobora rivojlanib, Respublika bolalar ijodiy markazining «Boychechak» o'or studiyasiga aylandi. 1970-yili Davlatimizning respublikada qo'shiq va o'or san'atini rivojlantirish haqidagi qaroriga asoslanib, O'zbekiston Teleradiokompaniyasi qoshida namunali bolalar o'or jamoasi tashkil qilindi. Bu jamoaga Shermat Yormatov badiiy rahbar va bosh dirijor qilib tayinlandi. Keyinchalik bu o'or jamoasini Sh.Yormatov «Bulbulcha» ashula va raqs ansambliga aylantirdi. Hozirgi kunda bu ansamblning shuhrati butun olamga mashhur. Unda 700 dan ziyod turli yoshdagi bolalar ishtirok etadi. Kompozitor Sh.Yormatovning ijodida qo'shiq janri ustivor turadi. Jumladan: «G'ildiragim» «Islom bobo», «Oymomajon rom bo'ldi», «Bu go'zal o'lka», «Dadamlarga o'xshasam», «Qor», «Sumalak», «Oy Vatanim» kabi qo'shiqlar, «Maysa», «Boychechak», «Qari chumchuq chaqimchi», «Yalpiz», «Dorboz», «Keldi Navro'z» kabi o'zbek xalq qo'shiqlarini bolalar xori uchun qayta ishladi. O'smirlar uchun «Assalom hayot» nomli V qismli kantata, bolalar xalq termalari asosida vokal-xoreografik suitasini yaratdi. Uning qo'shiqlari turli nota to'plamlari va «Musiqqa» darsliklariga kiritilgan. Sh.Yormatov hammualliflikda umumta'lim maktablari uchun musiqa darsliklarini yaratdi va nashrdan chiqardi.

Shermat Yormatov O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist, «Sog'lom avlod uchun» ordeni, O'zbekiston xalq artisti faxriy unvoni bilan mukofotlangan.

Rustam ABDULLAYEV
(1947)

O'zbekiston Respublikasi san'at arbobi, Respublika Davlat mukofoti sovrindori, kompozitor Rustam Abdullayev zamonaviy o'zbek musiqa san'atining zabardast ijodkorlaridan biridir. Sharq va G'arb mumtoz musiqiy san'atlarining an'analari izidan borib, turli janr va shakllarda musiqiy asar yaratib, Vatanimiz musiqiy madaniyatining rivojlanish jarayoniga samarali hissa qo'shib kelmoqda.

Rustam Abdullayev 1947-yil 12-fevralda Xorazm viloyati Xiva shahrida ziyolilar oilasida tug'ildi. Otasi Abdulla Otajonov va onasi Gavhar Matyoqubovalar farzandlarining musiqaga qiziqishini sezib, musiqa maktabiga olib borishdi. Rustam Abdullayev o'rta ta'lim maktabida o'qib yurgan yillari, musiqa maktabiga qatnab, rubob chalishni o'rgandi. 1962-yil Hamza nomidagi Toshkent musiqa bilim yurtiga o'qishga kirdi. O'quv yurtida Rustam musiqiy qobiliyati, mehnatkashligi bilan boshqalardan ajralib turar edi.

O'quv yurtining nazariy bo'limida Rumil Vildanovdan kompozitorlik mutaxassisligidan saboq oldi. 1965-yili Toshkent Davlat konservatoriyasiga o'qishga kirib, taniqli kompozitorlar Rumil Vildanov va Boris Giyenkadan tahsil olib, 1972-yili fortepiano uchun konsert bilan muvaffaqiyatli bitirdi.

R. Abdullayev konservatoriyada o'qib yurgan yillaridayoq iqtidorli kompozitor va mohir pioninochi sifatida tanila boshladi. Qozog'istonda o'tgan «O'zbekiston adabiyoti va san'ati» kunlarida qatnashib, o'zining fortepiano konsertini simfonik orkestr bilan ijro etdi va muvaffaqiyat qozondi. Shuningdek, Gruziyada, Moskva shahrida o'tkazilgan yirik anjumanlarda «Xirosima faryodi» va «Hijron» nomli asarlari bilan ishtirok etib, laureat unvoniga sazovor bo'ldi. R. Abdullayev 1974-yil Toshkent Davlat konservatoriyasi asistentura-stajirovka o'qishiga kirdi. Professor Boris Zeydmandan saboq oldi. 1976-yildan boshlab, Toshkent Davlat konservatoriyasida bastakorlik kafedrasida, 1995-yildan buyon O'zbekiston Bastakorlar uyushmasi raisi lavozimlarida ishlab kelmoqda. Rustam Abdullayev turli janrlarda qator musiqiy asarlar yaratdi. Bular orasida uchta yirik asari sahna yuzini ko'rib, shinavandalar olqishiga sazovor bo'ldi. Jumladan: «Sadoqat» nomli operasi, «Shoshma quyosh» nomli balet oratoriyasi va «Xiva ordeni» nomli operasi. Kompozitor R. Abdullayevning ijodida simfonik, vokal-simfonik, fortepiano musiqalari asosiy o'rin egallaydi. 3 ta simfonik poema, fortepiano uchun 10 ga yaqin asarlar shular jumlasidandir.

U butun dunyo bo'yicha o'tkazilgan «Yosh kompozitorlar»ning ko'rik-tanlovlari va festivallarida ishtirok etib, ko'p marotaba I mukofot va laureatlik unvoniga sazovor bo'ldi.

20 ga yaqin davlatlarda asarlari ijro etilib, Respublika va Xalqaro ko'rik-tanlovlar laureati bo'lib, olqishlarga sazovor bo'lmoqda. O'zi ham kompozitor va ijrochi sifatida ishtirok etib, musiqa muxlislari e'tiborini qozonmoqda.

So'nggi yillar ichida R. Abdullayev romans va qo'shiq janrlarida barakali ijod qilib kelmoqda. Uning qo'shiqlari xalq hofizlari, dutorchilar ansambli, estrada qo'shiqchilari ijrosida ommalashib ketmoqda. Bular: «To'ylaring muborak», «Turon turnalari», «Go'zal Vatanim», «Piyola» kabi asarlardir. O'zbekiston Teleradiokompaniyasi qoshidagi «Bulbulcha» bolalar xor jamoasi uchun mazmundor, jozibali qo'shiqlar yaratib kelmoqda. Jumladan: «Olam gulga to'laversin», «Charxpalak», «Parvozdagi qushchalar», «Mustaqillik lolalarimiz», «Do'stlik qo'shig'i», «Shodlik va tinchlik», «Qoshiq-qoshiq», «Gullola» kabi juda ko'p qo'shiqlarni yaratdi.

Kompozitor Rustam Abdullayev O'zbekiston Respublikasi san'at arbobi fa'oriy unvoniga va Respublika Davlat mukofotiga sazovor bo'ldi.

Habibulla RAHIMOV
(1946)

Zamonaviy o'zbek professional musiqa san'atining namoyandalaridan biri Habibulla Rahimov turli mavzu, shakl va janrlarda xilma-xil, barkamol asarlar yaratib, musiqa shina'ndalarini xushnud etib kelmoqda.

Habibulla Rahimov 1946-yil 31-oktabrda Tojikiston Respublikasi Xo'jand viloyatining Nav tumanida taniqli sozanda G'aybulla Rahimov oilasida tug'ildi. To'ng'ich farzand bo'lgan Habibulla ota kasbini bolaligidan egallay boshladi. Sadirxon Hofiz nomidagi Xo'jand Davlat musiqa bilim yurtida tahsil oldi. G'ijjak chalish bilan bir qatorda, unda kuy bastalashga ishtiyoq tug'iladi. Musiqa bilim yurtini bitirgach ustozlarining maslahatiga binoan, 1964-yili M. Ashrafiy nomidagi Toshkent Davlat konservatoriyasi kompozitorlik fakultetining tayyorlov bo'limiga o'qishga kirib, Boris Giyenko sinfida tahsil oladi. 1974-yili Davlat imtihoniga

shoir To'lqin so'ziga yakkaxonlar, xor va simfonik orkestr uchun «Osvensim» nomli oratoriyasini taqdim etdi. 1974—1976-yillarda konservatoriyada asistentura-stajorlikda professor Boris Zeydman sinfida kasb malakasini oshirdi.

H. Rahimov konservatoriyada o'qish bilan bir paytda 1969—1974-yillarda Respublika damli cholg'ular maktab-internatida musiqa nazariyasi fanidan o'qituvchilik qildi. 1977—1989-yillarda A. Qodiriy nomidagi Toshkent Davlat Madaniyat institutida o'qituvchi, katta o'qituvchi, dotsent lavozimlarida ishladi. «Partitura o'qish va cholg'ulashtirish» fanidan dars berdi. 1989-yildan boshlab O'zbekiston Davlat konservatoriyasida ushbu fan bo'yicha talabalarga saboq berib kelmoqda. H. Rahimov yaratgan simfonik va vokal-simfonik asarlar O'zbekiston milliy simfonik orkestri repertuarini yanada boyitdi. Simfonik orkestr uchun: «Simfonik poema», Ibn Sino she'rlariga «Beshta ruboiy», ovoz va simfonik orkestr uchun Uvaysiy g'azallariga «Beshta» romans, «Sayil bayram» uverturasi, «Segoh» simfoniyasi, «Rost», «Raqs» va «Tong» kuylari, ud va kamer orkestri uchun «Fantaziya», dutor va kamer orkestr uchun «Qo'shtor», rubob va orkestr uchun «Arabcha poema»larni yaratdi. H. Rahimov o'zbek cholg'u orkestri uchun ham bir qator asarlar yaratdi. Jumladan: «Qo'shiq va raqs», «Armug'on», «Naqsh va tarona», «Tarona va ufor» pyesalari, «Muborakbod» uverturasi, «Yoshlik bayrami» konsertinosi, «Noma'lum askar xotirasi» poemasi, «Yaponcha raqs» va Navoiy g'azallariga «Poema» kabi qator musiqiy asarlarni yaratdi. Kompozitor damli cholg'ular uchun ham 10 dan ziyod asarlarni yozdi. 1975-yili Uyg'un bilan hamkorlikda «Parvona» nomli ilk musiqali dramasini yaratdi. «Kelin tanlov», «Mushkul savdo» musiqali komediyalari 1997-yili sahna yuzini ko'rdi. «Ona qalbi», «Alpomish va Barchinoy» operalarini yaratdi. H. Rahimov ijodida qo'shiq va romanslar alohida o'rin tutadi. Jumladan: «Sog'inganda» «Uzoqda», «Bo'ron», «Mening sevgim», «Yulduzlar» kabi romanslar. Fortepiano uchun 18 ta xalq kuylarini moslashtirdi, 16 ta asardan iborat «Albom», g'ijjak va fortepiano uchun «Ballada» va sonatalar yaratdi. H. Rahimov respublikamizda o'tkazilgan eng yaxshi qo'shiq tanlovining ko'p yillar sovrindori. Kompozitor bolalar uchun «Do'mboqchalar qo'shig'i», «Oy bo'lamiz — toy bo'lamiz», «Buõoro», «Samarqand» «Sho'x bolaman», «Muchal qo'shig'i», «Men g'unchaman», «Tilla qo'ng'iz» va «Bolalar» kabi qo'shiqlarga kuy bastaladi.

Habibulla Rahimov «Shuhrat» medali bilan mukofotlandi, O'zbekiston Respublikasi san'at arbobi unvoniga sazovor bo'ldi.

Nadim NORXO'JAYEV
(1947)

O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan madaniyat xodimi, O'zbekiston Davlat konservatoriyasi professori, kompozitor Nadim Norxo'jayev o'zining jozibali musiqiy asarlari, ayniqsa, estrada va bolalar uchun yaratgan qo'shiqlari bilan el-yurt hurmatiga sazovor bo'ldi.

Nadim Norxo'jayev 1947-yil 24-dekabrda Toshkent shahrida ziyolilar oilasida tug'ildi. Nadimning ota-onalari o'g'illarining musiqaga qiziqishini sezib, umumta'lim maktabining 5-sinfidan R.Glier nomidagi maxsus musiqa maktab-internatiga berdilar va u bu yerda tanbur chalishni o'rgana boshladi. Nadimning musiqa nazariyasi va bastakorlikka qiziqishini inobatga olgan holda, uni 1963-yili Hamza nomidagi musiqa bilim yurtiga o'tkazishadi. Mashhur kompozitor Rumil Vildanovdan musiqa sirlarini o'rgandi. 1967-yili simfonik orkestr uchun bastalagan «Suita»si bilan a'lo baholarga o'qishni bitirdi. O'sha yili Toshkent Davlat konservatoriyasining kompozitorlik fakultetiga o'qishga kirdi. Bu oliy dargohda kompozitorlik bo'yicha Georgiy Musheldan, cholg'ulashtirishdan Aleksandr Kozlovskiydan saboq oldi. N.Norxo'jayev konservatoriyani imtiyozli diplom bilan bitirib, Bekobod musiqa bilim yurtiga ishga yo'llanma oldi. Harbiy xizmatni o'tab yurgan davrda vokal-cholg'u estrada ansamblini tashkil etib, konsertlar bera boshladi. U o'z faoliyatida qo'shiq janriga ko'proq ahamiyat berdi. 1968—1972-yillarda musiqa maktabida, 1972—1975-yillari Bekobod musiqa bilim yurtida, musiqa maktabida o'qituvchi va bo'lim mudiri bo'lib ishladi. 1975—1976-yillarda «Melodiya» firmasining ovoz yozish studiyasida bosh muharrir vazifasida ishladi. A.Qodiriy nomidagi Toshkent Davlat Madaniyat institutida o'qituvchi, katta o'qituvchi, dotsent bo'lib, ayni paytda Yu.Rajabiy nomidagi Toshkent pedagogika bilim yurtida o'qituvchi, 1998-yildan buyon Toshkent Davlat konservatoriyasi estrada ijrochilik kafedrasini mudiri, 2003-yildan professor lavozimida ishlab kelmoqda.

N.Norxo'jayev fortepiano uchun 3 ta pyesa, 4 ta preludiya, 2 ta variatsiya, sonatina, «Luqmalar» nomli miniaturalar turkumi, so'zsiz qo'shiq, fortepiano uchun 2 ta sonata, skripka va fortepiano uchun pyesa, torli kvartet, fortepiano va simfonik orkestri uchun «Konsertino», IV qismli simfonik suite, I qismli simfoniya va ko'pgina qo'shiqlar yaratdi.

N.Norxo'jayev ijodida qo'shiq ustuvor ahamiyat kasb etadi. U zamondosh shoirlar bilan hamkorlikda 100 dan ortiq estrada va bog'cha bolalari hamda maktab o'quvchilariga atab qo'shiqlar yaratdi. Yosh bastakorning bolalar uchun 1975-yilda yozgan «Hakkalar» ilk estrada qo'shig'i «Paxtaoy» nomli vokal cholg'u ansambli ijrosida mashhur bo'lib ketdi. Jumladan, «Yaxshi bola», «Dangasa», «Eh, orzular», «Antiqqa musobaqa», «Diyor madhi», «Balig'im», «Salom bergan bolalar», «Sayyoraxon», «Chamandagi gullarmiz», «Boboxo'roz», «Dono bola» kabi qo'shiqlari «Bulbulcha» bolalar xori ijrosida ommalashib ketgan. Bolalar xori uchun «Hafta» kantatasi, «Daraxtlar suhbatini» o'or suitasi, o'zbek xalq qo'shiqlarini xor uchun qayta ishladi. «Osmondagi oy», «Chori chambar», «Kavushim», «Chuchvara qaynaydi» qo'shiqlari shular jumlasidan.

Nadim Norxo'jayev O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan madaniyat xodimi faxriy unvon bilan taqdirlangan. Respublika «Ofarin — 2000» ko'rik-tanlovi sovrindori, O'zbekiston Bastakorlar uyushmasi qo'shiq sho'basini raisi, respublikamizda o'tkazilayotgan turli ko'rik-tanlovlarda jiyuri hay'atlarining faol ishtirokchisi.

Avaz MANSUROV
(1957)

O'zbekiston Yoshlar mukofoti sovrindori, Toshkent Davlat konservatoriyasi kompozitsiya va cholg'ulashtirish kafedrasida professori, kompozitor Avaz Mansurov o'zining uslubi bilan alohida ajralib turadi. Kompozitor turli janrlarda, ayniqsa, qo'shiqchilikda barakali ijod qilib kelmoqda.

Avaz Mansurov 1957-yil 2-noyabrda Qo'qon shahrida tug'ildi. Avazning bolalik yillari teatr sahnasida hamda mashhur xonanda va sozandalarning musiqa va she'riyat davralarida o'tdi. Dastlab musiqa maktabida, so'ngra Qo'qondagi musiqa bilim yurtining «Musiqa nazariyasi» bo'limida a'lo baholar bilan o'qidi.

1982-yilda M. Ashrafiy nomidagi Toshkent Davlat konservatoriyasining «kompozitsiya va cholg'ulashtirish» kafedrasini Boris Zeydman sinfida, 1986-yili asistenturani professor

Feliks Yanov-Yanovskiy rahbarligida bitirdi.

Kompozitor A. Mansurov ish faoliyatini 1973-yilda Farg'ona viloyati musiqali drama teatrining orkestrida sozandalikdan boshladi. 1981—1983-yillarda o'qish bilan bir qatorda Respublika o'quvchilar saroyi qoshidagi bolalar musiqa maktabida ishladi. 1982-yili konservatoriyada o'qishni bitirgach, kompozitsiya va cholg'ulashtirish kafedrasida pedagog lavozimida asistenturada qoldirildi. Mazkur kafedrada katta o'qituvchi, dotsent, «Sharq fakulteti» dekani, «Kompozitsiya va cholg'ulashtirish kafedra»si mudiri va 2000-yildan boshlab konservatoriya o'quv ishlari bo'yicha prorektor lavozimida ishlamoqda.

A. Mansurov birinchi ijodiy qalamini fortepiano uchun «Qizcha va tulki», «Qo'rqinchli tush» ertaklariga musiqa bastalashdan boshladi. Skripkachilar ansambli uchun «So'zsiz qo'shiq», fortepiano uchun «Tokkata-preludiya» va bir necha qo'shiqlar yaratdi. A. Mansurovning ijodiy faoliyatida kamer vokal janrlar ustunlik qiladi. Uning ovoz skripka va fortepiano uchun yozgan «Muhabbat» lirik turkumi, 10 dan ortiq romanslari musiqiy jamoatchilik tomonidan yuqori baholandi. Ayniqsa, bolalar qo'shiqlarini yaratishda A. Mansurov yuqori natijalarga erishdi. O'zteleradiokompaniyasi qoshidagi «Bulbulcha» bolalar xor jamoasi ijrosida yangragan «Quyosh bilan suhbat», «Kel, baxt kuyin kuylaylik», «Oq kabutar parvozi», «Hur respublikam», «Muzqaymoq», «Tomchilar qo'shig'i», «Dakan o'ro'z», «Quvnoq bolalar», «Qo'shig'im, jon qo'shig'im», «O'zbekiston onajon» kabi 100 dan ortiq qo'shiqlari mashhur bo'lib, kompozitorga shuhrat keltirdi. Kompozitor estrada janrida ham unumli ijod qilib kelmoqda. «Navro'z», «Chimyon», «Chaman-chamanim», «Talabalar qo'shig'i», «Oydin yo'l» kabi estrada qo'shiqlari shular jumlasidandir. Kompozitor A. Mansurovning ijodiy faoliyatida teatr sahna asarlariga musiqa bastalash ham ustivor turadi. Jumladan: «Hayvonlar sultoni», «Sharq afsonasi», «Qo'ng'iroqli yolg'onchi», «Xo'ja Nasriddinning 41-pashshasi», «Ur, to'qmoq» musiqali komediyalarni yaratdi.

Simfonik orkestr uchun ikkita simfoniya, o'zbek xalq cholg'ulari orkestri uchun uvertura, damli cholg'ular orkestri uchun «Karnay sadosi» va «Askarlar marshi», «Sug'diyona», kamer cholg'u asarlari, fortepiano uchun «Hayvonot bog'ida sayr» kabi musiqali asarlarni yaratdi.

Avaz Mansurov O'zbekiston Yoshlar mukofoti sovrindori, O'zbekiston Respublikasi faxriy yorlig'i, Xalq ta'limi, Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirliklarining fao'riy yorliqlari bilan taqdirlangan.

Dilorom OMONULLAYEVA
(1959)

O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan madaniyat xodimi, kompozitor Dilorom Omonullayeva O'zbekiston Bastakorlar uyushmasi safiga estrada qo'shiqlari va boshqa asarlari bilan kirib keldi. U o'zining ijodiy faoliyati bilan respublika musiqa san'atining rivojlanishiga samarali hissa qo'shib kelmoqda.

Dilorom Omonullayeva 1959-yil 1-oktabrda Toshkentda musiqachilar oilasida tug'ildi. Diloromning qalbiga ona allalari bilan birga musiqiy mo'jizalar kirib keldi. Qobiliyatli qizcha V. Uspenskiy nomidagi maxsus musiqa maktabida fortepiano sinfi bo'yicha o'qiy boshladi. 12 yoshida esa professor Boris Zeydman sinfida kompozitsiyadan ham qo'shimcha saboq oldi. Ilk asarlari orasida torli orkestr, urma cholg'ular va fortepiano uchun 5 qismli suitasini milliy simfonik orkestri ijro etdi va muvaffaqiyat qozondi.

Dilorom Omonullayeva 1978-yili maktabni muvaffaqiyatli bitirib, Toshkent Davlat konservatoriyasining kompozitorlik fakultetida professor Boris Zeydman sinfida o'qishni davom ettirdi, kompozitor Rumil Vildanov sinfida o'qishni imtiyozli diplom bilan bitirdi. Yosh mutaxassis talabalik davridayoq Hamza xotirasiga bag'ishlangan fortepiano uchun «Sonata I», «Samarqand manzaralari» V qismi suitasi, «Sonata II», bir necha romanslar va III qismli kvartet, fortepiano va fleyta uchun «Pomir eskizlari» polifonik pyesalarni yaratdi.

D. Omonullayeva 1984—1986-yillarda yo'llanma bilan Guliston san'at bilim yurtida musiqa fanlaridan dars bera boshladi. 1986—1990-yillarda D. Omonullayeva konservatoriyada professor To'liqin Qurbonov sinfida asisstanturani bitirdi, so'ngra 1990—1993-yillarda konservatoriyada «Bastakorlik va cholg'ulashtirish kafedrasida» o'qituvchi, 1993-yildan V. Uspenskiy nomidagi maxsus musiqa maktabida o'qituvchi bo'lib ishladi.

D. Omonullayevaning ijodiy faoliyatida zamonaviy estrada qo'shiqchilik san'ati ustuvor turadi. U zamondosh shoirlardan U. Azimov, E. Obidov, N. Narzullayev, Z. Mo'minova, X. Xudoyberdiyeva va boshqalarning she'rlariga, turli mavzularda 100 dan ortiq qo'shiqlar yaratdi. Ular «Siz yoqqansiz menga hamisha», «Yomg'ir yog'di» «Saron», «Sen qaydasan», «Ikki daraxt», «Azizim», «Yig'lama», «Yolg'on dunyo» va boshqalar. Kompozitor turli yoshdagi bolalar uchun ham ko'p qo'shiqlar bastaladi. Uning qo'shiqlari teleradio to'liqlarida doimo yangrab kelmoqda. 1984-yil shoira Nodira g'azallariga 2 ta romans yozdi.

D. Omonullayeva musiqa san'atining boshqa janr va shakllarida ham asarlar yaratdi: fortepiano va simfonik orkestr uchun konsert, xor va orkestr uchun suite, kamer cholg'ular uchun musiqiy asarlar, jumladan, «Baxtimiz taronasi», «Istiqlof madhiyasi», fortepiano uchun sonata, fortepiano uchun «Bolalar albomi», 5 ta kichik pyesa, «Kichik toylar uchun musiqa» to'plamiga 20 ta qo'shiq va 30 ta raqs kuylari kiritilgan, «Topishmoq aytishuv», «Topishmoq qo'shiqlar», «Alifbe qo'shiqlari» va boshqalarni Teleradiokompaniyaning «Bulbulcha» xor jamoasi simfonik estrada jo'rlig'ida ijro etib kelmoqda. Shuningdek, 1997-yil Usmon Azim she'riga «Sharq taronalari» xalqaro musiqa festivali madhiyasini yaratdi. O'zbek Milliy teatri ochilishi munosabati bilan «Milliy teatr madhiyasi» va vatanparvarlik mavzusida 30 ga yaqin qo'shiqlar yaratgan.

Dilorom Omonullayeva «Do'stlik» ordeni bilan taqdirlangan O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan madaniyat xodimi faxriy unvoni, «Ofarin» mukofoti sohibi, «O'zbekiston — Vatanim manim» va boshqa tanlovlar sovrindori.

Farhod ALIMOV
(1947)

Kompozitor Farhod Alimov hozirgi zamon o'zbek musiqa san'atining zabardast vakillaridan biri. U yorqin ijodiy faoliyati bilan rang-barang, jo'shqin va jozibali qo'shiqlari, o'zbek xalq cholg'u orkestriga va teatr uchun yozgan asarlari bilan shina vandalar qalbidan joy olib, zamonaviy milliy musiqa san'ati taraqqiyotiga salmoqli hissa qo'shib kelmoqda.

Farhod Alimov 1947-yil 23-oktabrda Toshkentda muhandis oilasida tug'ildi. 1954-yili maktabga bordi. Farhodning musiqaga qiziqishini ko'rgan ota-onasi uni 1959-yil R.Glier nomidagi respublika musiqa maktab-internatiga o'tkazdilar. Bu yerda u g'ijjak chalishni taniqli o'qituvchi O.Xolmuhamedovdan o'rgandi. 1965-yil maktabni imtiyozli tugatib, Toshkent Davlat konservatoriyasining o'zbek xalq cholg'ulari fakultetiga imtihonsiz qabul qilindi. Konservatoriyani 1970-yilda g'ijjak bo'yicha bitirib,

O'zbekiston radiosi qoshidagi O'zbek xalq cholg'u asboblari orkestrida sozanda bo'lib ishladi. Orkestrda ishlab yurgan paytlarida musiqa bastalashga intilib, qo'shiq va kuylar yoza boshladi. Kompozitorlik malakasiga ega bo'lish uchun 1972-yili konservatoriyaning tayyorlov kurslarida, so'ngra asosiy bosqichda Boris Giyenkoda ta'lim oldi. 1975-yildan boshlab A.Qodiriy nomidagi Madaniyat institutida katta o'qituvchi, dotsent lavozimlarida ishladi. 1995-yildan boshlab Toshkent Davlat konservatoriyasida orkestr dirijorligi kafedrasida dotsent lavozimida ishlab kelmoqda.

F.Alimov musiqa san'atining deyarli barcha janrlarida samarali ijod qilmoqda. Uning bastalagan asarlari simfoniya, ovoz va simfonik orkestr uchun «Maftuningman Toshkent» vokal-simfonik poemasi, «Ona sayyorani asrang» kantatasi, «Ibn Sino hayotidan lavhalar» simfonik poemasi, «Shodiyona», «Tabriknoma», «To'yona» uverturalari, jo'rsiz xor uchun Navoiy ruboiylariga «Muhabbatnoma turkumi», Bobur ruboiylariga «Dil sadosi» turkumi milliy ruhi va ta'sirchanligi bilan ajralib turadi. 1990-yillarda «Muhabbatnoma», «Baxshida» nomli baletlarni, quyidagi musiqali dramalarni yaratdi: «Yusuf va Zulayxo», «Fotima va Zuhra», «Nodirabegim», «Devona», «Soyibxo'ja operasi», «Super qaynona», «Checha», «Super qaynona — 2», «Na falakman, na malak», «Muhabbat tuyg'usi», «Oq kabutarlar» musiqali komediyalari Muqimiy nomidagi musiqali teatrda sahna yuzini ko'rgan.

F.Alimov «Mehrobdan chayon» filmiga, «Samarqand obidalar va muzeylari», «Vatan bizniki», «San'at maktabi» hujjatli filmlariga musiqa bastalagan.

Shuningdek, «Navro'z», «Sharq taronalari», Amir Temur va Ulug'bek yubileyilariga bag'ishlangan anjumanlarda o'z asarlari bilan faol qatnashdi. Uning asarlari Germaniya, Ispaniya, Misr, Fransiya mamlakatlarida ijro etilib, olqish va hurmatga sazovor bo'ldi.

Kompozitor bolalar uchun «Sariq jo'jalarim», «Oyijonim allasi», «Yoz fasli», «Yashasin do'stlik», «Chaqqon bola», «Oppoq qayin», «Ahillik — do'stlik» kabi juda ko'p qo'shiqlarga kuy bastaladi.

Qo'ldosh MAMIROV
(1941)

Pedagogika fanlari nomzodi, xor dirijori, bastakor Qo'ldosh Mamirov, milliy bastakorlik an'alarini davom ettirib, zamondosh shoirlar bilan hamkorlikda jozibali qo'shiqlar yaratmoqda.

Qo'ldosh Mamirov 1941-yil 23-martda Toshkent viloyatining Oqqo'rg'on tumani Suvchi qishlog'ida dehqon oilasida tug'ildi. Ota-onasi Qo'ldoshning musiqaga qiziqishini sezib, qishloqdagi naychi yigit Rahmatjon Abdurayimovga shogirdlikka berishdi. 1958-yili u Hamza nomidagi Toshkent musiqa bilim yurtining xor dirijorligi bo'limiga qabul qilindi. 1962-yil Toshkent Davlat konservatoriyasi xor dirijorligi fakultetiga o'qishga kirdi. 1964—1968-yillarda Qo'ldosh Mamirov Toshkent harbiy garnizoni qoshidagi Ikromjon Bo'ronov rahbarlik qilgan o'zbek ashula va raqs ansamblida naychi bo'lib harbiy xizmatni ado etdi.

Bastakor va xor dirijori Qo'ldosh Mamirov mehnat faoliyatini talabalik davridan boshlab, umumta'lim maktablarida musiqadan dars berdi. 1964-yili Toshkent o'quvchilar saroyida o'zbek xalq cholg'u ansambliga, 1968—1970-yillarda A. Gagarin nomidagi O'quvchilar saroyidagi o'zbek xalq cholg'ulari ansambliga rahbarlik qildi. 1970-yildan buyon Nizomiy nomidagi Toshkent Davlat Pedagogika universitetining musiqa fakultetida xor dirijorligi kafedrasini mudiridan dekan, professorlik kacha bo'lgan yo'lni bosib o'tdi. 1987-yili Moskvada «Boshlang'ich sinf musiqa darslarida o'quvchilarning a'loqiy hislarini tarbiyalash» mavzusida yozgan dissertatsiyasini yoqladi va pedagogika fanlari nomzodi ilmiy darajasiga ega bo'ldi.

Qo'ldosh Mamirov Navoiy g'azallari bilan kuylanadigan 40 ta ashulani notaga yozdi. 80 ta xalq qo'shig'i va maqom shu'balarini o'z ichiga olgan «O'zbek xalq qo'shiqchiligi majmuasi»ni tuzdi. O'z asarlaridan qo'llanmalar tayyorladi. «Quyosh yurtim», «Ohanglarda hayot nafasi», «Ona allasi» kabi to'plamlarni chop etdi. Yakka xonanda va vokal ansambli bilan orkestr jo'rligida quyidagi asarlarni yaratdi: «Yo'lim boshlar», «Sevinch yoshlarim», «Go'zalim madhiyasi», vokal-cholg'u ansambli ijrosida «Bahor», «Nigohimni uzolmayman», «Qo'shiqqa navbat», «Ona yurt qo'shig'i» asarlarini yaratdi. Ular asosida xor akapella (jo'rsiz xor) uchun «Lahza-lahza», «Miltiraydi bir mitti yulduz», «O'zbekiston — ona yurt», «O'zbekiston taronasi» asarlari ko'rik-tanlovlarida sovrinli o'rinlarni egalladi. Xor va o'zbek xalq cholg'ulari orkestri uchun «Istiqlol», «Yor qani», «Go'zal Toshkent qizlari», «Dugona kelibdur», yakka xonanda va orkestr uchun «Bahor sarvinoz», «Anhor labida» va boshqalar. Dramaturg N. Qurbonov bilan «O, meni qora ko'zlarim» nomli musiqali drama va kinorejissor Zulfiqor Musoqov bilan hamkorlikda «Qaldirg'och» kinofilmiga musiqa bastaladi. U 100 dan ortiq kattalar va bolalar uchun qo'shiqlar yaratdi. Bulardan tashqari 6 ta she'riy poema, 200 ga yaqin she'rlar, to'rtliklar, «Payg'ambarnoma» nomli she'riy roman muallifi. Q. Mamirov talabalar va maktab o'quvchilari nafosatini a'loqiy jihatdan tarbiyalash muammolari bo'yicha ilmiy tadqiqot ishlari olib bormoqda. Ilmiy izlanishlar samarasi sifatida 20 ga yaqin maqola, dastur, tavsiya, qo'llanmalar yaratishga erishdi. Besh qismili «Oor dirijorligi» orestomatiyasini yozdi. Turli ilmiy-amaliy va ilmiy-uslubiy anjumanlarda o'z ma'ruzalari bilan qatnashib kelmoqda.

Rahmatjon TURSUNOV
(1939)

O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan madaniyat xodimi, pedagogika fanlari nomzodi, A. Qodiriy nomidagi Toshkent Davlat Madaniyat instituti xalq musiqasi kafedrasida professori, bastakor Rahmatjon Tursunov, ustozlari ishlarini davom ettirib, o'zbek qo'shiqchilik san'aiga barakali hissa qo'shib kelmoqda.

Rahmatjon Tursunov 1939-yil 5-martda Qashqadaryo viloyati Qarshi tumanida dehqon oilasida tug'ildi. 1946-yildan umumta'lim maktabida o'qidi. Musiqaga bolaligidanoq paydo bo'lgan ishtiyoq, Rahmatjonni maktab qoshidagi havaskorlik to'garagiga yetakladi. 1956-yili Hamza nomidagi Toshkent musiqa bilim yurtiga, dirijorlik bo'limiga o'qishga kirdi. 1960-yili Toshkent Davlat konservatoriyasining xor dirijorligi fakultetiga o'qishga kirib, 1968-yili tugatdi.

R. Tursunov 1968—1970-yillarda Qarshi Pedagogika institutining musiqa kafedrasida, 1970—1974-yillarda esa Toshkent Madaniyat texnikumida, 1974-yildan buyon Toshkent Davlat Madaniyat instituti xor dirijorligi kafedrasida katta o'qituvchi, dotsent, professor vazifalarida ishlab kelmoqda. R. Tursunov «Havaskorlik ashula va raqs ansamblarining rivojlanishi va pedagogik shart-sharoitlari» mavzusida dissertatsiya yoqlab, pedagogika fanlari nomzodi ilmiy darajasida ega bo'ldi. R. Tursunov 1978—1985-yillar professor Boris Giyenko sinfida kompozitsiya amaliyotidan maslahatlar olib, ijod bilan shug'ullandi. Shu yillari quyidagi musiqa asarlarini yaratdi: «Cho'ldan kelgan sabolar» suitasi, «Cho'l gullari» xor uchun akapella, «Yodimda sen» pyesasi, «Chang taronasi» kuyi, jo'r ovoz uchun «Mexanizatorlar» dueti, ashulachilar ansambli uchun «Paxtam mening baxtimdir», «Olqish aytar zamona» qo'shiqlari va boshqalar. R. Tursunov ijodida qo'shiqchilik ustuvor turadi. U turli mavzularda mumtoz va zamonaviy shoirlar she'rlariga 100 dan ortiq qo'shiq, ashula va yallalar yaratdi. Uning «Bulbul», «Mubtalo qilursan», «Madhingni kuylay», «Yor vasli», «Hayot qo'shig'i», «Azim daryo», «Ko'ngil», «Egam», «Oshkor bo'lursan», «Qalbimda o'zing borsan», «Sen quvonchim» lirik qo'shiqari va ashulalari, romanslari taniqli xonanda va hofizlar repertuarlaridan munosib o'rin olgan.

Respublikamiz mustaqillikka erishgandan keyin yaratgan qo'shiqlari muallif ijodida katta sahifani tashkil etdi. Yaratgan qo'shiqlari orasida: «Sohibqiron Temur», «O'zbekiston», «Vatan madhi», «Bahor jilosi», «Vatanim — tinchlik bog'i», «O'zbekiston suluv qizlari» va boshqalar alohida ahamiyat kasb etadi.

O'zbek musiqa tariqasiga oid ma'lumotlarni qidirish, to'plash va notaga yozib olib, ilmiy-nazariy o'rganish hamda muta'assislarga yetkazish ishiga Rahmatjon Tursunov salmoqli hissa qo'shdi. U Abdulla Qodiriy nomidagi Toshkent Davlat Madaniyat institutining «O'zbek ashula va raqs ansambliga rahbarlik» kafedrasida ijrochi-o'qituvchilari yillar davomida tayyorlab, sinovdan o'tkazgan va takomillashtirilgan nota yozuvlarini saralab, jamlab qo'llanmalarni nashrdan chiqardi. «O'zbek kuylarini notalashtirish», «Ashula va raqs ansambli bilan ishlash uslubi» kabi bir necha qo'llanmalarni nashrdan chiqarib, muta'assislarga yetkazdi.

Rahmatjon Tursunov O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan madaniyat xodimi faxriy unvoni bilan taqdirlangan.

MUNDARIJA

Kirish	3
Boshlang'ich sinflarda musiqa o'qitishning mazmuni va metodikasi	5
Musiqiy asarlarning badiiy va musiqiy tahlili	11

JAMOA BO'LIB QO'SHIQ KUYLASH UCHUN ASARLAR

I sinf	14
Baxtiy erkato'y. H. Muhammad, T. Toshmatov	14
O'ynasangchi, tipratikon. P. Mo'min, N. Norxo'jayev	15
Nisholda. R. Tolib, D. Omonullayeva	17
Yangi yil archasi. M. Abdushukurova, A. Berlin	19
Qadim turon. P. Mo'min, N. Norxo'jayev	21
Etikcham. Q. Ota, D. Omonullayeva	22
Inoq o'ynaymiz. G' Komilov, F. Nazarov	24
Nevaralar qo'shig'i. S. Barnoyev, N. Norxo'jayev	25
Diloromning qo'shig'i. I. Donish, D. Omonullayeva	27
Ayiqpolvonlar bog'chasi. H. Muhammad, T. Toshmatov	29
Bolalar va g'ozlar. M. Qo'shmoqov, J. Najmiddinov	31
II Sinf	33
Paxtaoy. T. Ilhomov, F. Nazarov	33
Kakligim. N. Orifjonov, N. Norxo'jayev	34
Kichkintoymiz — gijingtoymiz. P. Mo'min, K. Kenjayev	35
Quyov. I. Muslim, Q. Mamirov	38
Oy bo'lamiz — toy bo'lamiz. S. Barnoyev, H. Rahimov	40
Yangi yilim, yaxshi yilim. P. Mo'min, D. Zokirov	42
Buvijonim. Y. Suyunov, D. Omonullayeva	43
Shaftoliga savolim. P. Mo'min, N. Norxo'jayev	45
Navro'zim — sho'x sozim. H. Rahmat, N. Norxo'jayev	47
Kapalak va kamalak. N. Narzullayev, N. Norxo'jayev	49
Muzqaymoq. X. Qayumov, A. Mansurov	51
G'ildiragim. T. Bahromov, Sh. Yormatov	53
III Sinf	56
Salom bergan bolalar. P. Mo'min, N. Norxo'jayev	56
Aziz bo'ston — O'zbekiston. M. Mirzo, D. Omonullayeva	58
Ochil, paxtajon. T. Yo'ldosh, M. Burhonov	60
Qo'zichog'im-o'yinchoq. Q. Botirov, A. Mansurov	62
Diyor madhi. H. Rahmat, N. Norxo'jayev	64
Qish chog'lari. P. Mo'min, F. Nazarov	66
Ay-yay-yay. M. Muhamedova, Sh. Yormatov	68
Dastyor qiz. Sh. Sa'dulla, S. Boboyev	71
Buvijonim yaxshisiz. G' Komilov, N. Norxo'jayev	73
Gullar manim kulganim. P. Mo'min, N. Norxo'jayev	76
Sog'lom avlod qo'shig'i. S. Barnoyev, Sh. Yormatov	79

Navbahor. Shohismoil, R. Tursunov	83
IV sinf	85
O'zbekiston Respublikasining Davlat madhiyasi. A. Oripov, M. Burhonov	85
Oy Vatanim. E. Qambarov, Sh. Yormatov	89
Oq paxta terdik, terdik. P. Mo'min, N. Norxo'jayev	91
Aziz ustozlar. To'lqin, S. Boboyev	93
Yaxshi bola. P. Mo'min, N. Norxo'jayev	96
Biz askarmiz! I. Rahmon, N. Norxo'jayev	99
Gul terdi gullar. P. Mo'min, N. Norxo'jayev	101
Navro'zim. Sh. Qurbon, D. Omonullayeva	103
Sho'x bolaman. S. Jabbor, H. Rahimov	105
Ikki qo'ymang o'qituvchim. P. Mo'min, Sh. Yormatov	108

MUSIQA SAVODI

Notalarning bo'linishi va sanalishi	112
Notalarning hajm jihatidan joylanishi	112
Alteratsiya belgilari	113
Intervallar	113

MUSIQA TINGLASH UCHUN ASARLAR

I sinf	116
Andijon polkasi. H. Rahimov	116
Yurish marshi. F. Nazarov	118
Chitti gul. H. Rahimov	119
Do'loncha. H. Rahimov	119
Chertmak. H. Rahimov	120
Yallama yorim. H. Rahimov	121
Navro'z raqsi. D. Omonullayeva	122
Olmacha anor. N. Norxo'jayev	123
Asp bo'laman. H. Rahimov	124
II sinf	125
Qashqarcha. H. Rahimov	125
Paxta raqsi. S. Abramova	126
Nizongul. D. Omonullayeva	127
Polka. M. Glinka	128
Marsh. D. Omonullayeva	129
Jasur chavandoz. R. Shuman	130
Bahor vals. M. Mirzayev	131
Podachi. I. Akbarov	133
Polka. X. Izamov	134
III sinf	135
O'zbek xalq qo'shig'i. H. Rahimov	135
Qari navo. H. Rahimov	136
Qashqarcha. N. Norxo'jayev	137
Usmoniya. O'zbek xalq kuyi	139
Jamalagim. D. Zokirov	141
Pyesa. R. Tursunov	142
Karvon. D. Omonullayeva	144
Chaman ichra. X. Azimov	145
Olma pishganda keling. H. Rahimov	147
O'zbek xalq kuyi. H. Rahimov	148
IV sinf	149
O'zbekiston. H. Rahimov	149

Qari navo. N. Norxo'jayev	150
G'ayra-g'ayra. N. Norxo'jayev	151
Buxorcha. N. Norxo'jayev	152
Namanganning olmasi. H. Rahimov	154
Laylak (a-kapella). Uyg'un, G'. Qodirov	155
Ko'klam. A. Bo'riboyev, S. Boboyev	156
Qo'g'irchoqlar bilan raqs. D. Omonullayeva	157
Sarbozcha. O'zbek xalq kuyi	158

TANIQLI BASTARORLAR HAYOTI VA IJODIDAN

Mutal Burhonov	159
Yunus Rajabiy	160
Muxtor Ashrafiy	161
To'xtasin Jalilov	162
Muhammadjon Mirzayev	163
Tolibjon Sodiqov	164
Fattoh Nazarov	165
Sobir Boboyev	166
Doni Zokirov	167
G'ofur Qodirov	168
Abdurahim Muhamedov	169
To'lqin Toshmatov	170
Komil Kenjayev	171
Shermat Yormatov	172
Rustam Abdullayev	173
Habibulla Rahimov	174
Nadim Norxo'jayev	175
Avaz Mansurov	176
Dilorom Omonullayeva	177
Farhod Alimov	178
Qo'ldosh Mamirov	179
Rahmatjon Tursunov	180

Gulnora Matbulalovna Sharipova
Nizomiy nomidagi Toshkent Davlat Pedagogika Universiteti dotsenti

MUSIQA VA UNI O'QITISH METODIKASI

O'quv qo'llanma

«TURON-IQBOL» nashriyoti — 2006

Muharrir	A. Ziyodov
Òexnik muharrir	T. Smirnova
Rassom	J. Gurova
Musahhih	S. Abdunabiyeva
Kompyuterda sahifalovchi	E. Kim

Bosishga 14.04.2006 da ruxsat etildi. Bichimi 60 $\frac{1}{8}$ /. «Tayms» garnitura.
Ofset bosma. Shartli b.t. 23,0. Nashr b.t. 21,39. Jami 1550 nusxa. 46-raqamli buyurtma.

«ARNAPRINT» MCHJ da sahifalanib, chop etildi.
Òoshkent, H. Boyqaro ko'chasi, 41.

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
O'RTA MAXSUS, KASB-HUNAR TA'LIMI MARKAZI
NIZOMIY NOMIDAGI TOSHKENT DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI

G. M. SHARIPOVA

MUSIQA VA UNI O'QITISH METODIKASI

O'quv qo'llanma

«TURON-IQBOL»
TOSHKENT
2006

185